

Suvi Erkko

"Elämäni paras vuosi"

Kansanopisto-opintojen rooli opiskelijan elämän nivelvaiheessa

Aikuiskasvatustieteen pro gradu-tutkielma

Kevätlukukausi 2013

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Erkko, Suvi. "Elämäni paras vuosi" – Kansanopisto-opintojen rooli opiskelijan elämän nivelvaiheessa. Aikuiskasvatustieteen pro gradu - tutkielma. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitos, 2013.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kansanopistossa opiskelun merkitystä opiskelijalle. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin lukuvuonna 2010–2011 yhdeksässä eri G-laatuopistossa opiskelleille päätoimisille vapaan sivistystyön opintolinjojen opiskelijoille. Kansanopistot olivat Etelä-Pohjanmaan Opisto, Haapaveden Opisto, Kankaanpään Opisto, Kymenlaakson Opisto, Keski-Suomen Opisto, Lahden kansanopisto, Länsi-Suomen Opisto, Oriveden Opisto ja Otavan Opisto. Tutkimus oli osa G-laatuopistojen G-nivel -hanketta, jonka tarkoituksena oli estää nuorten syrjäytymiskehityksen alkua, yhteiskunnallista osattomuutta sekä ulkopuolelle jäämistä. G-nivel hankkeen tavoitteena oliarvioida nivelvaiheen onnistumista ja kansanopistovuoden vaikuttavuutta opiskelijan näkökulmasta.

Suurin syy kansanopistoon hakemiselle oli opiskelijoiden mukaan kiinnostus kehittää osaamista/tietämystä alalla. Tutkimuksessa saatiin selville, että vastaajat kokivat saaneensa paljon hyötyä *itsetuntemukseen ja arkielämään* liittyviin asioihin.. Myös *opiskelu- ja työelämätaidot* olivat parantuneet opistolla. Opiskelijoista 65 % oli sitä mieltä, että tulevaisuudensuunnitelmat selkiytyivät opistolla hyvin. *Yhteisöllisyyden kokeminen* korostui vastauksissa. Kaveri- ja vertaissuhteiden merkitys oli suuri. Internaattiasuminen sai paljon positiivista huomiota, mutta myös ne, jotka eivät asuneet opistolla, kokivat opiston yhteisöllisyyden korkeana. Kansanopistolta saatu *ohjaus* koettiin hyvänä. Ohjauksen eri osa-alueiden välillä oli eroja: vastaajat kokivat saaneensa eniten ohjausta jatko-opintoihin ja vähiten raha-asioihin liittyen. Opiskelijoiden yhteiskunnallinen aktiivisuus ei tulosten perusteella ollut kasvanut, vaikka aktiivinen kansalaisuus on yksi kansanopistojen tavoite.

Taustamuuttujien yhteys vastauksiin oli suhteellisen pieni, mitään selkeitä vastaajaryhmiä ei voitu muodostaa. Koulutustausta ja ikä olivat yhteydessä ohjaukokemuksiin: vähemmän koulutetut ja nuoremmat kokivat saadun ohjauksen määrän suurempana kuin vanhemmat. Tulosten perusteella G-laatuopistot pystyvät osaltaan toimimaan opiskelijoille apuna nivelvaiheissa. Yksilöllisen ohjauksen tarpeen huomioiminen ja yhteisöllisyyden vielä nykyistä suurempi korostaminen ovat hankkeen kannalta kehitettäviä asioita.

Avainsanat: Kansanopisto, opiskelijat, Grundtvig, nivelvaihe

Esipuhe

Tämän tutkimus on tehty osaksi G-laatuopistojen yhteistä G-nivel-hanketta. Olen itse osallistunut G-nivel-hankkeeseen suunnittelemalla kyselyä yhdessä hankkeen työntekijöiden kanssa ja osallistumalla hankkeen työpajaan ja kokoukseen, joissa kerroin kyselyn toteuttamisesta ja tuloksista. Saamani hyvien ideoiden ja kehitysehdotusten lisäksi koin päässeeni paremmin hankkeen kautta sisälle kansanopistomaailmaan.

Erityiset kiitokset haluan osoittaa ohjaajalleni KT Anita Maliselle, joka on onnekseni ollut erittäin kiinnostunut ja perillä kansanopistojen toiminnasta. Lisäksi suuret kiitokset myös hankkeen työntekijöille FM Jenni Mäenpäälle ja FM Maria Suoraniemelle, joiden kanssa kyselylomaketta vietiin eteenpäin. Kiitos myös muulle hankeväelle ja kansanopistojen työntekijöille, että sain olla mukana kantamassa korteni kekoon ja pääsin tutustumaan kansanopistojen toimintaan muutenkin kuin itse opiskelijana.

Seinäjoella 26.03.2013

KUVIOT

KUVIO 1 Y-sukupolven edustajat opiskelijoina

KUVIO 2 G-laatuopistojen opinto-ohjausmalli

KUVIO 3 Vastaajien koulutustausta kansanopistoon tullessa

KUVIO 4 Vastaajien nykytilanne

KUVIO 5 Opintojen suorittaminen kansanopistossa

KUVIO 6 Kansaopistoon hakemisen syyt

KUVIO 7 Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat –summamuuttujan väittämien vastausjakaumat

KUVIO 8 Opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt –summamuuttujan kahden väittämän vastausjakaumat

KUVIO 9 Vastausjakauma tulevaisuudensuunnitelmien selkeytymisestä

KUVIO 10 Kaverisuhteisiin liittyvien väittämien vastausjakaumat

KUVIO 11 Vastaajien avoimista vastauksista koottu kuvio kansanopiston roolista opiskelijalle nivelvaiheessa

TAULUKOT

TAULUKKO 1 Vapaan sivistystyön valtionavustukset vuosina 2012 ja 2011

TAULUKKO 2 Vapaan sivistystyön oppilaitokset vuonna 2011 ja 2008

TAULUKKO 3 Vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävänkuvat

TAULUKKO 4 G-laatuopistot

TAULUKKO 5 Kansanopistoissa saatavan henkilökohtainen ohjaus

TAULUKKO 6 Opistoiden opiskelijamäärät ja kyselyyn vastanneiden määrät

TAULUKKO 7 Summamuuttujien keskiarvot kansanopistoittain.

TAULUKKO 8 Summamuuttujien keskiarvot jaoteltuna

tulevaisuudensuunnitelmien selkeydellä

TAULUKKO 9 Kansanopistojen keskiarvot ja keskihajonnat vapaa-ajan toimintaan osallistumisesta opistoittain

TAULUKKO 10 Opiskelijoiden kokemus saamastaan ohjauksesta

TAULUKKO 11 Ohjaus-summamuuttujan keskiarvot ja -hajonnat kansanopistoittain

TAULUKKO 12 Koulutustausta ja kokemus ohjauksen määrästä

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	7
2. VAPAA SIVISTYSTYÖ SUOMESSA	9
2.1 Kansanopistot Suomessa.....	15
2.2 Nikolaj Frederik Severin Grundtvig ja hänen pedagogiikkansa	17
2.3 G-laatuopistot.....	21
3. KANSANOPISTO-OPISKELIJAT	25
3.1 Y-sukupolvi	27
3.2 Opiskelijat nivelvaiheissa ja kansanopistoelämä.....	32
4. G-NIVEL -HANKE.....	36
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	39
5.1 Tutkimuskysymykset.....	39
5.2 Kohderyhmän kuvaus ja aineistonkeruu.....	40
5.4 Kyselylomakkeen laatiminen	43
5.5 Kyselyn luotettavuus.....	48
5.6 Aineiston analyysi	51
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	53
6.1. Vastaajien taustatiedot.....	53
6.2 Kansanopistossa opiskelun merkitys opiskelijalle	60
6.3 Yhteisöllisyyden kokeminen kansanopistossa.....	71
6.4 Ohjaus kansanopistossa	75
6.5 Opiskelijoiden elämä kansanopiston jälkeen	80
6.6 Miten kansanopistokokemus olisi voinut olla parempi ja vapaa sana	81
7. POHDINTA.....	88
7.1 Keskeiset tulokset.....	88
7.2. G-nivel –hankkeen tavoitteiden onnistuminen.....	93
7.3 Kyselylomakkeen kehitysehdotukset.....	96
7.4 Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu.....	98
7.5 Jatkotutkimusehdotuksia	99
LÄHTEET.....	101
LIITTEET.....	106
LIITE 1 Kyselylomake.....	106
LIITE 2 Saatekirje G-laatuopistoille	113

1. JOHDANTO

Noin joka neljäs suomalainen aikuinen osallistuu vapaan sivistystyön järjestämään toimintaan (Opetusministeriö 1995, 13; Niemelä 2011, 13). Vapaalla sivistystyöllä nähdäänkin olevan merkittävä rooli osana suomalaisesta yhteiskuntaa, sillä suurin osa kansalaisista osallistuu elämänsä aikana johonkin sen piirissä tapahtuvaan toimintaan. Yhtenä keskeisenä vapaan sivistystyön oppilaitosmuotona toimivat kansanopistot, jotka määrittellään kokopäiväistä opetusta antaviksi sisäoppilaitoksiksi. Kansanopistot järjestävät nuorille ja aikuisille omaehtoisia opintoja, edistävät opiskelijoiden opiskelunvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä (Laki vapaasta sivistystyöstä, 21.8.1998/632). Kansanopiston isänä pidetty Nikolaj Frederik Severin Grundtvig on sanonut, että kansanopisto on koulu elämää varten (ks. esim. Brown 2001, 46). Grundtvigin ajatukset näkyvät myös nykypäivän kansanopistoissa. Edelleen käytössä oleva internaattiasuminen on Koskisen (2005, 31–32) mukaan myönteisellä tavalla toisista oppilaitoksista poikkeava ominaisuus, jonka voidaan nähdä lisäävän yhteisöllisyyden kokemusta.

Kansanopistossa opiskelevat ovat Alatalon & Ilénin (2005,100) ja Kinnusen (2008, 5) tutkimusten mukaan yleensä 19–24 –vuotiaita. Suurin osa tämän hetken kansanopisto-opiskelijoista on siis y-sukupolven edustajia, joita esimerkiksi Jokitalo (2011) ja Goldgehn (2004) kuvailevat yhteisöllisyyttä ja ystäviä arvostaviksi. Y-sukupolven kuuluminen määritteleeekin paljon tämän tutkimuksen lähtökohtia, koska se voidaan nähdä opiskelijoita yhdistävänä ja osaltaan myös leimaavana tekijänä.

Kansanopistossa opiskelevia on tutkittu muutamasta eri lähtökohdasta käsin. Niemivirran (2002) tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena oli erityisesti opiskelijoiden motivaatio ja opiskelukokemukset. Myös Kinnusen (2008) selvityksessä erityisesti hakumotiivit ja opiskelu ylipäättään olivat keskeisiä.

Kansanopistojen roolin kartoittaminen ja vahvistaminen kiinnostaa myös päättäjiä. Tästä esimerkkinä ovat lukuisat erilaiset Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamat hankkeet, kuten G-nivel-hanke, johon tämä tutkimus kuuluu.

Nivelvaiheessa olevan nuoren tukeminen ja auttaminen muodostavat tämän tutkimuksen viitekehyksen, jonka perusteella kansanopistojen roolia arvioidaan. Nivelvaiheissa on tärkeää, että nuori saa tarvitsemaansa ohjausta ja pääsisi siirtymään seuraavaan vaiheeseen sujuvasti. Nivelvaiheessa olevien tutkiminen on tärkeää koulupudokkuuden ja sitä kautta syrjäytymisen ehkäisyssä, sillä Aholan ja Gallin (2010, 132) mukaan ilman paikkaa jääneet nuoret ovat syrjäytymisuhan alla.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on jäänyt vähemmälle huomiolle kansanopisto-opiskelijoiden kokemukset yhteisöllisyydestä, joka Aholan ym. (2009, 60–61) mukaan kuitenkin on yhteydessä syrjäytymisen ehkäisyyn oppilaitoksissa. Toinen tämän tutkimuksen ero suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin on, että mukana on useita kansanopistoja, joita kaikkia yhdistää poliittinen ja uskonnollinen sitoutumattomuus ja vahva yhteys grundtvigilaisuuteen.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on sähköisen kyselylomakkeen ja kvantitatiivisten menetelmien avulla selvittää, millainen rooli kansanopistolla on nivelvaihettaan elävälle opiskelijalle ja miten G-nivel -hankkeen tavoitteiden täyttymisessä on onnistuttu. Tarkastelussa ovat kansanopistosta saadut hyödyt ja uusien taitojen oppiminen, ohjauksen saaminen, yhteisöllisyys ja tulevaisuudensuunnitelmien selkiytyminen ja miten erilaiset taustatekijät, kuten ikä ja sukupuoli, ovat yhteydessä kokemuksiin kansanopistosta.

2. VAPAA SIVISTYSTYÖ SUOMESSA

Vapaa sivistystyö on pohjoismainen ilmiö (Niemelä 1999, 11). Se on myös iso ilmiö niin Suomessa kuin muissakin pohjoismaissa. Vapaan sivistystyön opintoihin osallistuu vuosittain noin miljoona suomalaista, joten sillä on oleellinen rooli yhteiskunnassamme. Toiminnan keskeisiä piirteitä ovat toiminnallinen autonomia, humanistinen lähestymistapa persoonan ja aktiivisen kansalaisuuden kehitykseen sekä vuorovaikutusta ja dialogia painottava pedagogiikka. Toiminnan autonomia tarkoittaa sitä, että laissa määrätään toiminnan tarkoitus, mutta opintojen sisältö ja muoto voivat vaihdella annetuissa puitteissa. Humanistinen lähestymistapa persoonaan ja aktiiviseen kansalaisuuteen taas viittaa siihen, että koko kansa on toiminnan kohteena ja sitä kautta toiminnalla on vaikutuksensa myös kansalaisyhteiskuntaan. Vuorovaikutuksen ja dialogin korostuminen näkyy esimerkiksi kansanopistojen internaatti eli sisäoppilaitosmaisessa asumisessa sekä opintokeskusten opintokerhoina. (Niemelä 2011, 13–14.)

Vapaan sivistystyön taival ei ole ollut kuitenkaan Suomessa kivuton. Se on kokenut välillä hyvinkin vaikeita hetkiä. Yksi tällainen "vapaan pudotuksen" hetki on ollut Niemelän (2000, 174) mukaan 1970-luvulla, jolloin vapaan sivistystyön kehittämistyö käytännössä jäädytettiin. Myös 1990-luvun lama vaikutti vapaan sivistystyön kenttään, kun koko suomalainen hyvinvointivaltio kriisiytyi (Keski-Petäjä 1999, 10). Tästä kaikesta huolimatta vapaan sivistystoimen toiminta ei ole loppunut.

Nyt vapaa sivistystyö on jälleen leikkausten kohteena. Valtion rahoitusta on pienennetty edellisestä vuodesta (ks. taulukko 1). Vuoden 2012 budjetista leikattiin noin 11 miljoonaa euroa (Rutonen 2011). Jari Valtari (2011, 17) toteaa kirjoituksessaan Kansanopisto-lehdessä, että kamppailu tiukkenevasta

rahoituksesta tulee taatusti pysymään ennallaan, mutta vapaan sivistystyön tulevaisuus näyttää kuitenkin myönteiseltä. (Valtari 2011, 17.) Kaikki mediassa esiintyneet kirjoitukset ja uutiset eivät kuitenkaan ole yhtä varmoja oppilaitosten selviytymisestä. Esimerkiksi Kainuun Opiston rehtori Heikki Törmälehto toteaa YLEn uutisessa (13.1.2012), että kansanopistojen tilanne on kestämaton, ellei rahoitusta lisätä vähentämisen sijaan. Hänen mukaansa vapaa sivistystoimen rahoituksen vähentäminen tulee lisäämään yhteiskunnan kustannuksia pidemmällä aikavälillä.

TAULUKKO 1. Vapaan sivistystyön valtionavustukset vuosina 2012 ja 2011.

(Lähde:

http://www.sivistys.net/uutiset/okm_jakaa_karsitut_jarjestoa_vustukset.html)

Kohde	2012	2011	Muutos-%
Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoiminta	1 290 000€	1 500 000€	-16,3
Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toiminta, muiden järjestöjen sivistystoiminta	749 000€	845 000€	-12,8
Yhteensä	2 039 000€	2 345 000€	-14,6

Kansalaisopistot olivat ensimmäisiä vapaan sivistystyön oppilaitoksia Suomessa (Vaherva, Malinen, Moisio, Raivola, Salo, Kantasalmi, Kamppi ja Silvennoinen 2006, 21.) Muita vapaan sivistystyön kentän toimijoita ovat kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset (Vaherva ym. 2006, 22). Leikkaukset ja taloudelliset ongelmat ovat vaikuttaneet kaikkiin oppilaitosmuotoihin. Taulukossa 2 näkyy vuoden 2011 oppilaitosmäärät sekä muutos oppilaitosmäärissä vuodesta 2008.

TAULUKKO 2. Vapaan sivistystyön oppilaitokset vuonna 2011 ja 2008.

Oppilaitosmuoto:	2008	2011	Muutos:
Kansalaisopistot	223	196	-27
Kansanopistot	83	82	-1
Kesäyliopistot	20	20	-
Opintokeskukset	11	10	-1
Liikunnan koulutuskeskukset	14	14	-
Yhteensä	351	322	-29

Vapaata sivistystyötä kuitenkin arvostetaan, vaikka se ei aina näkyisi rahoituksessa. Eräs todiste tästä ovat kehittämisohjelmat, josta esimerkkinä vapaan sivistystyön kehittämisohjelma, joka sijoittuu vuosille 2009–2012. Siltä odotetaan apua rahoitusjärjestelmän ongelmiin. Ohjelmalla on neljä eri tarkoitusta: 1. Vapaan sivistystyön tavoitteiden ja tehtävien määrittelyn tarkastaminen. 2. Rahoitusjärjestelmän uusiminen. 3. Oppilaitos- ja ylläpitäjärakenteen kehittäminen. 4. Laatua ja vaikuttavuutta parantavat toimenpiteet. Sallilan mukaan kaikki nämä tavoitteet eivät välttämättä ehdi toteutua hankkeen aikana, mutta tavoitteiden ja tehtävien määrittelyyn on panostettu. (Sallila 2010, 228.) Seuraavassa on vuonna 1998 asetetun lain päivitetty versio siitä, mikä on vapaan sivistystyön tarkoitus.

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja

kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. (L21.8.1998/632)

Tällaisen määritelmän kautta vapaalla sivistystyöllä on sekä yksilöön, yhteisöön että yhteiskuntaan liittyvä tehtävä. (Niemelä 2008, 24). Elinikäinen oppiminen on Niemelän (2011, 56) mukaan 2000-luvun johtava koulutus- ja sivistyspoliittinen periaate. Niemelä kirjoittaa, että taustalla on ajatus siitä, että kiihtyvä yhteiskunnan muutos painottaa uudella tavalla ihmisen kykyä oppia koko elämän. Tähän ei pysty pelkästään formaalikoulutus, vaan tarvitaan myös informaalia oppimista. (Niemelä 2011, 56.) Informaalien oppimisen rooli on suuri koska iso osa oppimisesta tapahtuu muualla kuin luokkahuoneissa. Niemelä määrittelee sivistyksen monitahoiseksi käsitteeksi, jonka sisältö elää aikakausten mukaan. Hänen mukaansa sivistys, henkinen kasvu tai kehitys, persoonallisuus ja ihmisyydet ovat eri näkökulmia samaan ilmiöön. Jokainen yksilö joutuu sivistymään itse, eikä sivistystä voida antaa ulkoapäin. (Niemelä 1999, 18–19.) Sivistysprosessiin kuuluu hänen mukaansa kolme eri vaihetta: 1. uuden oppiminen, 2. itsenäisen suhteen muodostaminen opittuun asiaan, 3. opitun asian käyttäminen kansalaisena yhteisen hyvän eteen. Kaksi ensimmäistä liittyy persoonallisuuden kehittämiseen ja kolmas aktiiviseen ja demokraattiseen kansalaisuuteen. Sivistymistä tapahtuu koko ihmisen elämän ajan. (Niemelä 2008, 22.)

Sivistyneen yhteiskunnan tunnusmerkkinä on kansalaisten yhdenvertaisuus ja tätä vapaa sivistystyö voi tukea mm. parantamalla kansalaisten yleissivistystä, lisäämällä sosiaalista pääomaa ja tukea kykyä ottaa vastuuta lähimmäisestään (Niemelä 2011, 263–264). Yhteiskunnan eheyteen liittyviä ongelmia nykyisin ovat esimerkiksi syrjäytyvät tai syrjäytymisvaarassa olevat. Syrjäytymisen syinä voidaan ajatella olevan että yhteiskunnassa tarjolla

olevat mahdollisuudet eivät kohtaa yksilön tarpeita tai hän ei pysty hyödyntämään niitä esimerkiksi tarvittavien voimavarojen puuttuessa. (Niemelä 2011, 260–261.)

Mitä sitten puolestaan tarkoittaa laissa mainittu aktiivinen kansalaisuus? Käsitteeseen ei ole olemassa yhtä selkeää määritelmää, vaan se voi Niemelän (2011, 242) mukaan tarkoittaa monenlaisia asioita aina yrittäjyydestä kuluttajuuteen. Aktiivinen kansalaisuus ei myöskään ole synnynnäinen asia, vaan se tulee erottaa virallisesta kansalaisuudesta, jonka saamme jo syntyessämme. Aktiivinen kansalaisuus tulee opettaa jokaiselle sukupolvelle erikseen. Aktiivinen kansalaisuus ja elinikäinen oppiminen liittyvät vahvasti toisiinsa, sillä pelkästään formaali koulutus ei tuota aktiivista kansalaisuutta, vaikka antaakin sille lähtökohtia kavereiden, oppilaskuntatoiminnan ym. kautta. (Niemelä 2011, 242–243.) Nivala (2008) puolestaan on tutkimuksessaan määritellyt kansalaiskasvatusta sosiaalipedagogisesta näkökulmasta käsin. Nivalan lopputuloksena on neljä kansalaiskasvatuksen peruslähtökohtaa: 1. Kansalaisuus on perusluonteeltaan sosiaalinen ilmiö. 2. Kansalaisten osallisuuden, toimijuuden ja solidaarisuuden vahvistaminen on kansalaiskasvatuksen olennaisimmat tavoitteet. 3. Globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa tarvitaan kokonaisvaltaista kansalaiskasvatusta. 4. Sosiaalipedagoginen kansalaiskasvatus on ensisijaisesti kasvatusta yhteiselämään ja osallistumiseen yhteiskunnassa. (Nivala 2008, 333–335.) Nivala käyttämä käsite kansalaiskasvatus voidaan ainakin jossain määrin rinnastaa pyrkimykseen aktiiviseen kansalaisuuteen, koska molempien lähtökohdat ja tavoitteet ovat samat. Pyrkimys kansalaisten aktivoimiseen ja kasvatukseen tarkoittaa väistämättä sosiaalista, kokonaisvaltaista ja yhteisöllistä toimintaa, joka pyrkii nimenomaan saattamaan ihmiset aktiiviseksi osaksi yhteiskuntaa.

Taulukossa 3 on esitelty kuinka laki vapaasta sivistystyöstä kuvaa eri toimijoiden tehtäväkuvia. Jokaisella oppilaitosmuodolla on omat erityispiirteensä. Esimerkiksi kansanopisto ja liikunnan koulutuskeskukset

antavat kokopäiväistä opetusta, kun taas muiden opetus on yleensä lyhytkestoisempaa. Jokaisella oppilaitosmuodolla on oma paikkansa elinikäisen oppimisen tukemisessa.

TAULUKKO 3. Vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtäväkuvat.

Kansalaisopistot	Kansanopistot	Opintokeskukset	Kesäyliopistot	Liikunnan koulutuskeskukset
Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.	Kansanopistot ovat kokopäiväistä opetusta antavia sisäoppilaitoksia, jotka järjestävät nuorille ja aikuisille omaehtoisia opintoja, edistävät opiskelijoiden opiskelunvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.	Opintokeskukset toimivat valtakunnallisina oppilaitoksina järjestämällä opintoja itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi.	Kesäyliopistot ovat alueellisen koulutustarjonnan oppilaitoksia, joiden toiminnassa painottuvat avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö.	Liikunnan koulutuskeskukset ovat kokopäiväistä opetusta antavia valtakunnallisia sisäoppilaitoksia tai alueellisia oppilaitoksia, joiden tehtävänä on järjestää liikuntaharrastusta, hyvinvointia ja terveyttä edistävää koulutusta koko väestölle sekä liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta ja valmennustoimintaa

Kansanopistojen tehtäväksi on laissa määritelty järjestää omaehtoisia opintoja, edistää opiskelijoiden opiskelunvalmiuksia sekä kasvattaa heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.

2.1 Kansanopistot Suomessa

Kansanopistotoiminta käynnistyi Suomessa 1880-luvun loppupuolella. Tällöin liikkeen kannattajat hakivat oppinsa Tanskasta. 1800-luvun lopulla Suomessa saivat sijaa monet uudet aatteet ja elettiin kansallista heräämistä. Alkuperäinen tehtävä oli toimia kansalaiskouluna, joka herättää henkiin oppilaansa. (Keränen & Salvi 1999, 157.) Ensimmäinen kansanopisto perustettiin Kangasalalle vuonna 1889 (Vaherva ym. 2006, 70).

Nykyisin kansanopistojen päätehtävänä pidetään jatko-opintoihin valmistamista. Kansanopistoissa opetettavien aineiden kirjo on laaja, aina kädentaidoista yliopistojen aineopintokokonaisuuksien suorittamiseen asti. Kaksi kolmasosaa kansanopistojen toiminnasta nykyisin on yleissivistävää koulutusta. (Keränen & Salvi 1999, 158–162, Koskinen 2005, 32, Kinnunen 2008, 1.) Yleissivistävä koulutus on vapaatavoitteista ja opinnot voivat olla esimerkiksi kieliä tai kulttuuriopintoja. Vapaan sivistystyön ohella kansanopistot tarjoavat ammatillista koulutusta (Vaherva ym. 2006, 74). Myös lukiokoulutus, kymppiluokat sekä erityisopetus ja maahanmuuttajakoulutukset voivat kuulua kansanopistojen toimintaan. Kansanopistojen yleissivistävät opintolinjat pyrkivät yleensä antamaan yliopistoarvosanojen ohella opiskelijoilleen esimerkiksi välineitä elinikäiseen oppimiseen ja muiden ihmisten huomioimiseen. (Alatalo & Ilén 2005, 105, 107–108).

Kansanopistojen toiminnalle on alusta saakka ollut tyypillistä vapaus ja yhteisöllisyys (Vaherva ym. 2006 70). Yhteisöllisyys näkyy mm. siinä, että kansanopistot ovat sisäoppilaitoksia, joiden tarkoitus on edistää omaehtoista opiskelua. Kansanopistot voivat kuitenkin painottaa omaehtoisen opiskelun lisäksi myös omaa aatesuuntaansa ja kasvatustavoitteitaan. Sisäoppilaitosmaisuus on Suomessa harvinaista, joten tältä osin kansanopistot erottautuvat hyvin muista

oppilaitoksista. (Tuomisto 1999, 29; Koskinen 2005, 30–32.) Tällainen yhteisöllisyys, yhdessä asuminen ja opiskelu heijastavat Grundtvigin ajatuksia vuorovaikutuksesta ja keskustelun tärkeydestä (Hagston 2000). Nykypäivänä on kuitenkin poikkeuksellista jos opettaja asuu opistolla opiskelijoiden kanssa.

Kansanopistoja on Suomessa tällä hetkellä 89. Melkein kaikki kansanopistot ovat yksityisiä, ainoastaan kuusi on kunnallisia. Osa kansanopistoista toimii yhdessä kansalaisopiston kanssa. Kansanopistot jaetaan tavallisesti neljään kategoriaan; grundtvigilaisiin (36 opistoa), uskonnollisiin (36 opistoa) sekä järjestö- (3opistoa) ja erityisopistoihin (14 opistoa). (Tuomisto 1999, 29, Koskinen 2005, 30, Niemelä 2011, 12.) Tässä työssä keskitytään grundtvigilaisiin opistoihin, koska kaikki G-laatuopistot kuuluvat tähän kategoriaan.

Vapaan sivistystyön linjoilla opiskelevat opiskelijat ovat keskimäärin 19–24-vuotiaita. Kansanopistojen pitkällä linjoilla, eli yhden lukuvuoden (normaalisti syys-toukokuu) kestävillä, opintolinjoilla opiskelee vuosittain useita tuhansia henkilöitä. Opiskelijoilla on moninaiset motiivit opiskella kansanopistoissa. Yliopistoon valmentautuminen on keskeinen osa monen kansanopistolaisten arkea. (Alatalo & Ilén 2005, 103–104.) Kansanopistot toimivat usein eräänlaisena välivaiheena, jonka koetaan auttavan seuraavalle koulutustasolle pääsemistä. Nykyisin varsinkin yhteistyö yliopistojen kanssa on ollut useassakansanopistossa erittäin suosittua. (Kinnunen 2008, 1.)

Kansanopistojen yhtenä keskeisenä tavoitteena on tukea nuoren itsenäistymistä ja ammatinvalintaa. Kasvusta ja identiteetin kehittymisestä puhutaan kun keskustellaan nuorista, mutta tällaiselle kehitykselle ei välttämättä anneta missään tilaa. Esimerkiksi lukio-opetusta ajatellessa yksilölliselle kehitykselle ei ole tilaa, koska koulujäntäytyynoudattaa tarkkoja opetussuunnitelmia ja resurssit ovat rajalliset. Kansanopistot pyrkivät täyttämään

tämän aukon tarjoamalla nuorelle aikuiselle sopivan paikan kehittymiselle ja valintojen tekemiselle (Alatalo & Ilén 2005, 100–101).

Alatalo ja Ilén (2005) kuvaavat artikkelissaan Alkio-opistolle vuonna 2003 tehtyä selvitystä, jossa selvitettiin kansanopisto-opintojen vaikuttavuutta 10 vuoden päästä. Tämän mukaan 10 vuotta kansanopisto-opintojensa jälkeen tärkeimmäksi opistovuoden anniksi kerrottiin mahdollisuuden suorittaa yliopistoarvosanoja. Myös jatko-opintoihin saatava hyöty ja omien vahvuuksien tunnistaminen ja vahvistaminen korostuivat vastauksissa. Entiset opiskelijat antoivat myös kiitosta opistojen monipuolisesta kurssitarjonnasta. (Alatalo & Ilén 2005, 103–104.) Aina välttämättä kansanopistojen tavoite ja opiskelijoiden saama hyöty eivät välttämättä kohtaa. Esimerkiksi Alkio-opiston opiskelijat eivät nostaneet esiin itsenäistymisen mahdollisuutta, jota kansanopistot pyrkivät heille antamaan.

Opiskelijat saavat yleensä tietonsa kansanopistoista median kautta. Nykyisin tärkeänä tiedonlähteenä toimii Internet, mutta myös tavalliset lehdet antavat tietoa kansanopistoista opiskelijoilleen. Edelleen nykypäivänä lähipiiri, esimerkiksi sukulaiset, perhe tai ystävät ovat keskeisiä informaation antajia. (Kinnunen 2008, 13.)

2.2 Nikolaj Frederik Severin Grundtvig ja hänen pedagogiikkansa

Nikolaj Frederik Severin Grundtvigia (1783–1872) pidetään kansanopiston isänä. Alun perin Tanskasta, Grundtvigin ajatuksista, lähtenyt kansanopistoliike levisi Suomeen vuonna 1889. (Bugge 1989, 23; Skovmand 1989, 73; Vind 1999, 13; Voipio 1929, 98; Kauppila 2007, 63.) Kansanopistojen ajatellaan olevan Grundtvigin suurin saavutus (Poul 1984, 45).

Grundtvigilaisen pedagogiikan pohjan muodostavat hänen käyttämänsä keskeiset käsitteet. Keskeisin näistä on elävä sana (Siljander 1982, 61). Käsite on hyvin moni-ilmeinen, mutta se on tavallisimmin tulkittu luentomuotoiseksi opetuksiksi. Aito sivistys edellytti Grundtvigin mukaan sitä, että kokemukset välittyvät inhimillisessä vuorovaikutuksessa esimerkiksi oppilaan ja opettajan välillä. Hän edellytti opetustilanteissa dialogia, joka ylitti kirjoista opitun viisauden. (Siljander 1982, 63, Kauppila 2007, 66.) Grundtvigin voikin nähdä olleen aikaansa edellä, koska nykyisin vuorovaikutuksen merkitystä korostetaan opetustyössä (Määttä & Uusiautti 2012, 32).

Elävän sanan pedagogiikkaan kuuluu myös persoonallisen tiedon idea. Opetustapahtuma ei siis ole persoonatonta tiedonjakamista, vaan siihen liittyy se, että tieto on persoonallisesti koettua, sisäistettyä ja tiedolla on oma paikkansa myös opettajan elämänkokonaisuudessa. Elävän sanan avulla voidaan luoda myös elävää vuorovaikutusta, joka korostaa opetustilanteen inhimillisyyttä. Opetusta ei tulisikaan ensisijaisesti tarkastella metodisena kysymyksenä, koska erilaiset ennalta määrätyt menetelmät tuhoavat aidon vuorovaikutuksen. Opettaja ei saa myöskään korostaa omaa asemaansa, jotta opetustilanteen eri osapuolet voivat tulla tasavertaisiksi osallistujiksi. Opettajan ei tulisi käyttää omaa tietoaan valtakorttina, jonka avulla hän hallitsee opetustilannetta. Opetustilanteessa siis myös opettaja voi oppia, eikä tietoa ainoastaan kaadeta ylhäältä alaspäin. Opettajan tehtävän käsitetäänkin olevan erilaisten näkökulmien esittämisen opiskelijan pohdittavaksi. (Siljander 1982, 64–69; Kauppila 2007, 66–67; Brown 2001, 44.) "Elävän sanan koulu" ymmärrettiin Päivi Tuomola- kansanopistojen laatukäsityksiin liittyvässä (2005) väitöskirjassa dialogina eri tahojen välillä. Tuomola-Karp toteaa myös tutkimuksessaan, että kansanopisto-opetuksen peruslähtökohtana oli opiskelijoiden valtaistaminen ja tätä kautta tasa-arvon ja demokraattisten toimintatapojen edistäminen. (Tuomola-Karp 2005, 219.) Valtaistamisen (empowerment) käsite on suomennettu hyvin monella tapaa ja

eikä sen määrittelyssäkään olla yksimielisiä. Valtaistamisen käsitteessä on kyse prosessista, jossa ihminen voi parantaa elämänsä hallintaa. (ks. esim. Kivipelto 2008.)

Grundtvigin ajatuksissa vuorovaikutus oli keskeinen teema oppimisessa. Hänen näkemyksensä mukaan opiskelija hahmottaa asioita vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opettajan täytyy asettaa itsensä myös aktiiviseen rooliin, jotta keskustelu on elävää ja aitoa. (Kauppila 2007, 65–66.) Vuorovaikutus on keskeisessä osassa nykypäivän kansanopistoissa, eikä Grundtvigin ajatuksia ole jätetty kokonaan taka-alalle. Tämä näkyy myös opetustavoissa, joissa korostuvat lähiopetus ja erilaiset ryhmissä tapahtuvat opetustilanteet. Yhteisöllisyyttä edistävät myös erilaiset juhlat, kuten tanssiaiset ja muut oppilaskunnan järjestämät tapahtumat. Internaatti edistää omalta osaltaan yhteisöllisyyden kokemista ja opettaa sietämään erilaisuutta sekä luomaan sosiaalisia suhteita. (Alatalo & Ilén 2005, 105, 107–108.)

Sivistyksen perusajatuksena voidaan pitää sitä, että opetuksen tarkoitus ei saa olla pelkästään hyötyintresseihin pohjautuva. Pelkästään tutkinto tai jokin muu erityistaito ei saa olla opetuksen pohjana. Stallvikin (1979, 76–77) käsityksen mukaan Grundtvig oli sitä mieltä, että aikuiskoulutuksen ideana ei saa olla irrallisen tiedon antaminen opiskelijoille, vaan tavoitteena on palasten paikoilleen asettaminen, kokonaisuuden löytäminen, johtopäätösten tekeminen ja yhteenkuuluvuuden rakentaminen. Koulutuksen tulisi perustua todelliseen kokemukseen ja elämäikäntöjen tarpeeseen. Tällainen ajattelumalli on ajatuksen "koulu elämää varten" taustalla. (Siljander 1982, 56; Brown 2001, 46; Voipio 1929, 80.)

Elämä-käsite kuvaa valistuksen suhdetta oikeaan elämään. Grundtvigin mielestä kaikki sellainen tieto on kuollutta, jolla ei ole yhtymäkohtaa todellisen elämän kanssa. Elävän vuorovaikutuksen edellytyksenä hän piti myös

luonnollisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oppilaan kasvua ja persoonallisuuden kehitystä ei rajoiteta abstraktin tiedon opiskelulla, jos oppilaan kehitysvaihe on sillä hetkellä paremmin sopiva toisentyyppiselle kasvulle. Näin ollen pystytään paremmin mahdollistamaan se, että tieto ja elämä kohtaavat ja nivoutuvat toisiinsa. (Siljander 1982, 69–72.) Elämää varten perustetun koulun kolme päätehtävää ovat persoonallisuuden, ihmisen ja kansalaisen kasvattaminen. Muut seikat ovat sivuasioita. (Voipio 1929, 80–81.) Nämä tehtävät nousevat esiin nyky-Suomessa jo lainsäädännön kautta. Vapaan sivistystyön laissa korostetaan sekä yksilöllistä, yhteisöllistä että yhteiskunnallista kehitystä.

Grundtvigin ajatuksena oli, että kaikkien lasten tulisi saada peruskoulutus. Relevantin pohjakoulutuksen jälkeen ihmiset voisivat päästä todelliseen ymmärrykseen. Tällainen koulutus/ymmärrys ei olisi pelkästään yksilön etu, vaan myös laajemmin yhteiskunnan. Koulutuksen pitäisikin olla kaikkien saatavilla. (Brown 2001, 44–45.) Edelleen nykypäivänä kansanopistoihin ei ole pääsyvaatimuksia, vaan kaikenlaiset koulutustaustat ovat hyväksyttäviä. Nykyisin myös tietämys ja kiinnostus yhteiskunnallisia asioita kohtaan ovat yksi kansanopistojen yleisiä tavoitteita.

Kauppila (2007, 67) kiteyttää Grundtvigin kasvatukselliset ajatukset 12:n eri kohtaan: 1. Tavoite on saada aikaan kansalaisille tarkoitettu korkeakoulu, joka omaa yhteiskunnallisen luonteen. 2. Tavoitteena on valistunut ihminen 3. Opetuksen tulisi saada aikaa yhteiskunnallinen herätys 4. Opetukseen kuuluu elävä ja vapaa vuorovaikutus 5. Opiskelijan vuorovaikutustaitoja tulisi kehittää 6. Opettajan ja opetettavan välillä tulisi vallita dialogisuuden 7. Vuorovaikutukseen kuuluu luonnollisuus ja tasa-arvoisuus 8. Opetusta sävyttää "elävä sana" 9. Oppimiseen liittyy ajatus persoonallisesta tiedosta 10. Kokemuksellisuuden tulisi liittyä opetukseen 11. Tieto etenee jäsentymättömästä jäsentyneeseen ja ulkokohtaisesta sisäistyneeseen ymmärrykseen 12. Vapaus on kehittymisen edellytys.

1970-luvulla sitoutumattomat opistot halusivat Suomessa kehittää imagoaan. Tällöin nousi Grundtvigin ajatusten nostaminen ajankohtaiseksi. Opistot halusivat tehdä eroa kristillisiin opistoihin, jotka omalla tavallaan leimasivat kaikkia kansanopistoja. Myös poliittinen sitoutumattomuus haluttiin tuoda esiin. 2000-luvulla tätä samaa yhteistyötä on jälleen pyritty tiivistämään, tällä kertaa nimikkeen "G-laatuopistot" alla. (Ojanen 2010, 215–216, 278.) G-laatuopistoista kerrotaan lisää seuraavassa kappaleessa.

2.3 G-laatuopistot

G-laatuopistoihin kuuluvat Etelä-Pohjanmaan Opisto, Haapaveden Opisto, Keski-Suomen Opisto, Kymenlaakson Opisto, Lahden kansanopisto, Länsi-Suomen Opisto, Oriveden Opisto sekä Otavan Opisto. Opistot tekevät yhteistyötä toistensa kanssa ja ovat muutenkin aktiivisia kansanopistoja, joilla on useita eri kehittämishankkeita menossa. Opistot ovat koonneet yhteisen Internet-sivuston, jossa esitellään G-laatuopistoja yleensä, N.F.S Grundtvigia, josta koko nimitys G-laatuopistot tulee, sekä myös jokaista kansanopistoa erikseen. Laatuopistojen hankkeita ovat esimerkiksi Kansanopiston G-voimat sekä G-nivel –hanke. (www.laatuopistot.fi, viitattu 31.7.2012).

G-laatuopistoja yhdistää yksityisyys, sitoutumattomuus ja avoimuus. Jokaisen kansanopiston taustalla on esimerkiksi yksityinen säätiö tai kannatusyhdistys. Opistot eivät ole uskonnollisesti tai poliittisesti sitoutuneita. Avoimuus liitetään siihen, että opistot pyrkivät kunnioittamaan yksilöitä ja opiskelijakeskeisyys on heille tärkeää. Koulutuksia ja palveluita pyritään kehittämään jatkuvasti ja oppilaiden ja opettajien välinen vuorovaikutus on keskeinen tekijä kehitystyössä. Oppimisympäristö pyritään pitämään moniarvoisena ja avoimena. (www.laatuopistot.fi, viitattu 27.2.2012.) Oppimisympäristön moniarvoisuuteen pyrkiminen näkyy muun muassa

kurssitarjonnassa. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan Opisto, Lahden kansanopisto ja Haapaveden opisto tarjoavat koulutuksia maahanmuuttajille.

Jokaisen G-laatuopiston perustiedot on esitetty taulukossa 4. Kuten taulukosta käy ilmi, että opistot ovat kaikki yli 100 vuotta vanhoja. Opistojen välillä on eroavaisuuksia opetustarjonnassa. Myös koot vaihtelevat hieman. Lahden kansanopisto on huomattavan suuri opiskelijapaikoiltaan verrattuna muihin. Otavan opisto ja Kankaanpään opisto ovat opiskelijapaikoillaan kolmasosan Lahden paikoista. Viisi opistoa yhdeksästä tarjoaa avoimen yliopiston opintoja. Esimerkiksi Kymenlaakson opisto on puolestaan taidepainotteinen kansanopisto.

Taulukko 4. G-laatuopistot.

	Etelä-Pohjanmaan Opisto LMAJOKI	Haapaveden Opisto HAAPAVESI	Kankaanpään Opisto KANKAANPÄÄ	Keski-Suomen Opisto SUOLAHTI
Perustamisvuosi	1892	1896	1909	1894
Opiskelijapaikkoja noin	240	220	95	160
Henkilökunnan määrä noin	50	30	35	30
Opetus	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Avoin yliopisto • Ammattitutkinnot • Erikoisammatti-tutkinnot 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Avoin yliopisto • Ammatillinen peruskoulutus • Ammatillinen aikuiskoulutus • Maahanmuuttajakoulutus ja monikulttuurisuustyö 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Avoin yliopisto • Ammatillinen koulutus; <ul style="list-style-type: none"> ○ ammattitutkinnot ○ erityisammattitutkinnot ○ perustutkinnot 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Nuorten ammatillinen koulutus • Aikuisten ammatillinen koulutus
Kymenlaakson Opisto INKEROINEN	Lahden kansanopisto LAHTI	Länsi-Suomen Opisto HUITTINEN	Oriveden Opisto ORIVESI	Otavan Opisto MIKKELI
1896	1893	1892	1909	1892
70	300	115	180	100
15	45	10	20	55
<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Ammatillinen lisäkoulutus • Kansalaisopisto 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Avoin yliopisto • Perusopetus • Ammatillinen koulutus • Maahanmuuttajakoulutus 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Kurssit yrittäjille 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Avoin yliopisto • Kirjoittajalukio 	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaan sivistystyön koulutus • Ammatillinen koulutus • Perusopetus • Lukiokoulutus • Täydennyskoulutus

G-laatuopistojen eroista huolimatta muodostavat opistot ideologialtaan yhtenäisen joukon, koska Grundtvigin ajatukset vaikuttavat kaikkien niiden toiminnassa. Opistojen painotukset ovat eri aihealueissa ja tästä syystä myös opiskelijat valikoituvat opistoihin eri tavoin. Tämä tulee ottaa huomioon vertailtaessa opistojen tuloksia toisiinsa. Jollain opistolla pääpaino voi olla vapaan sivistystyön koulutuksen järjestämisessä, kun toinen opisto puolestaan voi korostaa ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen merkitystä.

3. KANSANOPISTO-OPISKELIJAT

Kansanopisto-opiskelijoita ei ole tutkittu kovin paljon siitä huolimatta, että heitä on Suomessa paljon. Muutamia tutkimuksia kuitenkin löytyy. Esimerkiksi Kinnusen (2008) neljää eri kansanopistoa koskeva tutkimus käsittelee kansanopisto-opiskelijoita, heidän hakumotiivejaan ja kansanopisto-opintoja. Opiskelemaan hakeutumisen syitä ja kansanopistossa opiskelua ylipäätään on tutkittu jonkin verran.

1990-luvun laman seurauksena kansanopistoihin haettiin useammin ammatillisen uran selkiytymisen vuoksi. Nykyisin pääsy kansanopisto-opintoihin hakeutumiselle on korkeakouluopintoihin hakeutuminen kansanopiston jälkeen. Jälkimmäinen syy on toki ollut keskeinen jo laman aikana. 2000-luvulla ammatillisen uran selkiyttäminen on ollut vasta viides hakeutumisen syy kansanopistoon. Toinen vahva kansanopistoon hakeutumisen syy on nykyisin se, että opiskelija ei heti päässyt siihen oppilaitokseen, johon haki. Kansanopistojen välivuosi-merkitys on siis ilmeisesti jäänyt taaksepäin ja tilalle on astunut toive korkeakouluopinnoista. (Kinnunen 2008, 19, Ojanen 2010, 210–211.)

Niemivirta (2002) on tutkinut kansanopisto-opiskelijoiden motivaatiota ja opiskelukokemuksia. Niemivirta keräsi aineistonsa kahdessa erässä, vuosina 2000 ja 2001 ja hänen tutkimukseensa osallistui yli 8000 suomenkielistä kansanopisto-opiskelijaa. Myös Niemivirran (2002,21) tutkimuksessa selvitettiin kansanopiston valintaperusteita. Tärkeimmäksi kansanopiston valintaperusteeksi nousi koulutustarjonta. Toiseksi tärkein oli se, että opiskelija ei päässyt muualle. (Niemivirta 2002, 21.)

Työvään akatemian 2008 julkaistussa selvityksessä kysyttiin opiskelijoilta mm. lukion ja kansanopiston eroja. Yli puolet vastaajista piti

kansanopistoa parempana kuin lukiota. Kansanopistojen etuina nähtiin vapaus, valinnaisuus, itsenäisyys, mielekkyys, rentous (50 %), käytännönläheisyys (10 %) ja yliopistomaisuus (15 %). 4 % kuitenkin koki, että oppilaitosten välillä ei ole eroja, ja 7 % piti kansanopistoa huonompana kuin lukiota. (Kinnunen 2008, 21.)

Kansanopisto-opiskelijoiden opiskelumotiivit vaihtelevat paljon. Kuitenkin taustalla on usein kiinnostus aiheeseen ja tietojen ja taitojen hankkiminen. Taustalla voi olla ajatus omien valmiuksien kehittamisestä. Toiset hakevat valmiuksia jatko-opintoihin, toiset työtä varten tai yleisesti valmiuksia elämään. (Niemi 2002, 62.) Erilaisten taustalla vaikuttavien syiden kirjo on laaja, eikä kansanopisto-opiskelijoista voi muodostaa yhtä tietynlaista kansanopisto-opiskelijatyyppeä.

Työväen akatemian selvityksen perusteella noin puolet kansanopisto-opiskelijoista suorittaa approbatur-arvosanan avoimen yliopiston kautta. Saman tutkimuksen mukaan kansanopistoja piti erittäin tai melko hyödyllisinä kaksi kolmasosaa opiskelijoista. Noin 80 % yliopistoon hakevista pääsee sinne kansanopiston jälkeen. Yliopistoon sisälle pääseminen ei kuitenkaan välttämättä tapahtunut välittömästi kansanopistovuoden jälkeen, mutta yleisimmin joko ensimmäisellä tai toisella hakukerralla. Noin joka kuudes päässeistä oli sitä mieltä, etteivät opisto-opinnot auttaneet lainkaan yliopistoon pääsemistä. Suurimman osan mielestä kansanopistosta oli apu yliopistoon pääsemisessä. Kolmannes jopa piti kansanopiston roolia ratkaiseva tekijänä yliopiston pääsemisessä. (Kinnunen 2008, 22–23, 41–43.)

Tutkimuksissa on selvitetty myös opiskelijoiden urasuuntautumisen selkiytymistä opistossa opiskelun aikana. Opiskelijoiden käsitykset ja tietämys eri aloista paranivat opistossa olon aikana. Kansanopistojen opetus puolestaan arvioitiin myönteisesti, vaikka opistojen välillä olikin eroja. Opiskelijat myös kokivat kehittyneensä taidollisesti ja tiedollisesti. (Niemi 2002, 59–62.)

Opiskelijoiden tutkimuksissa antama kuva kansanopistoista ei ole täysin yhtenevä, vaikka suurin osa suhtautuukin kansanopistoon positiivisesti. Osa vastaajista ei ole kokenut saaneensa opistosta suurta hyötyä. Erilaisiin kokemuksiin saattaa vaikuttaa esimerkiksi se, millaisella opintolinjalla opiskelija opiskeli. Kuten aiemmin jo mainittiin, kansanopisto-opiskelijat eivät ole kaikki samanlaisia, vaan eroja on niin iässä kuin koulutustaustassakin. Suurin osa opiskelijoista tulee kansanopistoon heti lukion jälkeen, mutta myös vanhempia opiskelijoita löytyy. Suurin osa tämän hetken kansanopisto-opiskelijoista edustaa y-sukupolvea, eli he ovat alle 30-vuotiaita. Tästä syystä kansanopisto-opiskelijoiden ominaispiirteitä tarkastellaan myös y-sukupolven kuvausten kautta.

3.1 Y-sukupolvi

Pienten ikäluokkien sukupolvella Y tarkoitetaan 1980–2000 tai 1977–1997 vuosina syntyneitä. Jossain yhteyksissä sukupolvesta käytetään myös nimitystä Millenium-sukupolvi. Tänä aikana syntyneet ovat syntyneet Internetin aikakauteen. Heidän todetaan myös olevan lukumäärältään isoin korkeakouluihin hakeutuva sukupolvi. (Suutarinen 2011, 17, 52; Toivanen 2011, 84; Monaco & Martin 2007, 42; Pirie & Worcester 1998, 8-9.) Osa vanhemman sukupolven edustajista kuvaa heitä uusavuttomiksi nörteiksi, osa puolestaan pitää heitä sitoutumisrajoitteisina interreilaajina. Myös y-sukupolven perhekeskeisyys ja tavoite tehdä työnsä hyvin nousee jossain kuvauksissa esiin. (Jokitalo 2010, 67.) Kyky sietää epäonnistumisia, kiihkeys, kärsimättömyys, yrittäjähenkisyys, ympäristötietoisuus, tietotekninen osaaminen ja vapaa-ajan arvostaminen ovat myös yleisiä kuvauksia y-sukupolvesta (Vesterinen 2010, 120).

Y-sukupolvi eli nettisukupolvi eroaa edeltäjistään suurista sukupolvista Tapscottin (2010, 19) mukaan kahdeksan ominaisuuden perusteella.

1. Vapauden arvostaminen, erityisesti valinnan vapauden
2. Halu muuttaa esineet ja asiat itselleen sopiviksi, tehdä niistä omia
3. Yhdessä toimiminen ja keskusteluista pitäminen luennoimisen sijaan
4. Halu tuntea ihmiset ja organisaatiot perin pohjin
5. Rehellisyyden vaatiminen
6. Halu pitää hauskaa, jopa koulussa tai töissä
7. Nopeus
8. Innovointi kuuluu osana heidän elämäänsä.

Jokitalon käyttämän määritelmän mukaan y-sukupolvelle keskeistä on yhteisöllisyys, johon olisi tärkeää yhteiskunnassamme kiinnittää enemmän huomiota. Ryhmän avulla yksilö voi reflektoida itseään ja lisätä omaa toimintakykyään. (Jokitalo 2011 67, 78.) Jokitalon ajatus yhteisöllisyyden korostamisesta sopii hyvin ajatukseen kansanopistoista ja internaattiasumisesta.

Y-sukupolven edustajat ovat syntyneet yltäkyläisen, urbaanin ja globaalin markkina-ajan maailmaan, joten he ajattelevat globaalisti, ovat verkostoituneita ja heillä on kansainvälisiä ystäviä (Vesterinen 2011, 119). Kansainvälinen verkostoituminen ja yhteydenpito kavereihin ovat nykysukupolvelle helppoa Internetin ansiosta. Y-sukupolvea voisikin kuvailla fyysisesti eristyneimmäksi sukupolveksi, mutta toisaalta taas Internetistä johtuen myös sosiaalisimmaksi sukupolveksi. (Black 2010, 96.) Osa kansanopistoista, esimerkiksi Otavan opisto, hyödyntää Internetin mahdollisuuksia opetustarjonnassaan paljon.

Goldgehn (2004, 26) kuvaa artikkelissaan Y-sukupolven edustajien arvomaailmaa. Arvoista hän nostaa tarkasteluun ystävyiden, teknologian/rahan, onnellisuuden/moraalisen tarkoituksen, tiimityöskentelyn ja organisoidun ympäristön. Ystävyydeltä y-sukupolven edustajat vaativat ymmärrystä, hyväksymistä ja kunnioitusta. Y-sukupolven edustajat pitävät rahaa vähemmän korostetussa arvossa kuin edeltävät sukupolvet, vaikka heitä voidaankin pitää materiaalisesti hemmoteltuinpana sukupolvena. Tällä sukupolvella onnellisuuden tavoittelu on hyvin keskeistä. Myös etiikkaa ja osallistumista arvostetaan korkealle. Toisaalta y-sukupolvi haluaa tiettyä vapautta tehdä sitä mitä he haluavat koska he haluavat, mutta toisaalta he pitävät siitä, että elämässä on myös järjestystä. (Goldgehn 2004, 26–27.)

Ystävyiden merkitystä Y-sukupolvelle korostaa myös Loy (2010, 45), joka toteaa tämän sukupolven haluavan olla pidetty työkavereiden ja esimiesten keskuudessa. Niitä kohtaan, joita Y-sukupolvi pitää ystävinään, he ovat hyvin lojaaleja ja sitoutuneita. Y-sukupolvi on kuitenkin kasvatettu myös kertomaan omat mielipiteensä, mutta samalla myös jakamaan tietoaan ja osaamistaan. (Loy 2010, 45.)

Yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa todetaan, että Y-sukupolvelta voi odottaa neljää eri ominaisuutta kun puhutaan koulutuksesta: 1. He vaativat akateemiselta laitoksilta paljon ja odottavat korkeaa akateemista suoriutumista. 2. Tieteen ja teknologian tulee olla kustomoitavissa. 3. Teknologian tulisi olla osa oppimista. 4. Uusien kommunikaatiomallien käyttämistä. (Gardner & Eng 2005, 416.) Y-sukupolven edustajat asettavat tavoitteita ja vaatimuksia kaikelle ympärillään olevalle. Osansa tästä saavat myös heidän oppilaitoksensa. Y-sukupolvi on tuonut jo mukanaan uudenlaisia haasteita, joihin vastaamista voidaan pitää kansanopistojen elinehtona.

Isossa-Britanniassa tehdyn tutkimuksen mukaan 71 % y-sukupolven edustajista ei usko, että hänen äänellään vaaleissa olisi paljon merkitystä heidän oman elämänsä kannalta. Jopa 20 % vastaajista oli sitä mieltä, että heidän äänellään ei ole vaikutusta lainkaan. Y-sukupolvi ei Isossa-Britanniassa odota kovin paljon valtion tukea, vaan he kokevat itse olevansa vastuussa omasta elämästään. (Pirie & Worcester 1998, 10–11, 21.) Omasta elämästään vastuun ottaminen voi lisätä myös ahdistusta ja pelkoa siitä, mitä jos ei menestykään elämässä. Tämä saattaa johtaa yksinäisyyden tunteeseen ja jopa syrjäytymiskokemuksiin. Toisaalta vastuunottaminen omasta elämästä ei ole negatiivinen asia, mutta täysin yksin ei hyvinvointiyhteiskunnassamme ketään tule jättää.

Y-sukupolven toiveissa ja Grundtvigin ajatuksissa on paljon samoja piirteitä. Jo Grundtvig korosti mm. yhteisöllisyyttä, elävää sanaa ja vapautta (ks. esim. Kauppila 2007). Näitä samoja asioita myös y-sukupolven edustajat vaativat ja haluavat. Tarjoavatko grundtvigilaiset kansanopistot y-sukupolven edustajille siis juuri sitä mitä he haluavatkin koulutukselta? Pitäisikö Grundtvigin ajatuksia esimerkiksi "koulu elämää varten" tai "elävä sana" korostaa lisää? Olisivatko nämä sopivia markkinoinnin keinoja, joihin y-sukupolven edustajat tarttuvat?

Kuviossa 1 on esitetty Monacon ja Martinin (2007) teorian mukaisesti y-sukupolvea määritteleviä erityispiirteitä, erityispiirteiden kehittymistä auttavia asioitaja luokkahuoneympäristöön sovellettavia asioita.

Table 1. Defining the Millennial Student

Defining Characteristic	Characteristic Development	Classroom Application
Special	-Rewards for participation	<ul style="list-style-type: none"> ● Provide rewards for individual and group work ● Provide feedback ● Teach to self-reward
Sheltered	-Structured -Enforcement of rules and regulations	<ul style="list-style-type: none"> ● Learning centered syllabus ● Clear instructions and expectations of assignments ● Course calendar with test and assignment dates ● Daily lesson learning outcomes
Team Oriented	-Works well in groups - Socially active	<ul style="list-style-type: none"> ● Collaborative learning ● Cooperative learning ● Interactive learning ● Opportunities for in and out of class social learning activities
Confident	-High level of optimism -Technologically savvy -Want to assist in creating own knowledge	<ul style="list-style-type: none"> ● Provide clear definitions and paths to success in class ● Include variety of technology in teaching and assignments ● Provide feedback
Pressured	-Perform when being judged -Immediate and continual feedback on progress	<ul style="list-style-type: none"> ● Link content to "real life" applications ● Provide feedback in various forms including technological means ● Timely feedback ● Simulations and case work through technology and non-technology instructional delivery
Achieving	-Challenges grades and testing methods	<ul style="list-style-type: none"> ● Develop well defined grade appeals policy ● Integrate a variety of valid evaluation methods
Conventional	-Respect for cultural differences	<ul style="list-style-type: none"> ● Utilize problem solving by integrating sociological situations from a variety of cultures.

Kuvio 1. Y-sukupolven edustajat opiskelijoina.* (Lähde: Monaco & Martin 2007, 44.)

*Kuviota ei lähdetty suomentamaan siitä syystä, että se koettiin haastavana sen sisällön vuoksi, eikä ns. sanasta sanaan suomentaminen olisi onnistunut käsitteellisten asioiden vuoksi. Toisaalta kuvio kuitenkin pitää sisällään mielenkiintoista ja oleellista tietoa, joten sitä ei haluttu jättää pois.

Kuviossa on esitettyä ehdotuksia opettajille siitä, miten y-sukupolven edustajien oppimista ja opetusta tulisi edistää. Esimerkiksi y-sukupolven edustajien halua tuntea olevansa ainutlaatuinen/erityinen, voi luokkahuoneessa edesauttaa antamalla yksilö- ja ryhmäkohtaisia palkintoja, antamalla palautetta toiminnasta ja opettamalla itsensä palkitsemiseen. Useat Monacon ja Martinin esittämistä näkökulmista ovat yhteneväisiä Grundtvigin ajatusten kanssa. Kirjoittajat esimerkiksi kehottavat luomaan opetettaville asioille kontekstin oikeassa elämässä, jota jo Grundtvig aikanaan painotti ajatuksellaan "koulu elämää varten."

3.2 Opiskelijat nivelvaiheissa ja kansanopistoelämä

Nivelvaihe ymmärretään siirtymävaiheena johonkin seuraavaan vaiheeseen elämässä. Tällaisia nivelvaiheita ovat siirtymä esiopetuksesta peruskouluun, alakoulusta yläkouluun, peruskoulusta toiselle asteelle ja toisen asteen jälkeinen siirtymä, oli se sitten työelämään tai opiskelemaan siirtyminen. (Kasurinen 2006, 47, 49, 51, 57.) Tässä tutkimuksessa tarkastelussa on kaksi viimeiseksi mainittua, eli ennen toista astetta ja toisen asteen jälkeinen nivelvaihe, joihin kansanopistot osallistuvat.

Opetusministeriön vuonna 2005 teettämän selvityksen mukaan nivelvaihetta ei tulisi nähdä pelkästään taitekohtana, vaan nuorille tärkeänä vaiheena, jossa he joutuvat tekemään ammatti- ja koulutusuraansa koskevia tärkeitä päätöksiä. Oppilaitosten tulisi pyrkiä auttamaan nuorta tässä oman elämänsä suunnan hakemisessa. (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33.) Tämä sama tavoite on myös osa G-nivel -hankkeen tavoitteita.

Sellaiset nuoret, jotka jäävät ilman seuraavaa siirtymäpaikkaa nivelvaiheissa, ovat usein syrjäytymisuhan alla. Koulutuksen avulla nuori saa yleensä kansalaistaitoja, kiinnittyy työelämään ja löytää paikkansa yhteiskunnassa. (Ahola & Galli 2010, 132.) Toisaalta kaikille nuorille ei tunnu löytyvän paikkaa esimerkiksi toisen asteen koulutuksen jälkeen. Kaikkien nuorten taidot ja motivaatio eivät välttämättä ole vielä täysin kohdillaan, tai esimerkiksi oman elämän toivottu suunta on vielä hieman hukassa. Kansanopisto voikin toimia tässä välissä hyvänä paikkana nuorelle tarjoten turvallisen ympäristön jossa voi kehittää niin opiskeluun kuin muuhunkin elämään liittyviä taitoja jäämättä yhteiskunnan ulkopuolelle.

Nuorten tarvitsema ohjauksen määrä on yksilöllinen. Kaikki nuoret eivät tarvitse ohjausta yhtä paljon kuin toiset. Osa tarvitsee apua esimerkiksi koulutuksiin hakemisessa ja peruskoulussa ja toisella asteella opinto-ohjaajat auttavat hakemisprosessissa. (Ahola & Galli 2010, 132). Kaikki opiskelijat eivät välttämättä selviä kansanopistossakaan ilman oikeanlaista ohjausta, vaan he tarvitsevat apua esimerkiksi koulutuksiin hakeutumisessa. Vapaalla sivistystyöllä ja avoimella korkeakouluopetuksella ei ole määritelty laissa säädelyjä velvoitteita oppilaan opinto-ohjauksesta (Numminen, Yrjölä, Lamminranta & Heikkinen 2004, 31). Jokaisen kansanopiston omaksi tehtäväksi jää päättää antavatko he ohjausta ja millaista se on jos he sitä antavat opiskelijoilleen.

Opetushallituksen arvioinnissa selvitettiin eri oppilaitosmuotojen antamaan oppilaan opinto-ohjausta. Melkein kaikki ohjaajat itse arvioivat antaneensa sekä henkilökohtaista että ryhmäohjausta ja neljäsosa oli ohjannut myös verkossa. Kansanopisto-opiskelijoista puolella ei ollut käytettävissään varsinaista opinto-ohjaajaa, vaan ohjausta antoivat opettajat ja muu henkilökunta. Kymmenesosa opiskelijoista ei ollut käyttänyt ohjausta, vaikka sitä olisikin ollut saatavilla. Kuitenkin noin kolmasosa oli saanut henkilökohtaista ohjausta.

Taulukossa 5 on esitelty tutkimuksen tuloksia henkilökohtaisen ohjauksen suhteen kansanopisto-opiskelijoilla. (Numminen ym. 2004, 74–75.)

Taulukko 5. Kansanopistoissa saatavan henkilökohtainen ohjaus. (Lähde: Numminen ym. 2004, 75.)

<i>Oppilaitosmuoto</i>	<i>Opiskelijoita (N)</i>	<i>Ohjauksen käyttö</i>	<i>Henkilökohtainen ohjaus; ohjaajana</i>		
			<i>opinto-ohjaaja</i>	<i>opettaja</i>	<i>muu työntekijä</i>
Kansanopistot	1 175	Osallistunut	34	75	36
		Käytettävissä, ei käyttänyt	20	13	12
		Ei käytettävissä	46	11	52

Opiskelijat painottivat ohjauksen eri osa-alueita hieman eri tavoin kuin ohjausta antavat ihmiset. Kansanopisto-opiskelijat pitivät keskeisimpinä opintojen sisältöön liittyviä valintoja, jatko-opintoja ja opiskelutaitojen ohjausta ja uranvalintaa. Vähiten tärkeitä aiheita olivat työelämään hakeutumiseen ja elämänhallintaan liittyvät kysymykset. Ohjaajat taas itse kokivat kaikkien näiden osa-alueiden korostuvan enemmän ohjauksessa. (Numminranta ym. 2004, 75–76.) Ohjauksen kokemukset ovat aina yksilöllisiä – oli kyseessä sitten ohjausta antava tai saava henkilö. Erojen taustalla olevat syyt ovat moninaisia. Ohjausta tarvitseva ja saava todennäköisesti miettii ohjausta ainoastaan omasta näkökulmastaan käsin, esimerkiksi siitä näkökulmasta, mihin hän tarvitsee apua ja neuvoja juuri nyt. Siksi nämä asiat voivat painottua myös arvioitaessa ohjausta. Jos opiskelija ei koe tarvitsevansa ohjausta elämänhallinnassa, ei hän välttämättä edes huomaa tai koe saaneensa sellaista ohjausta. Sen sijaan esimerkiksi jatko-opintoihin liittyvä ohjaus on oleellista suurimmalle osalle opiskelijoista, joten tämä korostuu myös vastauksissa. Sen sijaan ohjausta antava on koulutettu antamaan ohjausta usealla eri osa-alueella, eikä hän välttämättä koe painottavansa jotain tiettyä aluetta sen

enempää kuin toisiakaan. Ohjausta antavan on myös välttämätöntä olla tietoinen kaikista eri ohjauksen osa-alueista, jonka vuoksi eri osa-alueet myös tiedostetaan paremmin.

Selvityksessä mitattiin myös ohjauksen toimivuutta. Opiskelijat olivat suhteellisen tyytyväisiä opinto-ohjauksen tarjontaan ja laatuun. Myös opinto-ohjauksen vaikutukset ja hyöty saivat positiivisen arvion opiskelijoilta. Sukupuolten välillä oli kuitenkin eroja arvioitaessa ohjauksen laatua. Naiset arvioivat laadun korkeammaksi kuin miehet. (Numminranta ym. 2004, 82–83.)

Riittäväällä henkilökohtaisella ohjauksella on todettu voivan ehkäistä koulupudokkuutta (Ahola, Galli & Ikonen 2009, 56). Kansanopistoissa saadun ohjauksen tulee olla riittävää ja asiantuntevaa, jotta opiskelijat löytävät heitä itseään kiinnostavat asiat ja suunnan elämälleen. Pelkästään se ei riitä, että opiskelijalle tarjotaan mielekästä tekemistä välivuodeksi, vaan vuodesta tulisi olla hyötyä jatkoa ajatellen. Kansanopistojen etuja ovat esimerkiksi tulevaisuudensuunnitelmien selkiytyminen, jatko-opintovalmiudet tai pääsykoevalmistautuminen. Näiden avulla kansanopistot pystyvät ohjaamaan opiskelijaa eteenpäin ja ehkäisemään väliinputoamista.

Ahola ym. (2009, 60) toteavat raportissaan, että syrjäytymistä ja koulupudokkuutta voidaan vähentää myös luomalla oppilaitokseen yhteisöllinen ilmapiiri. He toteavat myös, että asuntolamuotoinen asuminen luo vahvan yhteisöllisyyden tunteen ja kasvattaa nuoria huolehtimaan toisistaan. (Ahola ym. 2009, 60–61). Internaattiasumisen on katsottu tuovan opiskeluun oman erityisen sosiaalisen lisänsä (Jokinen, Poikela & Sihvonen 2012, 23). Se on yksi Grundtvigin ajatusten ilmenemismuoto nykypäivässä.

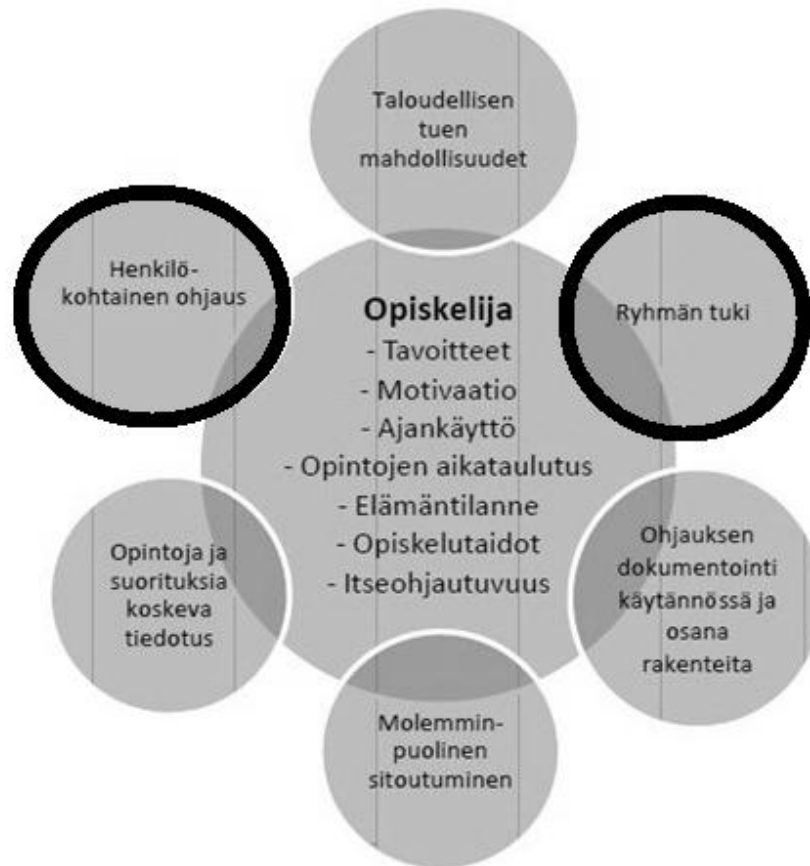
4. G-NIVEL -HANKE

G-laatuopistoilla on meneillään tälläkin hetkellä useita eri hankkeita. Yksi näistä hankkeista on G-nivel –hanke. Tämä tutkimus on tehty kyseisen hankkeen tarpeita ajatellen ja yhteistyössä hankeväen kanssa. Kyseinenhanke saa Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää kansanopistojen laatu- ja kehittämisavustusta. G-nivel –hankkeeseen osallistuvat Etelä-Pohjanmaan Opisto, Keski-Suomen Opisto, Otavan Opisto ja Lahden Kansanopisto. (Etelä-Pohjanmaan Opiston kotisivut, viitattu 14.3.2012.)

G-nivel -hankkeen tavoite on estää nuorten syrjäytymiskehityksen alkua, yhteiskunnallista osattomuutta sekä oman elämän ja koulutuksen ulkopuolelle jäämistä. Kansanopistojen koulutustarjonnan tarkoituksena on tukea elämänhallintaa, eheän minuuden rakentumista sekä tavoitteellisuutta oman elämän, koulutuksen ja työn suhteen. Tarkoitus on sekä kannatella kriittisissä nivelvaiheissa sekä myös ohjata ja tukea koulutukseen ja välillisesti myös kiinnittymisessä työelämään. Hankkeen työryhmä (Etelä-Pohjanmaan Opistolta Jenni Mäenpää, Keski-Suomen Opistolta Susanna Kuhmo/Tanja Leppä, Lahden kansanopistolta Maria Suoraniemi ja Otavan Opistolta Jarkko Ahvenainen) on kehittänyt G-laatuopistoille ohjauksen mallin, jonka tarkoitus on tukea edellä mainittuja tavoitteita (ks. kuvio 1.) (Etelä-Pohjanmaan Opiston kotisivut, viitattu 14.3.2012.)

G-nivel -hankkeen yhtenä tarkoituksena on toteuttaa kaikille G-laatuopistoille suoritettava palautekysely. Palautekyselyn tavoitteena on arvioida nivelvaiheen onnistumista ja kansanopistovuoden merkitystä opiskelijalle itselleen. Kysely toteutetaan lukuvuonna 2010–2011 G-laatuopistoissa opiskelleille päätoimisille vapaan sivistystyön opiskelijoille. (Etelä-Pohjanmaan Opiston

kotisivut, viitattu 14.3.2012.) Tämä tutkimus on hankkeen palautekysely.

Kuvio 2. G-laatuopistojen opinto-ohjausmalli.

Kyselyn keskiössä on kuvion 2 mukaisesti opiskelija itse. Muita tässä kyselyssä keskeiseksi nostettuja teemoja ovat ohjaus ja ryhmän tuki. Muihin osa-alueisiin, kuten tiedotukseen, ei tässä tutkimuksessa keskitytä, koska kaikkia osa-alueita ei voitu sisällyttää kyselylomakkeeseen. Ohjaus nostettiin esille siitä syystä, että sillä on tärkeä rooli nivelvaiheissa. Ryhmän tuki taas voidaan liittää yhteisöllisyyteen, joka on keskeistä y-sukupolvelle ja Grundtvigin ajatuksille.

Ryhmän tuki linkitetään tässä tutkimuksessa vahvasti yhteisöllisyyteen ja siihen, millaisena kaveruus- ja ystävyysuhteet

kansanopistossa koetaan. Henkilökohtainen ohjaus taas sisältää opettajalta saadun ohjauksen sekä myös muiden kansanopistossa työskentelevien ihmisten antaman ohjauksen. Opettaja antaa opiskelijoille sekä henkilökohtaista että koko ryhmää koskevaa ohjausta ja molemmilla on tärkeä osa kokonaisuudessa. Ohjaus sisältää mm. opiskeluihin liittyviä asioita, jatko-opintoihin opastamista sekä taloudellisiin seikkoihin liittyviä asioita.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymysten perustan muodostavat G-nivel-hankkeen tavoitteet. Koska G-nivel-hankkeen tarkoitus on pyrkiä tekemään selvitystä siitä, kuinka hyvin opiskelijoiden nivelvaihe on onnistunut, muodostettiin kyselylomake seuraavien kysymysten pohjalta:

- **Millainen rooli kansanopisto-opiskelulla on opiskelijalle?**
 - Uusien taitojen oppiminen
 - Tulevaisuudensuunnitelmien selkiytyminen
 - Yhteisöllisyyden kokeminen ja kaverisuhteiden muodostuminen
 - Opiskelijoiden aktiivisuuden lisääntyminen yhteiskunnallisissa ja kansainvälisissä asioissa
 - Kansanopistossa saatu ohjaus

- **Miten erilaiset taustatekijät (ikä kansanopistojen alkaessa, sukupuoli, nykyinen elämäntilanne ja koulutustausta) ovat yhteydessä kansanopiston rooliin opiskelijalle?**

Kansanopistossa opiskelun roolia avattiin alakohdilla, jotta kansanopiston eri osa-alueet tulisivat edustetuiksi mahdollisimman hyvin. Aktiivisuus yhteiskunnallisissa ja kansainvälisissä asioissa, uudet taidot sekä yhteisöllisyys ovat mainittuina myös laissa vapaasta sivistystyöstä, siksi ne haluttiin nostaa

mukaan jo tutkimuskysymyksiin. Tulevaisuudensuunnitelmien selkiytyminen puolestaan nousi tutkimuskysymykseksi siitä syystä, että esimerkiksi Niemivirran (2002) tutkimuksessa saatiin selville, että opiskelijat kokivat käsitystensä ja tietämystensä parantuneen kansanopistossa (ks. myös Alatalo & Ilén 2005, Kinnunen 2008.) Ohjaus teemana kiinnosti erityisesti G-laatuopistojen väkeä, joten se sai tästä syystä oman osionsa.

Taustatekijöiksi valittiin erilaisia perustietoja opiskelijoista. Näiden tavoitteena oli antaa kuvaa siitä, millaisia ihmisiä kansanopisto-opiskelijat olivat ja onko näillä tekijöillä yhteyttä siihen, miten opiskelijat kokivat kansanopistossa opiskelunsa.

5.2 Kohderyhmän kuvaus ja aineistonkeruu

Kohderyhmänä tutkimuksessa olivat yhdeksässä eri G-laatuopistossa vapaan sivistystyön linjoilla lukuvuonna 2010–2011 opiskelleet henkilöt. Heitä oli yhteensä 594. Koko perusjoukko otettiin mukaan tutkimukseen, koska kyseessä oli sähköisessä muodossa oleva lomake, ja siksi suurten aineistojen hallinta onnistuu. Taulukossa 6 on kuvattu jokaisen opiston opiskelijamäärä ja lopullinen vastaajamäärä sekä vastausprosentti. Yhteensä vastaajia oli 169, mutta kaksi vastausta jouduttiin pudottamaan pois, koska vastaajat eivät kuuluneet kyselyn perusjoukkoon. Kyselyn vastausprosentti oli 28,6 %, jota voidaan pitää kohtalaisena. Vastausprosentit vaihtelivat paljon eri opistojen välillä. Vastaajamääristä huomaa hyvin opistojen kokoerot. Esimerkiksi Lahden kansanopistosta tuli eniten vastauksia, onhan se myös suurin opistoista. Isoja kansanopistoja ovat myös Oriveden Opisto ja Etelä-Pohjanmaan Opisto.

Taulukko 6. Opistoiden opiskelijamäärät ja kyselyyn vastanneiden määrät.

	Opiskelijoita yhteensä	Opiskelijoita tavoitettiin	Kyselyyn vastasi	Vastaus- prosentti
Etelä-Pohjanmaan Opisto	149	130	31	24
Haapaveden Opisto	45	30	7	23
Kankaanpään Opisto	28	32	7	25
Keski-Suomen Opisto	13	11**	8	73
Kymenlaakson Opisto	46	34	19	56
Lahden kansanopisto	151	139	52	37
Länsi-Suomen Opisto	40/(101*)	38	5	13
Oriveden Opisto	109	101	33	33
Otavan Opisto	13	10**	5	50

* Vapaan sivistystyön opiskelijoita oli yhteensä näin monta, mutta osa oli ulkomaalaisia opiskelijoita.

** Osa opiskelijoista tavoitettiin Facebook-palvelun kautta.

Ennen aineiston keräämistä jokaiseen G-laatuopistoon oltiin yhteydessä ja tarkistettiin heidän halukkuutensa osallistua kyselyn toteuttamiseen. Kaikki opistot olivat kiinnostuneita osallistumaan tutkimukseen ja välittämään kyselyn linkin entisille opiskelijoilleen sähköisesti.

Aineisto kerättiin sähköisesti Googlen ilmaisella kyselylomakepohjalla. Tähän järjestelyyn päädyttiin siitä syystä, että kyselylomakkeen on tarkoitus olla G-laatuopistojen käytössä myös tulevana vuosina. Tästä syystä ei ollut järkevää käyttää Jyväskylän yliopiston kautta saatavaa, ominaisuuksiltaan hieman laajempaa, ohjelmaa aineistonkeruussa. Osalla G-laatuopistoista olisi ollut käytössään myös jokin oma ohjelmansa

kyselyjen toteuttamiseen, mutta kyselyn haluttiin olevan täsmälleen sama kaikille. Tästä syystä kaikille avoin Google osoittautui parhaaksi vaihtoehdoksi.

Sähköinen lomake mahdollisti tietojen vaivattoman siirron suoraan SPSS-ohjelmaan, jossa varsinainen aineiston analysointi tapahtui. Kaikkien hankkeeseen osallistuvien oli myös helppo seurata kyselyyn vastaajien määrää ja yhteenvetoa vastauksista jaetulla pohjalla. Näin nähtiin heti, jos jostain opistosta ei tullut lainkaan vastauksia kyselyyn.

Kysely toteutettiin aikavälillä 14.5–8.6.2012. Jokainen G-laatuopisto vastasi itse kyselyn lähettämisestä opiskelijoilleen sähköisesti. Opistot keräsivät tiedot vuoden 2010–2011 vapaan sivistystyön opiskelijoista ja hoitivat saatekirjeiden ja kyselyyn johtavan linkin välittämisestä heille. Vastausajan oli alun perin tarkoitus olla kaksi viikkoa, jonka aikana opiskelijat saivat yhden muistutusviestin. Huonon vastausprosentin ja muutaman sekaannuksen takia vastausaikaa jatkettiin lopulta vielä kahdella viikolla. Opiskelijoiden saamassa sähköpostissa oli viestinä saatekirje, jossa oli ohjeita vastaamiseen ja tietoa kyselystä, (ks. liite 2).

Kaksi opistoista ilmoitti tavoittaneensa opiskelijoita myös Facebook-sovelluksen kautta. Opistot perustelivat sitä helppouden ja varmemman tavoittamisen avulla. Molemmilla opistoilla (Keski-Suomen Opisto ja Otavan Opisto) vastausprosentit olivatkin huomattavan korkeat, 73 % ja 50 %. Tästä voisi päätellä, että sosiaalisen median lisääntynyt käyttö todella saattaa auttaa myös kyselyn tehokkaammassa levittämisessä. Suuri osa vastaajista edusti y-sukupolvea, jolle tunnusomaista on luonteva tietotekniikan käyttö ja erilaisten sosiaalisten medioiden tuntemus, joka ainakin tässä tapauksessa näytti auttavan oleellisesti myös kyselytutkimukseen vastaamisessa.

Vastausaikana tuli tieto yhdestä teknisestä ongelmasta liittyen kyselyn vastaamiseen. Ilmeisesti tämä ongelma johtui kuitenkin vastaajan

selaimen asetuksista, jonka takia kysely ei näkynyt kunnolla. Muuten lomake toimi. Lomakkeeseen haluttiin tuoda persoonallisuutta. Tämän takia kyselylomakkeeseen lisättiin G-laatuopistojen logo.

Kyselyn vastausmäärää vähensi selvästi se, että osaa vanhoista opiskelijoista ei tavoitettu lainkaan. Kaikilta ei löytynyt lainkaan sähköpostiosoitetta ja monen opiskelijan vanha sähköposti ei ollut enää toiminnassa. Tämä on ymmärrettävää siitä syystä, että moni kansanopistossa opiskellut on myöhemmin päässyt opiskelemaan muualle, jolloin useat ovat saaneet myös käyttöönsä uuden sähköpostin ja vanhat sähköpostiosoitteet saattavat jäädä pois käytöstä.

5.4 Kyselylomakkeen laatiminen

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 197) mukaan kyselylomakkeella voidaan kerätä tietoa tosiasioista, käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista, uskomuksista, käsityksistä sekä mielipiteistä. Kysely on yksi tavallisimmista survey-tutkimuksen menetelmistä. Survey-tutkimuksessa aineisto kerätään standardoidusti, ja siinä kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Standardoitu tutkimus tarkoittaa sitä, että kaikilta vastaajilta kysytään samat kysymykset samalla lailla. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Kyselylomakkeessa on yleensä monivalintakysymyksiä ja/tai avoimia kysymyksiä. Avoimiin kysymyksiin vastaajat saavat itse omin sanoin kirjoittaa vastauksensa. Monivalintakysymyksissä vastausvaihtoehdot ovat valmiina ja vastaaja valitsee niistä yhden tai useamman. Tällä tavoin vastauksia on helpompi vertailla toisiinsa. Avointen vastausten tulkinta on vaikeampaa, koska vastaukset

ovat moninaisempia kuin monivalintakysymysten vastaukset ja tulkinta on haastavampaa. (Cohen, Manion & Morrison 2007, 321.)

Internetin avulla kerätty aineisto säästää sekä aikaa että rahaa. Postitse kyselyiden lähettäminen vie paljon enemmän aikaa. (Cohen ym. 2007, 229–230, Valli 2010, 113.) Tässä tutkimuksessa päädyttiin aineisto keräämään sähköisesti useastakin eri syystä. Koska oli odotettavissa että iso osa vastaajista oli päässyt opiskelemaan kansanopiston jälkeen, voitiin olettaa, että myös osoite oli monella vaihtunut. Uusien osoitteiden etsiminen olisi vienyt valtavasti aikaa. Lisäksi koska on kyse y-sukupolvea koskevasta tutkimuksesta, tuntui luontevimmalta lähestyä heitä sähköisellä kyselyllä. Kynnys vastata saattaa olla matalampi, kun ei tarvitse postittaa vastauksia. Myös anonymiteetti säilyy Internetin kautta tehtävässä kyselyssä hyvin (Cohen ym. 2007, 229–230).

Kyselylomake muodostettiin tutkimuskysymyksistä käsin. Lomakkeesta ei haluttu tehdä liian pitkää, jotta vastaajien mielenkiintoa kyselyä kohtaan säilyisi kyselyn loppuun asti. Selkeä muotoilu ja teemoitellut alueet olivat lähtökohtana kyselyä laatiessa. Kyselylomakkeen runko muodostettiin aikaisempaan tutkimustietoon, lakiin vapaasta sivistystyöstä ja G-nivel –hankkeen opinto-ohjauksen malliin perustuen. Kyselylomakkeeseen lisättiin myös opistoja itseään kiinnostavat asiat.

Kysely alkaa vastaajien perustiedoista, esimerkiksi ikään, sukupuoleen ja koulutustaustaan liittyvistä kysymyksistä. Ne ovat lähes kaikille vastaajille ennestään erilaisista lomakkeista tuttuja ja ns. turvallisia aloituskysymyksiä. Taustakysymykset toimivat lämmittelykysymyksinä ennen varsinaista aihetta (Valli 2010, 104). Näiden taustakysymysten tarkoituksena on antaa sellaista tietoa vastaajista, joiden perusteella vastaajia voidaan jakaa ryhmiin. Esimerkiksi aikaisempaa koulutustausta haluttiin selvittää siitä syystä, että saataisiin jaoteltua opiskelijoita koulutustaustan perusteella eri ryhmiin ja vertailtua saatuja tuloksia aikaisempiin tutkimuksiin (esim. Kinnunen 2008).

Seuraava osio kyselylomakkeessa kartoitti niitä syitä, joiden vuoksi vastaaja oli hakeutunut opiskelemaan kansanopistoon. Tämän haluttiin olevan heti kyselylomakkeen alussa, jotta vastaaja pohtisi ensimmäiseksi hakeutumisen syytä ennen varsinaisia opiskeluun liittyviä kysymyksiä, tavallaan eräänlaisena orientoitumisena kyselylomakkeen vastaamiselle. Hakeutumiseen liittyvät väittämät operationaalistettiin aikaisemmissa tutkimuksissa yleisimmiksi hakeutumisen syiksi selvinneiden asioiden perusteella. (ks. esim. Niemivirta 2002, Kinnunen 2008 ja Ojanen 2010) Kysymys oli muotoiltu "Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttivat kansanopistoon hakeutumisessasi?" Asteikkona toimi viisiportainen Ei lainkaan – Todella paljon -skaala, jonka avulla saatiin selvitettyä useiden eri motiivien vaikutusta hakeutumiseen. Vastaajan ei täten tarvinnut pohtia sitä, mitkä olivat eniten hakeutumiseen vaikuttanut syy vaan hän saattoi laittaa vaihtoehdot samalle viivalle toistensa kanssa.

Seuraavaksi kyselylomakkeessa oli operationalisoitu yhteisöllisyyteen, kaverien merkitykseen ja myös oppilaskunnan toimintaan liittyviä väittämiä. Erityisesti opiskelijan ryhmältä saamansa tuki kiinnosti siitä syystä, että se on yksi G-laatuopistojen opinto-ohjausmallin kohta. Väittämiin vastattiin 5-portaisen Likert-asteikon avulla. Asteikkona oli täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä. Lisäksi kysyttiin vastaajan omaa aktiivisuutta niin oppilaskunnantoimintaan liittyen kuin yleisesti ottaen myös opiston vapaa-ajantoimintaan osallistumisaktiivisuuteenkin. Erilaisiin asteikkoihin perustuvat kysymykset ovat väittämiä, joissa vastaaja valitsee kuinka voimakkaasti hän on samaa tai eri mieltä kyseessä olevan väittämän kanssa. Tavallisimmin asteikot ovat 5- tai 7-portaisia ja muodostavat nousevan tai laskevan skaalan (Hirsjärvi ym. 2009, 197–198; Cohen ym. 2007, 327.)

Kyselylomakkeessa keskeisessä roolissa oli opiskelijan nykyinen tilanne. Haluttiin selvittää, hakiko vastaaja kansanopistossa vietetyn ajan jälkeen opiskelemaan muualle. Tämä on oleellinen tieto siitä syystä, että useassa

tutkimuksessa on todettu kansanopistojen yhden keskeisen tehtävän olevan jatko-opintoihin valmentaminen. Esimerkiksi Kinnusen (2008) tutkimuksessa reilu puolet vastaajista haki kansanopiston jälkeen jatko-opintoihin. Haluttiin myös tietää, auttoiko kansanopistossa opiskelu opiskelupaikan saamiseen ja onko vastaaja tyytyväinen nykytilanteeseensa, oli nykytila sitten opiskelu- tai työpaikka tai esimerkiksi työttömyys.

Ohjaukseen liittyvissä väittämien laadinnassa on hyödynnetty opetushallituksen teettämää arviointiselvitystä "Opinto-ohjauksen tila aikuisoppilaitoksissa". Siinä selvitettiin mm. urasuunniteluun ja elämänhallintaan liittyvien asioiden ohjausta. Tämän tutkimuksen väittämiin lisättiin rahoitukseen liittyvä kohta, koska se on mainittu myös G-laatuopistojen opinto-ohjausmallissa yhtenä osiona. Myös tässä oli 5-portainen Likert asteikolla vähän-paljon. (ks. liite 1, kyselylomake) Kyselylomakkeessa kysyttiin vastaajilta, kokivatko he saaneensa tarpeeksi yksilöllistä ohjausta opistossa sekä kokivatko he saaneensa keskustella opintojensa edistymisestä tarpeeksi opettajansa kanssa. Opettajan antama ohjaus lisättiin kyselylomakkeeseen siitä syystä, että opetushallituksen arvioinnin mukaan useissa kansanopistoissa ei ole käytössään erityisesti opinto-ohjaajia, vaan opettajat hoitavat ohjauksen. Lisäksi vastaajat saivat halutessaan kertoa, millaista ohjausta he jäivät opistolla kaipaamaan.

Kansanopistosta saatuja hyötyjä kartoitettiin laajemmalla väittämäpatteristolla, joka sisälsi kolme eri aihealuetta: 1. Itsetuntemus ja arkielämä, 2. Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat ja 3. Opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt. Asteikkona oli 5-portainen Likert, ääripäinään 'ei lainkaan-paljon'. Annettuja vastauksia sai myös halutessaan omin sanoin perustella. Nämä aihealueet perustuvat lakiin vapaasta sivistystyöstä sekä aiempien tutkimusten tuloksiin (ks. esim. Kinnunen 2008). Väittämien muotoilussa otettiin mallia Kinnusen (2008) ja Niemivirran (2002) tutkimuksissa käytetyistä jaotteluista.

Koska tulevaisuudensuunnitelmien selkiytyminen on työn yksi keskeinen teema, kysyttiin tätälomakkeessa suoralla kysymyksellä "Selkeyttivätkö kansanopisto-opinnot tulevaisuudensuunnitelmiasi?" Vastausvaihtoehtona oli jälleen viisiportainen Likert, asteikkoina ei lainkaan – erittäin paljon. Vastaja sai myös halutessaan perustella alavalintaansa sanallisesti.

Kansanopistot halusivat tietää, onko vastaaja suositellut kansanopistoa muille. Tätä kysyttiin kyllä-ei –vastauksella. Lisäksi vastaaja sai halutessaan kertoa, miten kansanopistokokemus olisi voinut olla parempi ja viimeisenä kohtana oli vielä täysin vapaa sana.

Kyselylomake oli muodostettu siten, että tiettyä vastausta seurasi tietty jatkokysymys. Esimerkiksi "Haitko jatko-opintoihin kansanopistossa opiskelun aikana tai sen jälkeen?" sai jatkokysymyksen riippuen siitä, minkä kohdan vastaaja valitsi kysymykseen. Esimerkiksi hänen vastatessaan alkuperäiseen kysymykseen kyllä, hän sai jatkokysymyksen, jossa haluttiin tarkennusta siihen, mihin oppilaitoksiin hän oli hakenut. Tällä haluttiin selkeyttää lomaketta. Osa kysymyksistä oli merkitty pakollisiksi, esimerkiksi tieto siitä, missä opistossa vastaaja opiskeli lukuvuonna 2010–2011. Näin välttyttiin siltä, että joku kohta jäisi vastaajalta vahingossa vastaamatta. Kaikki kohdat eivät kuitenkaan olleet pakollisia, jotta vastaaja säilytti mahdollisuuden olla vastaamatta kysymyksiin, jotka hän koki itselle merkityksettöminä.

Kyselylomaketta laadittaessa saivat G-laatuopistojen rehtorit ja muu henkilökunta kommentoida kyselylomaketta omasta näkökulmastaan. Näin saatiin arvokkaita huomioita ja opistoja itseään kiinnostavia asioita mukaan lomakkeeseen. Tällä haluttiin varmistaa se, että kysely palvelee G-laatuopistojen ja G- tason –hankkeen tarpeita.

Kyselylomaketta testattiin käytännössä muutamalla tutkijalla itselleen tutulla entisellä kansanopisto-opiskelijalla. Kyseiset ihmiset olivat opiskelleet

lukuvuonna 2009–2010 Etelä-Pohjanmaan Opistolla vapaan sivistystyön opintolinjalla. Näin saatiin testattua mm. kysymysten ymmärtämiseen liittyviä asioita. Esitestauksella saatiin selville myös vastaamiseen kuluva aika.

5.5 Kyselyn luotettavuus

Hirsjärvi ym. (2009, 195) toteavat, että kyselytutkimuksissa on sekä etuja että haittoja. Merkittävin etu on se, että kyselytutkimuksella voidaan helposti kerätä laaja aineisto. Kysely on tehokas ja myös aikaa säästävä aineistonkeruumenetelmä. Kyselyn analysointi on tehokasta, sillä aineisto voidaan analysoida tietokoneen avulla. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Kyselytutkimuksella on kuitenkin myös heikkouksia. Yksi niistä on, että tutkija ei voi ikinä tietää varmaksi, ovatko vastaukset rehellisesti tai huolellisesti annettuja. Epävarmaa on myös se, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset, kuten ne on tarkoitettu ymmärrettäväksi tai löytyykö vastausvaihtoehdoista kaikki tarvittavat vaihtoehdot. Muita heikkouksia kyselylomaketutkimuksessa on myös se, että kyselylomakkeen huolellinen suunnittelu vaatii paljon aikaa ja esitestausta. Kyselyiden ongelma on myös kato, joka voi nousta kyselylomaketutkimuksessa suureksi, sillä vastaamista ei yleensä kontrolloida. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Kyselyn luotettavuutta tarkastellaan reliabiliteetin ja validiteetin käsitteillä. Reliabiliteetilla mitataan sitä, miten hyvin mittaustulokset ovat toistettavissa. Hyvä reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että saadut tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Reliabiliteettia voidaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa mitata tilastollisin keinoin. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Kolme yleisintä tapaa testata reliabiliteettia ovat toistomittaus, rinnakkaismittaus ja konsistenssin testaus. (Metsämuuronen 2011, 75–76.) Tässä

tutkimuksessa on käytetty konsistenssin testausta eli mittarin sisäisen yhtenäisyyden testausta. Tilastollisena menetelmänä oli Cronbachin alfa. Kaikki alfat olivat riittäviä, kun käytetään Metsämuurosen (2011, 370) tulkintaa. Yhtään yksittäistä muuttujaa ei tarvinnut poistaa summamuuttujista, vaan kaikki väittämät saivat jäädä analyysivaiheessa summamuuttujiin. Summamuuttujien alfat vaihtelivat välillä .949-.736. Näin ollen käytettyä mittaria voidaan pitää luotettavina, koska yleisesti hyväksytyn Cronbachin alfan alarajana pidetään .60 (Metsämuuronen 2005, 464).

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan ajatella samana asiana kuin mitä on käytetyn mittarin luotettavuus. Mittarin luotettavuutta kuvaa puolestaan se, miten hyvin käytettävien käsitteiden operationalisointi on onnistunut. (Metsämuuronen 2011, 53.) Mittarin luotettavuuteen liittyy käsite validius, jonka avulla määritellään mittaako mittari sitä, mitä sen oli tarkoitus mitata (Hirsjärvi 2009, 231). Tämä edellyttää sitä, että vastaajat ymmärtävät kysymykset sillä tavoin miten tutkija on ne tarkoittanut. Tämän tutkimuksen kyselylomake ymmärrys testattiin ennen varsinaista testausta usealla ihmisellä. Näin haluttiin varmistaa, että lomake ymmärretään siten kun sen halutaankin ymmärrettävän. Epäselvät kohdat muotoiltiin uudelleen, jotta väärinymmärryksiä ei syntyisi. Validiteetin käsite jaetaan vielä kahteen osaan, ulkoiseen ja sisäiseen. Ulkoisella tarkoitetaan sitä, miten hyvin tutkimus on yleistettävissä muihin kohderyhmiin. Sisäinen validiteetti puolestaan kuvaa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen oman luotettavuuden pohdintaan liittyvät olennaisesti pohdinta siitä, onko mittari muodostettu oikein, mittaako mittari juuri niitä asioita, joita halutaan mitata ja mitkä tekijät voivat vastaustilanteessa alentaa luotettavuutta. (Metsämuuronen 2011, 65.)

Mittari muodostettiin tätä tutkimusta varten. Se on osittain muodostettu ottaen mallia aikaisemmista tutkimusta (Kinnunen 2008, Niemivirta 2002). Sen työstämiseen ovat osallistuneet myös pitkänlinjan kansanopistoihmiset,

jotka tuntevat käytännön kansanopistoelämän hyvin. Teoriapohjana on käytetty Grundtvigin ajatuksia, lakia vapaasta sivistystyöstä ja g-nivel –hankkeen tavoitteita. Kyselylomaketta voidaan pitää suurimmilta osin erittäin onnistuneena, muutamaa yksittäistä puutetta lukuun ottamatta. Niitä on pohdittu tarkemmin luvussa 8.3.

Tutkimuksen yleistettävyys muihin kohderyhmiin ei välttämättä ole suoraviivainen. Kysely kattaa hyvin monipuolisesti erilaisia kansanopistoja, mutta kyselyn kansanopistoille keskeistä on uskonnollinen ja poliittinen sitoutumattomuus. G-laatuopistojen toiminnassa korostuu Grundtvigin ajatukset, joten vain tietyin varauksin voidaan tämän tutkimuksen tuloksia yleistää koskemaan suomalaisia kansanopistoa ylipäättään. Esimerkiksi kristillisten kansanopistojen lähtökohdat voivat joltain osin erota g-laatuopistojen lähtökohdista. Pohdittavaksi jää, kuinka paljon esimerkiksi ohjauksen suhteen eri kansanopistojen välillä on eroja, tai valikoituuko sitoutumattomiin opistoihin erilaisia opiskelijoita kuin muihin kansanopistoihin. Nämä kaikki seikat voivat vaikuttaa siihen, ovatko tämän tutkimuksen tulokset yleistettävissä koskemaan kuinka laajasti suomalaisia kansanopistoja.

Kyselytutkimuksen yhtenä haittapuolena on kato. Katoon voi vaikuttaa muistuttamalla kohdejoukkoa tutkimuksesta (Hirsjärvi 2009, 196). Tässä tapauksessa kansanopistot muistuttivat vastaajia sähköpostitse kerran vastausaikana kyselyyn vastaamisesta. Hirsjärven ym. (2009, 196) mukaan verkkokyselyissä ei yleensä saavuteta kovin korkeita vastausprosentteja – parhaimmillaan voidaan yltää 30–40 %. Tutkimuksen aineisto hankittiin Internet-kyselylomakkeella ja opiskelijat tavoitettiin sähköpostitse. Tästä syystä vastausprosenttia voidaan kuitenkin pitää kohtuullisena.

5.6 Aineiston analyysi

Ennen aineiston analyysiä IBM SPSS Statistics 19.0 -ohjelmalla aineisto käytiin läpi poikkeavien vastausten löytämiseksi. Vastauksista kaksi piti poistaa aineistosta, koska kyseiset vastaajat eivät vastanneet kyselyn perusjoukkoa. Nämä henkilöt olivat olleet ainoastaan lyhyemmällä kursseilla kansanopistoissa vapaan sivistystyön opintolinjojen sijaan.

Muutaman kysymyksen kohdalla vastaajilla oli mitä ilmeisimmin ongelmia vastausvaihtoehtojen käsitteiden ymmärtämisessä. Esimerkiksi kysymyksessä "Opiskelin kansanopistossa.." vastausvaihtoehdot olivat 1. Opintolinjalla, 2. Kymppiluokalla ja 3. Jokin muu vaihtoehto. Kymppiluokan käsite oli selkeä ja sen olivatkin kaikki vastaajista ilmeisesti ymmärtäneet oikein. Sen sijaan käsite "opintolinja" aiheutti vastauksista hajanaisuutta. Vastaajista 9 oli vastannut kohdan "Jokin muu", vaikka heidät saattoikin vastauksensa perusteella kuitenkin lopulta luokitella opintolinjalla opiskelleeksi. Nämä vastaukset muutettiin ennen aineiston analyysiä kohtaan "Opintolinjalla".

Nummenmaa (2009, 162) toteaa, että summamuuttujia hyödynnetään yleensä kyselylomaketutkimuksissa. Summamuuttujat päätettiin muodostaa tässä tutkimuksessa laskemalla havaintoarvoista keskiarvo, jotta summamuuttujat olisivat keskenään vertailukelpoisia ja jotta asteikko pysyisi samana kuin alkuperäisessä väittämässä. Summamuuttujia ei suositella käytettäväksi, jos vain on mahdollista pärjätä ilman. (Nummenmaa 2009, 161–162.) Tässä tutkimuksessa teemat olivat kuitenkin selvillä, ja haluttiin helpottaa analysointia luomalla ennalta määritetyt summamuuttujat.

Aineiston analyysissä käytettiin apuna Cronbachin alfaa, jolla selvitettiin summamuuttujien luotettavuutta. Ennen varsinaisia tilastollisia testejä summamuuttujien jakautuminen tarkistettiin. Normaalisti jakautuminen

tarkistettiin Kolmogorov-Smirnovin testillä, jonka mukaan kaikki summamuuttujat olivat normaalisti jakautuneita. Tästä syystä voitiin tehdä sellaisia tilastollisia testejä, jotka edellyttivät normaalisti jakautunutta aineistoa. Aineistoa kokeiltiin analysoida myös parametrittomilla testeillä, eli tässä tapauksessa Mann-Whitneyn U-testillä ja Kruskal-Wallis testillä. Tulokset olivat kuitenkin samanlaisia, joten tutkija päätyi käyttämään parametrisia testejä aineiston ollessa niihin soveltuva.

Aineiston käsittelyssä käytettiin apuna myös erilaisia aineistoa tiivistäviä menetelmiä. (Metsämuuronen 2005, 319). Näitä olivat frekvenssit, prosentit, keskiarvo, mediaani, moodi ja keskihajonta.

T-testillä vertailtiin keskiarvoeroja kahden eri ryhmän välillä. Vastaavasti useamman eri ryhmän keskiarvoeroja analysoitiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä. (Metsämuuronen 2002, 65, 71, Nummenmaa 2009.) Molemmat testit vertailevat eri ryhmien keskiarvojen eroja (Heikkilä 2008, 224, 230). Tilastollisen merkitsevyyden rajaksi valittiin .05, eli kun p-arvo on alle .05, on ryhmien keskiarvojen välillä tilastollisesti merkitseviä eroja.

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

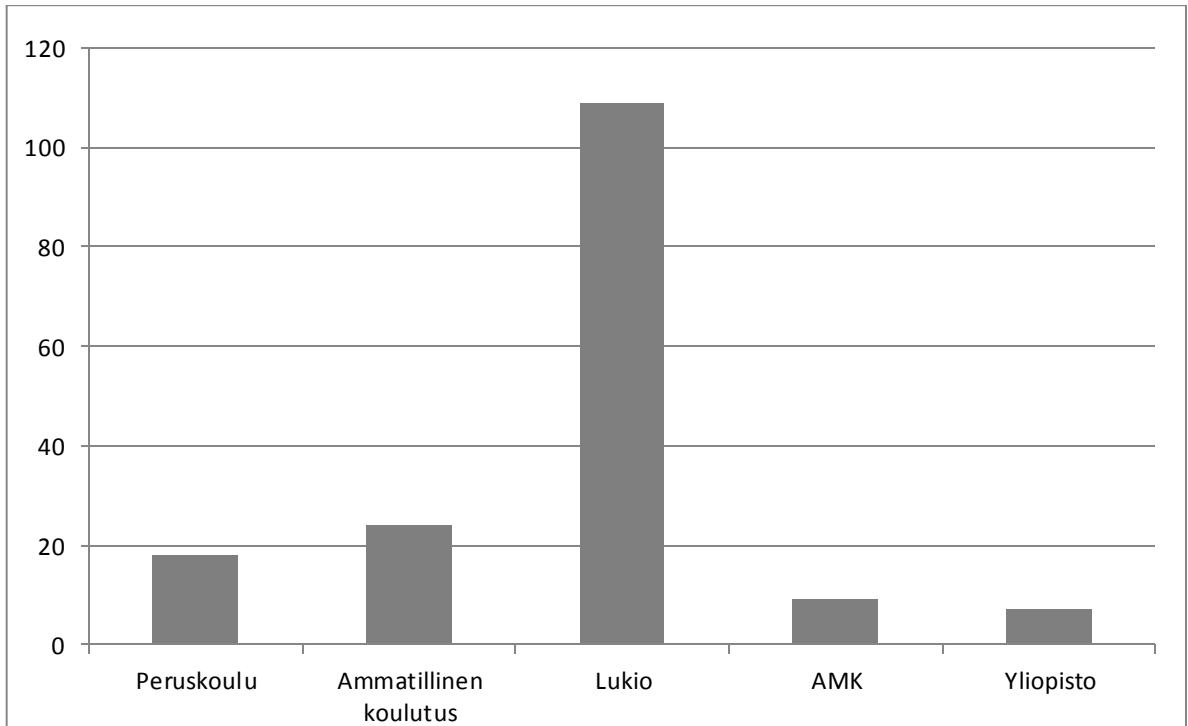
6.1. Vastaajien taustatiedot

Vastaajien keski-ikä kansanopistoon mennessä oli 22,8 vuotta. Mediaani oli puolestaan 20 vuotta. Yhteensä 57 (34 %) vastaajista oli 19-vuotiaita mennessään kansanopistoon. Vastaajista nuorin oli 15-vuotias ja vanhin 60-vuotias kansanopisto-opintojen alkaessa. Ikäjakauma tukee hyvin yleistä ajatusta siitä, että kansanopistoon mennään yleensä toisen asteen koulutuksen jälkeen ennen seuraaviin opintoihin siirtymistä eli noin 19–24-vuotiaana (Alatalo & Ilén 2005, 100–101).

Vastaajista 121 (72,5 %) oli naisia. Kolme ei ilmoittanut sukupuoltaan lainkaan. Vastaajajoukko vastaa hyvin esimerkiksi Kinnusen (2008, 6) tuloksia. Kinnunen toteaa noin 75 % kansanopisto-opiskelijoista olevan naisia. Vastaajista ainoastaan yhdellä oli äidinkieli jokin muu kuin suomi. Vastaajista 147 (88 %) oli ollut lukuvuoden kestäväällä opintolinjalla. 15 (9 %) vastaajaa kertoi olleensa lukukauden kestävässä opinnoissa, ja neljä vastaajaa oli keskeyttänyt opintonsa ennen niiden virallista loppumista. Ainoastaan kaksi oli opiskellut kansanopistossa kymppilinjalla ja loput opintolinjoilla. Myös nämä vastaukset olivat ennakoitavissa. Suurimmassa osassa kansanopistoja ei ollut lainkaan kymppiluokkia, joten suurimman osan opiskelijoista saattoikin olettaa edustavan jotain opintolinjaa.

Vastaajien pohjakoulutus ennen kansanopisto-opintoja noudatti aikaisempien tutkimusten mukaista linjaa (ks. esim. Kinnunen 2008). Lukiosta

tuli 65 % vastaajista. Pelkän peruskoulun oli suorittanut 10 %. Ammatillisen koulutuksensuorittaneita oli 14 %. Korkeakoulutaustaisia oli yhteensä n. 10 %, hieman enemmän ammattikorkeakoulusta kuin yliopistosta. Tarkat luvut on esitetty kuviossa 3.

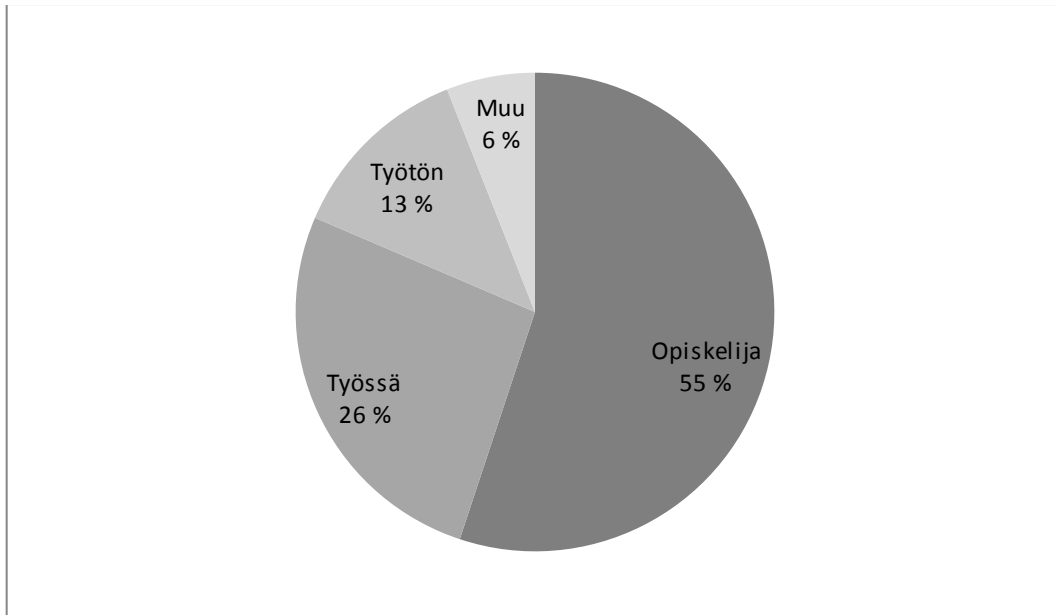
Kuvio3. Vastaajien koulutustausta kansanopistoon tullessa.

Hieman yli puolet vastaajista oli tehnyt töitä ennen kansanopistoon tuloaan. Työt olivat hyvin erityyppisiä, osa mainitsi kesätyöt esimerkiksi kaupankassalla tai jäätelömyyjänä. Työssäoloaika vaihteli vastaajien kesken myös paljon. Osa vastaajista ilmoitti tekemänsä työajan kesinä (esim. neljänä kesänä), osa taas kuukausissa tai vuosissa. Pisin ilmoitettu aika oli 40 vuotta. Työntekoon liittyvissä vastauksissa oli erittäin paljon hajontaa. Osa on myös voinut jättää esimerkiksi kesätyöt mainitsematta, jos ei ole ajatellut niiden olevan varsinaista työtä. Vastausten hajanaisuudesta johtuen vastauksista ei laskettu keskiarvoa.

Kysymykseen olisi täytynyt laittaa valmiit vastausvaihtoehdot, jotta vastaukset olisivat olleetkäyttökelpoisia tulosten analysoinnissa.

71 % vastaajista asui kansanopistolla opintojensa aikana. 20 % asui omillaan ja ainoastaan 9 % vanhempien kanssa. Kansanopistoasumisen suuri prosenttiosuus kertoo siitä, että internaattiasuminen on edelleen hyväksikoettu vaihtoehto. Kansanopistolla asuneilta kysyttiin suoralla kysymyksellä kuinka tärkeänä osana he kokivat kansanopistolla asumisensa. Vastauksen asteikko oli 1-5, ykkösen ollessa ei lainkaan tärkeä ja vitosen erittäin tärkeä. Keskiarvoksi tuli korkea 4,29 (keskihajonta=.89), joka osaltaan kertoo vahvasta internaatin arvostamisesta, eikä vastauksissa ollut suurta hajontaa.

80 % vastaajista haki jatkokoulutuspaikkaa kansanopiston jälkeen. Tämä vahvistaa ajatuksen nivelvaiheesta, jonka jälkeen opiskelua vielä jatketaan. 86 % vastaajista oli suositellut kansanopistoa muille, mikä osoittaa sen, että opiskelijat todennäköisesti olivat kokeneet saaneensa kansanopistosta hyötyä tai olivat muusta syystä niin tyytyväisiä kansanopistoon, että olivat valmiita myös suosittelemaan opistoa muille.

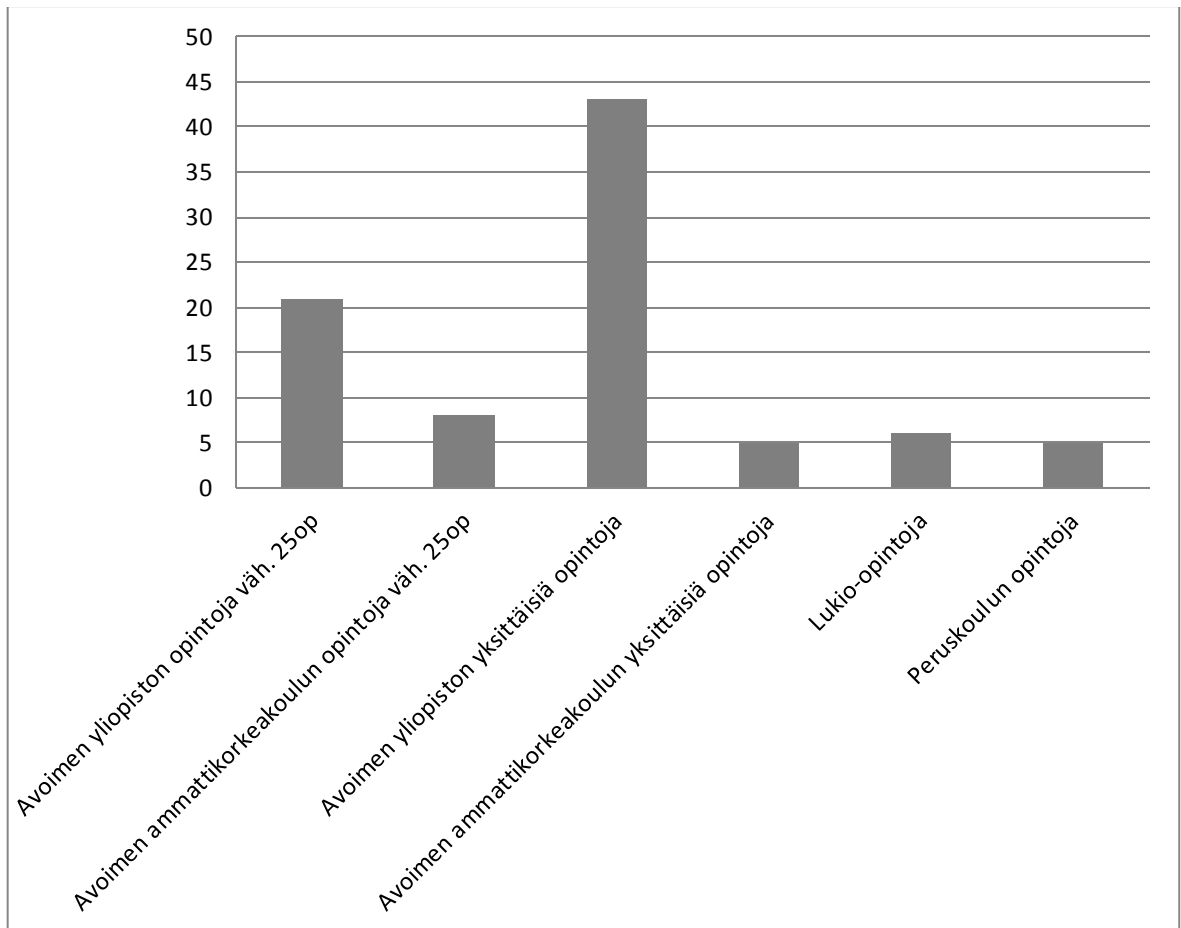
Kuvio 4. Vastaajien nykytilanne.

Prosenttiluvut vastaajien nykytilanteesta löytyvät kuviosta 4. 92 vastaajaa ilmoitti olevansa nykyisin päätoimisia opiskelijoita. Heistä 40 vastaajaa opiskeli yliopistossa. Kolme yliopisto-opiskelijaa opiskeli Englannissa, loput eri puolilla Suomea. 27 päätoimisista opiskelijoista ilmoitti olevansa ammattikorkeakouluopiskelijoita. Kansanopistoihin toiseksi vuodeksi oli mennyt yhteensä 7 vastaajista. Toisen asteen koulutuksessa (mm. ammattikoulut ja lukio) opiskeli nyt 16 vastaajaa. 44 vastaajista oli tällä hetkellä töissä ja 21 oli työttömiä. Vastaajilla oli myös mahdollisuus kertoa omin sanoin, mitä he nykyisin tekevät. Sen mukaan vastaajia oli myös työeläkkeellä, työharjoittelussa, valmistautumassa pääsykokeisiin tai esimerkiksi sairauslomalla. Aineiston tulokset ovat tältä osin yhteneviä aikaisempien tulosten kanssa (ks. esim. Kinnunen 2008).

Sukupuolen ja nykytilanteen yhteyttä selvitettiin khniin neliö -testillä, eivätkä tulokset olleet tilastollisesti merkitseviä (p-arvo .07), joten erot miesten ja naisten välillä eivät olleet suuria tässäkään. Naisista 62 % oli tällä hetkellä päätoimisia opiskelijoita, kun sama luku oli miehillä hieman alle 40 %. Miehet

olivatkin puolestaan enemmän töissä kuin naiset. Miehiä oli yhtä paljon sekä päätoimisesti opiskelemassa että töissä. Työttömyyden kohdalla erot eivät olleet suuria, mutta naisia oli hieman enemmän työttömänä kuin miehiä.

Opiskelijat olivat suorittaneet myös muita kuin kansanopistojen omia opintoja opiskeluaikanaan suhteellisen ahkerasti. Avoimen yliopiston opintoja vähintään 25 opintopistettä suorittaneita (esimerkiksi perusopinnot jostain aineesta) oli yhteensä 21. Nämä tulokset on esitetty kuviossa 5.

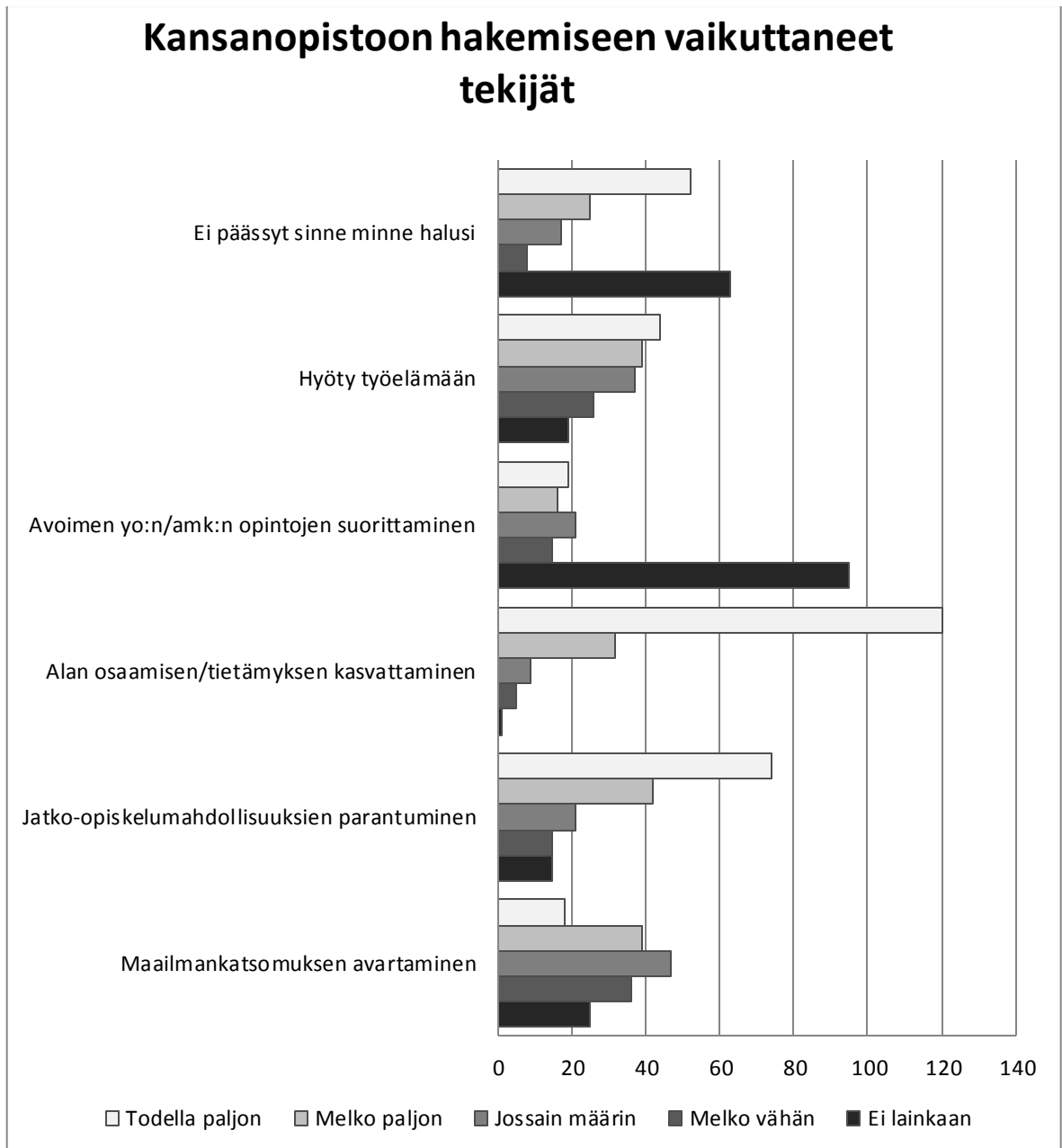

Kuvio 5. Opintojen suorittaminen kansanopistossa.

Joitain yksittäisiä avoimen yliopiston opintopisteitä suorittaneita oli puolestaan huomattavasti enemmän, yhteensä yli neljännes vastaajista. 5 prosenttia

vastaajista oli tehnyt vähintään 25 opintopistettä avoimeen ammattikorkeakouluun. 3-4 prosenttia vastaajista oli tehnyt lukio-opintoja, peruskoulun opintoja tai avoimen ammattikorkeakoulun yksittäisiä opintoja. Tarkat luvut löytyvät kuviosta 5. Kuviosta käy ilmi se, että opiskelijat kyllä tekevät muita kuin opistojen omia opintoja, mutta eivät välttämättä kovin paljon. Osalla kansanopistojen linjoista (esimerkiksi kasvatustieteen linja Etelä-Pohjanmaan Opistolla) on tarkoituksena suorittaa perusopinnot kyseisestä alasta (esimerkiksi siis kasvatustieteen ja aikuiskasvatustieteen perusopinnot 25op) ja opintojen suorittaminen kuuluu myös hintaan. Ilman tarkempaa selvitystä on syytä siihen, miksi osa tekee vain muutamia opintopisteitä, vaikea arvioida.

Kuten aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Niemivirta 2002) on todettu, kansanopistoihin haetaan opiskelemaan useista eri syistä. Tässä hakeutumisen syytä kartoitettiin kuuden eri väittämän avulla jotka kaikki saivat kannatusta vastaajien keskuudessa. Vastausjakauma löytyy kuviosta 6.

Kuvio 6. Kansanopistoon hakemisen syyt

Ylivoimaisesti suurin syy kansanopistoon hakemiseen oli osaamisen/tietämyksen parantaminen opiskeltavalta alalta, jonka keskiarvo oli 4,59 asteikolla 1-5. Pienimmän keskiarvon (2,09), sai puolestaan mahdollisuus suorittaa avoimen yliopiston tai ammattikorkeakoulun opintoja. Yllättävän pienen keskiarvon sai myös se, että vastaaja ei ollut päässyt muualle. Tämä vaihtoehto nimittäin nousi

Niemivirran (2002) tutkimuksessa yhdeksi motiiviksi kansanopistoon hakeutumiselle.

Vastaajan iällä oli yhteyttä hakeutumisen syihin. Ikä-muuttuja jaoteltiin kolmeen eri luokkaan, nuoret aikuiset (=24-vuotiaat ja nuoremmat), aikuiset (25–35-vuotiaat) ja vanhimmat (36-vuotiaat tai yli). Nuorimmat vastaajat kokivat maailmankatsomuksen avartamisen ja hyödyt työelämäänsä suurempina kuin vanhemmat vastaajat. Vanhin vastaajaryhmä ei puolestaan kokenut maailmankatsomuksen avartamisen vaikuttaneen lainkaan kansanopistoon hakeutumiseen. Tämän voidaan ajatella johtuvan siitä, että nuorilla ei ole kertynyt yhtä paljon elämäkokemusta kuin vanhemmille vastaajille, ja y-sukupolvelle yleiseen tapaan he saattavat myös etsiä ympäriltään koko ajan uusia kokemuksia.

6.2 Kansanopistossa opiskelun merkitys opiskelijalle

Kyselylomakkeessa oli 19 väittämää otsikolla "kansanopistossa". Näistä väittämistä muodostettiin kolme summamuuttujaa. Nämä olivat:

1. Itsetuntemus ja arkielämä
2. Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat
3. Opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt

Itsetuntemus ja arkielämä – summamuuttujan tarkoituksena oli mitata vastaajan elämäänsä ja itsetuntemukseen liittyviä asioita. Summamuuttuja koostui mm. väittämistä, jotka liittyivät päätöksentekokyvyn lisääntymiseen, omien heikkouksien ja vahvuuksien tuntemiseen ja arkielämäänsä liittyviin taitoihin. Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat –summamuuttuja puolestaan sisälsi mm. väittämiä liittyen yhteiskunnalliseen toimintaan ja tietämykseen sekä muiden

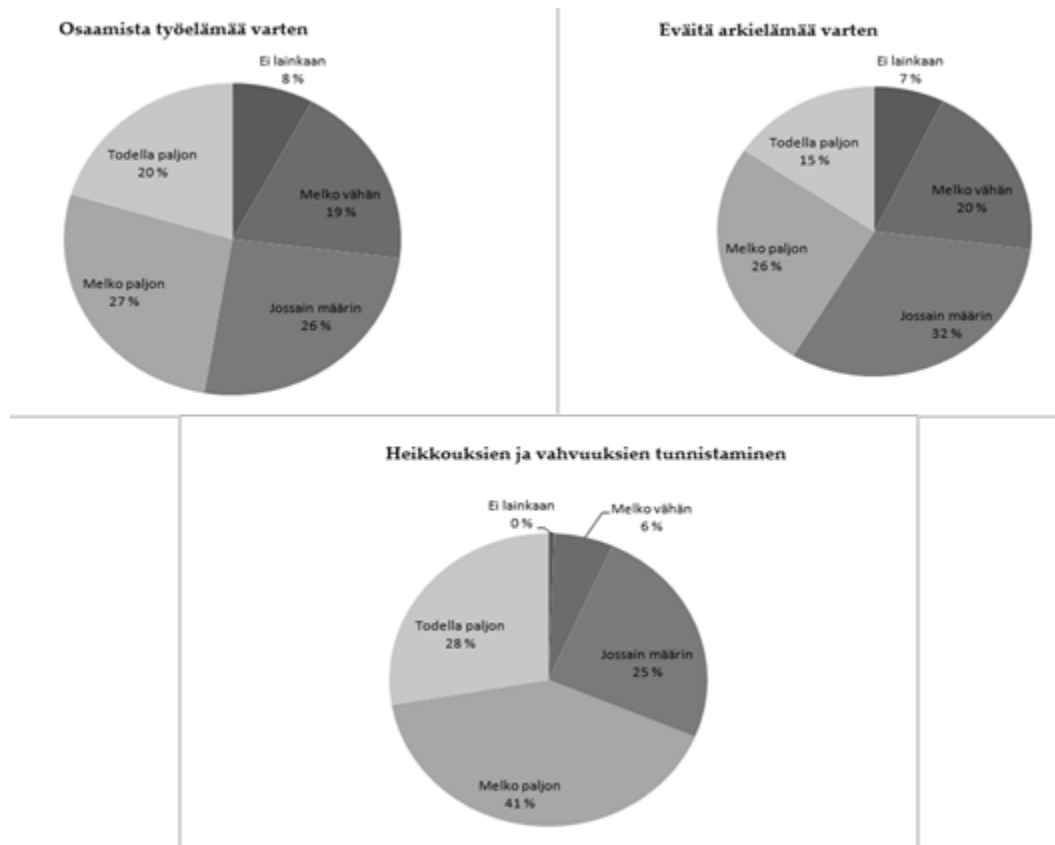
kulttuureiden tietämykseen. Opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt liittyivät puhtaasti opiskelussa vaadittaviin taitoihin sekä mm. ryhmätyöskentelytaitoon, jota tarvitaan sekä opiskelu- että työmaailmassa. Ensimmäisen ryhmän Cronbachin alfa oli .802, toisen ryhmän alfa oli .836. Viimeisen summamuuttujan Cronbachin alfa oli hieman alhaisempi kuin edellisillä summamuuttujilla, mutta kuitenkin riittävä (=0.736.)

Opiskelijoiden vastauksissa korostuivat eniten kansanopistosta saadut opiskelu- ja työelämätaidot ja vähiten kansainvälisyyden ja yhteiskunnallisten asioiden kehittyminen. Summamuuttajat saivatvaihtelevia keskiarvoja vastaajien keskuudessa. Vaihteluväli summamuuttujilla oli Likert-asteikon mukainen 1-5, viiden tarkoittaessa positiivisinta vastausvaihtoehtoa.

Itsetuntemus ja arkielämä –summamuuttujan keskiarvot vaihtelivat 1.57 aina täyteen viiteen asti. Keskiarvo oli 3.37. (keskihajonta=0.73) Kansainvälisyys-summamuuttuja sai sekä pienimmän (=1) että suurimman (=5) mahdollisen arvon. Keskiarvo sillä oli hiukan alle 3. (Keskihajonta=0.87) Viimeinen summamuuttuja vaihteli välillä 1.4-5, keskiarvon ollessa summamuuttujien korkein, eli 3.38. (keskihajonta=0.80). Vastauksissa näkyy paljon hajontaa eri vastaajien kesken ja summamuuttujien keskiarvoissa oli myös vaihtelevuutta. Kansainvälisyys-summamuuttuja ei saanut keskiarvoltaan paljon kannatusta, mutta myös sen vastauksissa oli paljon hajontaa.

Itsetuntemus ja arkielämä –summamuuttujan kohdalla eri väittämien keskiarvoissa oli jonkin verran vaihtelua. Kaiken kaikkiaan vastaajat suhtautuivat kuitenkin myönteisesti tämän summamuuttujan eri väittämiin. Kuviossa 6 on esitetty kaksi eniten hajontaa sisältävän väittämän vastausluvut. Näissäkin kuitenkin pääpaino on samaa mieltä olevissa vastauksissa, vaikka myös eri mieltä oltiin oltu suhteellisen paljon. Lisäksi kuviossa 6 on esitetty myös positiivisimman keskiarvon saanut, heikkouksien ja vahvuuksien tunnistamiseen liittyvä väittämä.

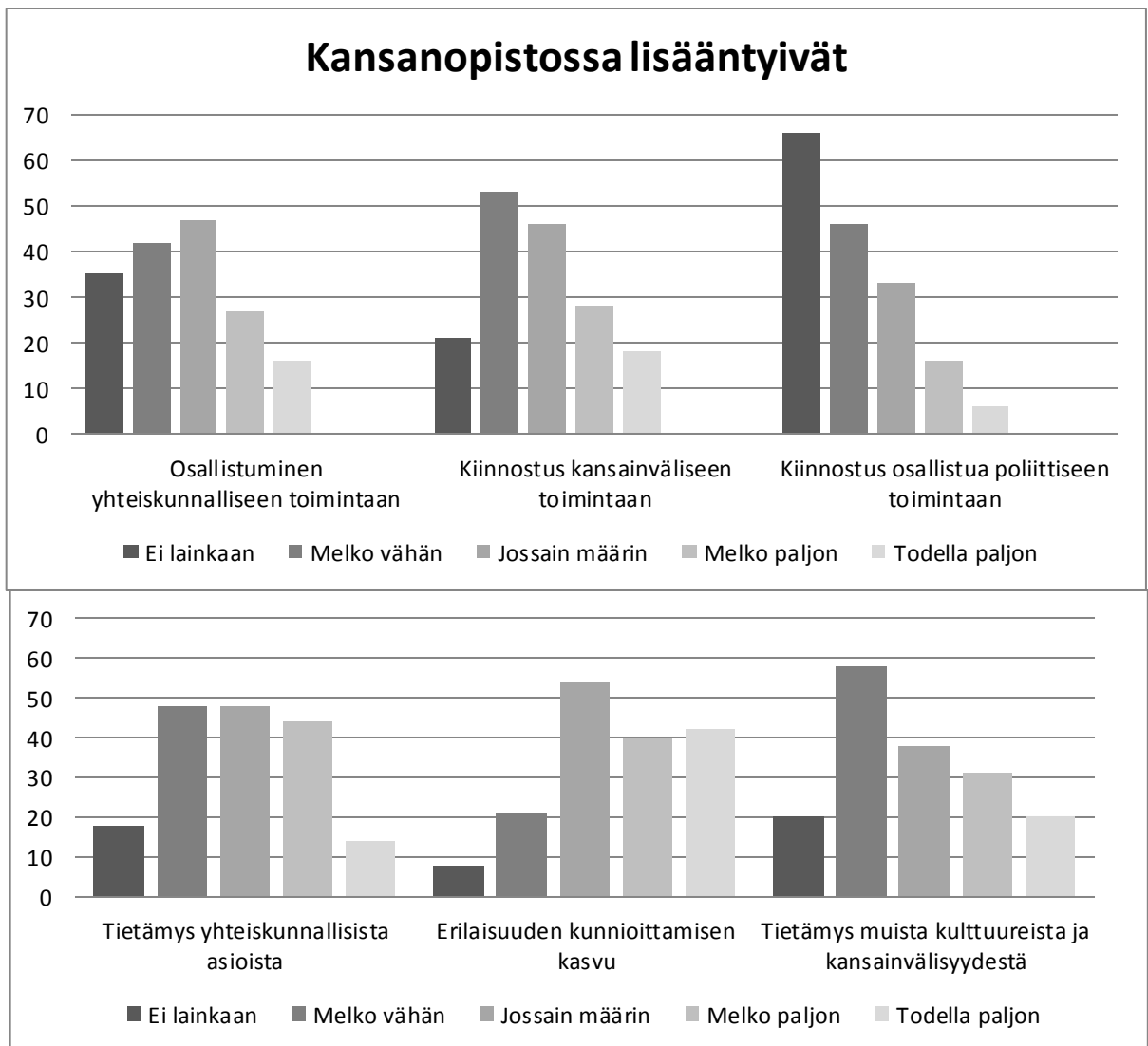
Tästä väittämästä käy hyvin ilmi se, miten opiskelijat kokivat saaneensa kansanopistosta hyötyä itsetuntemukseen. Heikkouksien ja vahvuuksien tunnistamista voidaan pitää tärkeänä taitona niin opiskelu-, arki- kuin työelämässäkin.

Kuvio 6. Itsetuntemus ja arkielämä –summamuuttujan kolmen eri väittämän vastausjakaumat.

Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat –summamuuttuja sai puolestaan hyvin hajanaisia vastauksia. Suurin osa väittämistä sai enemmän eriäviä mielipiteitä kuin samaa mieltä olevia. Varsinkin väittämä liittyen poliittiseen toimintaan osallistumisesta sai huomattavan enemmistön eriäviä mielipiteitä. Sen sijaan esimerkiksi erilaisuuden kunnioittamisen kasvu ja tietämys yhteiskunnallisista

asioista saivat myös samaa mieltä olevia vastauksia. Tarkemmat vastausmäärät väittämistä ovat kuviossa 7.

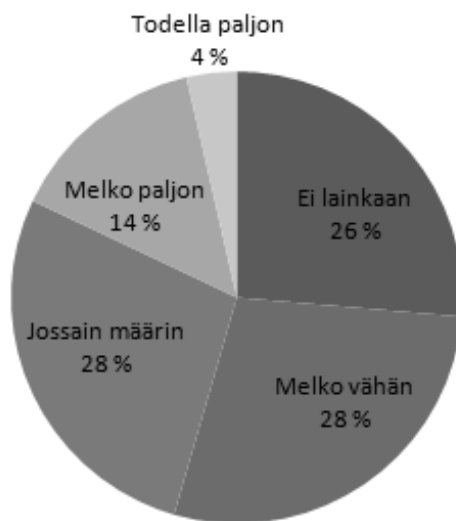

Kuvio 7. Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat –summamuuttujan väittämien vastausjakaumat.

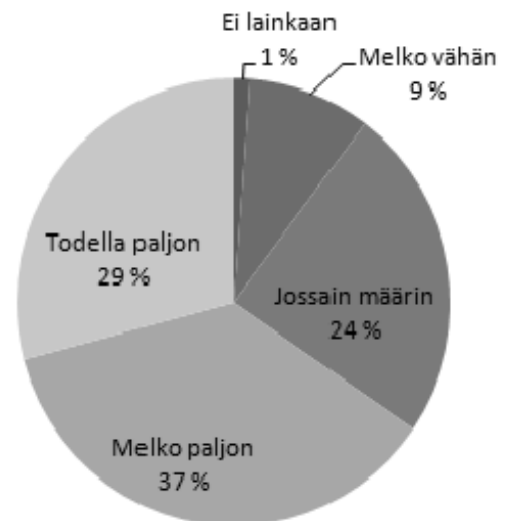
Korkeimman keskiarvon saanut opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt –summamuuttujan väittämät puolestaan saivat keskimäärin erittäin hyviä keskiarvoja. Kuitenkin esimerkiksi väittämän, joka liittyi työllistymiseen liittyviin apuihin, kanssa oltiin erittäin paljon eri mieltä (ks. kuvio x). Vastaajat eivät

kokeneet saaneensa kansanopistosta työllistymiseen liittyviä etuja. Tämä on luonnollista ottaen huomioon sen, että se ei varsinaisesti ole edes kansanopiston tarkoitus. Välillisesti kansanopisto pyrkii kuitenkin valmentamaan opiskelijoitaan myös työelämään ja antamaan välineitä myös työelämään siirtymiselle ja siellä pärjäämiselle. Kaikki vastaajat eivät ole vielä olleet työelämässä, joka saattaa olla yhteydessä siihen, että kansanopistossa opittuja taitoja ei välttämättä osata yhdistää työelämän tarpeita vastaamaan. Sen sijaan erityisesti väittämä joka selvitti kiinnostusta opiskeluun, sai erittäin paljon positiivisia vastauksia. (ks. tarkka jakauma kuviosta 8.) Tämä kertoo siitä, että moni halusi jatkaa opintojaan vielä kansanopiston jälkeen ja koki esimerkiksi löytäneensä oman alansa.

Työllistymiseen saadut avut

Kiinnostus opiskeluun kasvoi

Kuvio 8. Opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt –summamuuttujan kahden väittämän vastausjakaumat.

Taustamuuttujien yhteyttä summamuuttujiin tutkittiin. Eri ryhmien väliltä ei löytynyt juurikaan eroja eri summamuuttujien suhteen, esimerkiksi sukupuoli ei

ollut tilastollisesti yhteydessä vastauksiin. Sen sijaan nykyisin opiskelevat kokivat saaneensa enemmän hyötyä opiskelu- ja työelämätaitoihin ja hyötyihin. Opiskelutaitojen osalta tätä voidaan toki pitää myös ennustettavissa olevana, koska muut kuin pääsääntöiset opiskelijat tuskin kokevat edes tarvitsevansa näitä taitoja juuri nyt. Sen sijaan tämän summamuuttujan olisi voinut ajatella korostuvan myös työssäkäyvillä, koska summamuuttuja koski myös työelämätaitoja opiskelutaitojen lisäksi. Myös se, oliko vastaaja hakenut kouluun kansanopiston jälkeen vai ei, oli yhteydessä joihinkin vastauksiin. Opiskelupaikkaa hakeneet kokivat kansainvälisyyden ja yhteiskunnalliset asiat vahvempana kuin jatko-opiskelupaikkaa hakemattomat. Opiskelupaikkaa hakeneilla korostui myös ei-hakeneita enemmän opiskelu- ja työelämätaitoihin ja hyötyihin liittyvät asiat.

Asumismuoto opiskelun aikana (opistolla, yksin tai vanhempien/huoltajien kanssa) ei näyttänyt vaikuttavan summamuuttujiin. Aikaisemman koulutustaustan tai työkokemuksen yhteyttä kokemuksiin kansanopiston hyödyllisyydestä elämän eri alueilla ei löytynyt tilastollista merkitsevyyttä. Sen sijaan se vaikutti vastauksiin, missä kansanopistossa vastaaja oli opiskellut. Eroja oli itsetuntemus ja arkielämä sekä kansainvälisyyteen ja yhteiskunnallisiin asioihin liittyvässä summamuuttujassa. Keskiarvot ja -hajonnat on esitetty taulukossa 7.

Taulukko 7. Summamuuttujien keskiarvot kansanopistoittain.

		Vastaajien määrä	Keskiarvo	Keskihajonta
Itsetuntemus	Etelä-Pohjanmaan Opisto	31	3.00	.76
	Haapaveden Opisto	7	3.18	.54
	Kankaanpään Opisto	7	3.43	.72
	Keski-Suomen Opisto	8	3.38	.75

	Kymenlaakson Opisto	19	3.57	.63
	Lahden kansanopisto	52	3.57	.69
	Länsi-Suomen Opisto	5	2.94	.80
	Oriveden Opisto	33	3.27	.71
	Otavan Opisto	5	3.94	.61
Kansainvälisyys	Etelä-Pohjanmaan Opisto	31	2.46	.68
	Haapaveden Opisto	7	2.79	.67
	Kankaanpään Opisto	7	2.31	.70
	Keski-Suomen Opisto	8	3.04	1.04
	Kymenlaakson Opisto	19	2.89	.76
	Lahden kansanopisto	52	3.36	.87
	Länsi-Suomen Opisto	5	2.60	.95
	Oriveden Opisto	33	2.81	.78
	Otavan Opisto	5	3.43	1.03
Opiskelutaidot	Etelä-Pohjanmaan Opisto	31	3.22	.81
	Haapaveden Opisto	7	2.87	.71
	Kankaanpään Opisto	7	3.00	.57
	Keski-Suomen Opisto	8	3.20	1.03
	Kymenlaakson Opisto	19	3.39	.81
	Lahden kansanopisto	52	3.65	.72
	Länsi-Suomen Opisto	5	3.44	.94
	Oriveden Opisto	32	3.28	.82
	Otavan Opisto	5	3.64	.83

Myös muita kuin kansanopiston omien opintojen suoritusten vaikutusta tutkittiin suhteessa summamuuttujiin. T-testin avulla selvisi, että vähintään 25 opintopistettä (esim. perusopinnot) avoimessa yliopistossa suorittaneet kokivat saaneensa enemmän opiskelu- ja työelämätaitoja ja hyötyjä kansanopistossa. Minkään muiden opintojen suorittaminen ei ollut tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä summamuuttujiin. Tämän taustalla voi vaikuttaa se, että ahkerasti opiskelevat opiskelijat ovat myös motivoituneita ja kokevat siksi saavansa paljon hyötyä kansanopistossa. Kun he itse tekevät töitä opintojen eteen ja saavuttavat asioita (esimerkiksi saavat perusopintokokonaisuuden valmiiksi) he kokevat jo siinä saaneensa hyötyä kansanopistosta. Perusopintoja suorittaessa myös

motivaatio opiskelua tai kyseistä alaa kohtaan voi lisääntyä enemmän kuin niillä, jotka eivät saa opintoja valmiiksi esimerkiksi kiinnostuksen puuttumisen vuoksi tai jotka eivät suorita opintoja lainkaan.

Avoimiin vastauksiin tuli myös kommentteja kansanopistojen hyödyistä. Moni koki saaneensa monipuolisia taitoja kansanopistosta, kun taas osa painotti esimerkiksi jatko-opintoihin pääsemisen helpottumista.

- *Ryhmän tuki ja ammattitaitoiset, innostuneet opettajat maksimoivat oppimistahdin ja auttoivat jaksamaan eteenpäin mm. vaativan pääsykokeisiin lukemisen aikana. Työelämävalmiudet kasvoivat myös huimasti. Opistovuoden aikana opin myös paljon itsestäni ihmisenä.(n19)*
- *Kansanopisto antoi todella hyvät eväät jatko-opiskeluun ja tulevaan työelämään. Sieltä sai paljon arjen työhön liittyviä vinkkejä, jotka ovat osoittautuneet hyvin hyödyllisiksi. Opin vuoden aikana myös paljon itsestäni ja siitä, mitä haluan ja millä tavoin sen voin saavuttaa.(n19)*
- *Tuli täydet pisteet jatko-opiskelupaikan pääsykokeissa, (johon aiemmin en ollut päässyt). Kannatti!(n27)*

Moni vastaaja koki myös itsetuntemuksensa lisääntyneen paljon kansanopistovuoden aikana. Osalla tulevaisuudensuunnitelmat selkiytyivät ja oma ala löytyi, osa taas huomasi että oli suuntaamassa täysin väärälle alalle. Oli varmuuden saaminen sitten kumpaan suuntaan tahansa, sitä voidaan pitää myönteisenä asiana. Osalle selvisi että opiskeltu asia olisikin parempi harrastuksena kuin ammattina tai että ala ei motivoi yhtään.

- *Kehitti paljon itseluottamusta ja tuntemusta, opetti sosiaalisia taitoja ja antoi hienoja kokemuksia.(n19)*
- *Itseni kohdalla huomasin, ettei opiskelemani ala kiinnosta ja sain motivaatiota hakea muualle. Osa opiskelijoista tiesi täsmälleen, mitä halusivat ja osa oli erittäin hukassa elämänsä kanssa. (n23)*

Palaute ei ollut ainoastaan positiivista, vaan varsinkin opintojen maksullisuus ja tavoitteellisuus mietityttivät monia. Osa vastaajista olisi halunnut tavoitteellisempaa opiskelua, varsinkin kun he joutuivat maksamaan opinnoistaan. Kaikki vastaajat eivät siis välttämättä kokeneet saaneensa kansanopistosta irti kaikkea sitä, mitä olivat itse vailla. Näitä vastaajia oli kuitenkin selkeä vähemmistö.

- *Välillä tuntui että opisto oli enemmän rahastettua hauskanpitoa, yhdessäoloa ja koulun valmistamista uusia opiskelijoita varten, mitä itse tavoitteellista opiskelua, josta syystä olin sinne kuitenkin tullut.(n21)*

Y-sukupolvelle pidetään tyypillisenä kriittisyyttä ja ympäristölleen asetettuja vaatimuksia. Toisaalta taas Grundtvigin ajatus kansanopistoista kouluna elämää varten liittyvät vahvasti yllämainittuun esimerkkiin siitä, että kaikki opiskelijat eivät välttämättä saa kansanopistosta sitä, mitä hakivat. Opiskelijoiden opiskelumotiivit ovat erilaiset, joka tulisi huomioida myös opetuksen järjestämisessä. Kaikki eivät välttämättä tarvitse paikkaa itsensä tuntemiselle, vaan haluavat keskittyä pelkästään tavoitteelliseen opiskeluun.

Kansanopisto oli antanut suurimmalle osalle vastaajista selkeyttä tulevaisuutta ajatellen. Tätä kysyttiin kyselylomakkeessa suoralla kysymyksellä.

Asteikkona kysymyksessä oli 1-5, viitosen ollessa korkein ja ykkösen heikoin luku. Keskiarvoksi tälle tulevaisuudensuunnittelulle tuli 3.8, mediaanin ja moodin molempien ollessa 4. (keskihajonta=1.13) 65 % vastaajista oli sitä mieltä, että kansanopisto selkeytti tulevaisuudensuunnitelmia erinomaisesti tai hyvin. Tarkemmat vastausluvut löytyvät kuviosta 9.

Kuvio 9. Vastausjakauma tulevaisuudensuunnitelmien selkeytymisestä.

Tulevaisuudensuunnitelmien on havaittu myös aikaisemmissa tutkimuksissa selkeytyneen opiskelijoilla. Esimerkiksi Niemivirran (2002) tutkimuksessa kansanopistossa opiskelu näytti selkeyttävän suunnitelmia ja tarjoavan tilaisuuden erilaisten mahdollisuuksien kartoittamiselle.

Ohjaus-, itsetuntemus- ja opiskelu- ja työelämätaito – summamuuttujissa oli havaittavissa sama asia. Mitä paremmin vastaaja koki saaneensa tulevaisuutta suunniteltua, sitä positiivisempänä hän myös koki

opistolla saamansa ohjauksen sekä itsetuntemukseen ja opiskelu- ja työelämätaitoihin liittyvät opistolta saadut hyödyt. Tarkemmat jakaumat löytyvät taulukosta 8.

Taulukko 8. Summamuuttujien keskiarvot jaoteltuna tulevaisuudensuunnitelmien selkeydellä.

Tulevaisuudensuunnitelmien selkeys asteikolla 1-5		Vastaajien määrä	Keskiarvo	Keskihajonta
Ohjaus	1	9	2.30	.86
	2	11	2.50	.78
	3	38	2.72	.73
	4	55	3.40	.79
	5	54	3.71	.77
Itsetuntemus	1	9	2.49	.55
	2	11	2.86	.91
	3	38	3.00	.59
	4	55	3.53	.68
	5	54	3.70	.56
Opiskelu- ja työelämätaidot	1	9	2.31	.74
	2	11	2.44	.49
	3	38	2.85	.43
	4	55	3.51	.60
	5	54	3.40	.60

Kaikista summamuuttujista saatiin tilastollisesti erittäin merkitsevä tulos (p-arvot <.000), eli se miten vastaajat vastasivat tulevaisuudensuunnitelmien selkiytymiseen oli yhteydessä siihen, millaisen tuloksen he saivat summamuuttujista.

6.3 Yhteisöllisyyden kokeminen kansanopistossa

Yhteisöllisyyden kokemuksia kansanopistossa tutkittiin yhteensä yhdeksällä väittämällä, jotka liittyivät mm. kaveri- ja ystävyysuhteisiin. Myös yhteisöllisyydestä muodostettiin summamuuttuja. Kaikkiaan yhdeksän eri väittämää sai erittäin hyvän Cronbachin alfan arvon .949. Yhtään väittämää ei tarvinnut jättää summamuuttujasta pois.

Vastaajat kokivat kansanopistojen yhteisöllisyyden korkeana. Summamuuttuja sai keskiarvon 4.39 (keskihajonta=0.79) asteikolla 1-5. Korkeasta keskiarvosta voidaan päätellä, että vastaajat kokivat kansanopistoissa olevan yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden korostumisen taustalla voi vaikuttaa se, että nuorille aikuisille, y-sukupolven edustajille, ystävät ja kaverit ovat tärkeä osa elämää ja siksi heidän merkityksensä korostuu myös kansanopistossa opiskelun aikana (ks. esim. Loy 2010). Kansanopistoaikaa pidetään nuorten aikuisten kohdalla myös itsenäistymisen aikana, jolloin on luonnollista, että kaverit opistolla ovat korostetussa roolissa kun tehdään pesäeroa perheeseen.

Opiskelijat olivat osallistuneet vaihtelevasti opistojen järjestämään vapaa-ajan toimintaan. (keskiarvo=2.69, keskihajonta=1.24) Opisto ja aktiivisuus osallistua toimintaansaivat yksisuuntaisella varianssilla mitattuna toisistaan erittäin merkitseviä eroja (p -arvo<0.001). Keskiarvot vaihtelivat opistojen välillä 1.86 aina 3.60 asteikolla 1-5, ykkösen ollessa ei lainkaan ja vitosen aina kun jotain järjestettiin. Erot opistojen välillä olivat suhteellisen suuret. Jokaisen opiston keskiarvot löytyvät taulukosta 9.

Taulukko 9. Kansanopistojen keskiarvot ja keskihajonnat vapaa-ajan toimintaan osallistumisesta opistoittain.

	Keskiarvo	Keskihajonta
Etelä-Pohjanmaan Opisto	2.16	1.036
Haapaveden Opisto	1.86	1.215
Kankaanpään Opisto	1.86	1.215
Keski-Suomen Opisto	2.50	1.604
Kymenlaakson Opisto	3.21	1.437
Lahden kansanopisto	2.60	1.089
Länsi-Suomen Opisto	3.60	.894
Oriveden Opisto	3.27	1.126
Otavan Opisto	2.80	1.304

Vapaa-ajan toimintaan osallistumista ei voida pitää kovin korkeana, mutta hajontaa oli runsaasti. Osa opiskelijoista osallistuu toimintaan paljon ja kaipaisi sitä lisää, osa taas ei osallistunut ollenkaan. Opiskelijien osallistumattomuus saattaa johtua esimerkiksi heille sopivan vapaa-ajantoiminnan puuttumisesta, opiskelukiireistä tai kenties siitä, että kaikki opiskelijat eivät asu opistolla, jolloin toimintaan osallistuminenkin on todennäköisesti heikompaa. Joka tapauksessa osa opistoista pärjäsikin tässä osiossa huomattavasti paremmin kuin toiset.

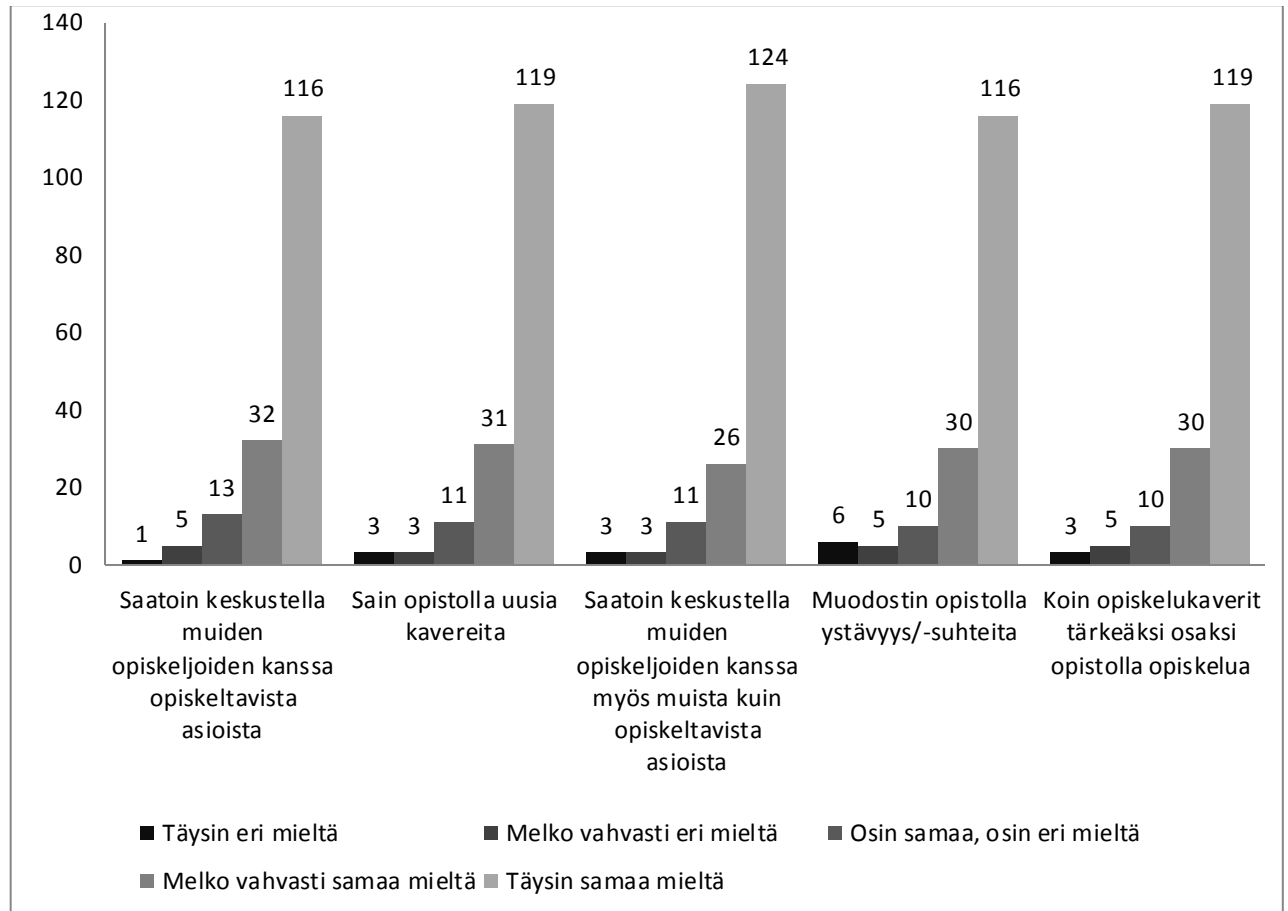
Oppilaskunta ja sen toiminta eivät nousseet vastauksissa merkittävään rooliin. Väittämään "Osallistuin aktiivisesti oppilaskunnan toimintaan" tuli keskiarvoksi ainoastaan 2 asteikolla 1-5. (keskihajonta=1.20) Vastaajat olivat siis enemmän väittämän kanssa eri mieltä kuin samaa mieltä. Väittäjä joka liittyi oppilaskunnan aktiivisuutta lisäävään rooliin opistolla tuli kuitenkin keskiarvoksi yli 2.5. Vaikka vastaajat eivät itse osallistuneet oppilaskunnan toimintaan, he kuitenkin kokivat oppilaskunnan lisäävän aktiivisuutta kansanopistolla.

Yhteisöllisyyden kokemuksiin oli yhteydessä jonkin verran se, missä vastaaja oli kansanopistossa ollessaan asunut. Tilastollisesti merkitsevää eroa ei löytynyt (p -arvo=0.064), mutta pieniä keskiarvoeroja asumismuodon perusteella löytyi. Opistolla asuneet kokivat yhteisöllisyyden suurimpana ($k_a=4.48$, keskihajonta=.71). Vanhempien luona asuvat taas pienimpänä. ($k_a=4.06$, keskihajonta=.79) Yksinasuvat sijoittuivat tähän väliin keskiarvollaan 4.22, mutta heillä oli myös suurin hajonta vastauksissa (keskihajonta=.98). Internaattiasumisen on todettu lisäävän yhteisöllisyyttä (Alatalo & Ilén 2005), joten luonnollista on, että kansanopistolla asuneet kokivat yhteisöllisyyden korkeampana verrattuna muualla asuviin. Kansanopistolla asuvat viettivät todennäköisesti enemmän aikaa opiskelukavereidensa/huonekaverinsa kanssa, jolla on saattanut olla positiivista vaikutusta esimerkiksi ystävyys- tai kaverisuhteiden syntymisessä tai ylipäätään keskusteluiden määrään.

T-testillä selvisi se, että ne jotka eivät olleet suositelleet kansanopistoa muille, kokivat yhteisöllisyyden huonommaksi kuin ne, jotka olivat suositelleet opistoa ($t=3.847$, $df=25.758$, p -arvo=.001). Tällaisella tutkimusasetelmalla ei voida arvioida sitä kumpi on syy ja kumpi seuraus, mutta yleisestä tyytyväisyydestä kansanopistoa kohtaan tämä kertoo jotain. Positiivisesti kansanopistossa opiskeluun suhtautuvat saattavat olla esimerkiksi tyytyväisempiä saamiinsa ystävyys-suhteisiin, joka vaikuttaa heidän arvioihinsa. Todennäköisesti kansanopistoa suositelleet ovat ylipäätään tyytyväisempiä kansanopistokokemukseensa kaikkine sen osa-alueineen.

Ystävyys- ja kaverisuhteiden rooli kansanopistossa korostui vastauksissa. Opiskelijat kokivat opiskelukaveriensa tuen tärkeänä osana opintoja ja kansanopistossa oloa. Tämä kävi ilmi myös avoimista vastauksista, joissa kaverit saivat positiivista palautetta. Kuviossa 10 on esitetty viisi kavereihin liittyvää väittämää, jotka saivat korkean keskiarvon. Kaveri- ja ystävyys-suhteiden merkityksen katsotaan olevan tyypillistä y-sukupolven edustajille (ks. esim Loy

2010) ja nämä tulokset osaltaan vahvistavat tätä ajatusta, vaikka kyselyn pääpaino ei tässä asiassa ollutkaan.

Kuvio 10. Kaverisuhteisiin liittyvien väittämien vastausjakaumat.

Huomionarvoista on, että opiskelutovereiden kanssa saatettiin puhua myös muista kuin opiskeluun liittyvistä asioista. Opiskeluun saatava tuki on tärkeä osa opiskelua. Kaikki vastaajat eivät kokeneet saaneensa kaveri- tai ystävyysuhteita opistolla. Pieni osa vastaajista oli myös sitä mieltä, että opiskelutoverit eivät olleet tärkeässä osassa opistolla opiskelua, eivätkä kaikki voineet puhua edes opiskeltavista asioista muiden opiskelijoiden kanssa.

6.4 Ohjaus kansanopistossa

Kansanopistossa saatuun ohjaukseen liittyviä kysymyksiä oli yhteensä kahdeksan. Kuusi näistä oli väittämiä, joihin vastattiin viisiportaisella asteikolla "paljon-vähän". Lisäksi oli kaksi väittämää liittyen opettajan antamaan henkilökohtaiseen ohjaukseen ja palautteeseen. Nämä olivat täysin samaa-täysin eri mieltä –asteikolla. Halutessaan vastaajat saivat vapaasti kertoa viimeisessä ohjaukseen liittyvässä kohdassa, millaista ohjausta he jäivät opistolla kaipaamaan. Ohjauksen kuudesta yleisestä väittämästä muodostettiin ohjauksen summamuuttuja. Tämän summamuuttujan Cronbachin alfaksi saatiin .856.

Eniten ohjausta vastaajat kokivat saaneensa kansanopistolta jatko-opintoihin hakemisessa. Vähiten opiskelijat kokivat saaneensa ohjausta opintojen rahoitukseen liittyen. Tarkat keskiarvot ja –hajonnat löytyvät taulukosta 10. Pienimmän arvon saanut, rahoitusta koskeva ohjaus oli vain niukasti yli 2.5, joka on puolessa välissä asteikkoa. Kaikkien kuuden väittämän keskiarvoksi tuli 3.23.

Taulukko 10. Opiskelijoiden kokemus saamastaan ohjauksesta.

	Keskiarvo	Keskihajonta
Tulevaisuuden suunnittelu	3.35	1.21
AmmatINVALINTA	3.24	1.27
Jatko-opintoihin hakeminen	3.68	1.22
Elämäntilanne/arkielämä	3.01	1.20
Opintojen rahoitus	2.56	1.11
Opiskelutaidot	3.53	1.10

Yksilöllistä ohjausta selvittävät väittämät saivat korkeammat keskiarvot ja niissä oli myös vähemmän hajontaa. Väittämä "Sain opettajaltani tarpeeksi yksilöllistä

ohjausta ja palautetta" sai keskiarvon 4.04 (keskihajonta =0.96). Toinen väittämä "Saatoinkin keskustella opettajani kanssa opinnoista ja edistymisestääni" sai vielä korkeamman keskiarvon. (Ka=4.14, keskihajonta=1.02)

Kansanopistot erosivat toisistaan jonkin verran siinä, kuinka hyväksi ohjaus arvioitiin. Osa opistoista sai jopa alle 2.5 arvon, joka on alle puolen välin asteikolla. Lahden kansanopisto sai ohjauksesta korkeimman keskiarvon 3.6. Tarkat opistokohtaisen keskiarvot ja -hajonnat löytyvät taulukosta 11.

Taulukko 11. Ohjaus-summamuuttujan keskiarvot ja -hajonnat kansanopistoittain.

		Lukumäärä	Keskiarvo	Keskihajonta
Ohjaus	Etelä-Pohjanmaan Opisto	31	3.19	.94
	Haapaveden Opisto	7	2.74	1.36
	Kankaanpään Opisto	7	2.36	.65
	Keski-Suomen Opisto	8	3.13	.59
	Kymenlaakson Opisto	19	3.05	.95
	Lahden kansanopisto	52	3.65	.80
	Länsi-Suomen Opisto	5	2.60	1.28
	Oriveden Opisto	33	3.07	.67
	Otavan Opisto	5	3.53	.84

Yksisuuntaisella varianssilla tarkasteltuna selvisi, että muutama taustamuuttuja oli yhteydessä kokemuksiin ohjauksesta. Vastaajan koulutustausta ennen kansanopistossa opiskelua oli yksi tällainen. (P-arvo=.006, F=3.749.) Ainoastaan peruskoulun suorittaneet olivat tyytyväisimpiä samaansa ohjaukseen. Sen sijaan korkeimmin koulutetut, eli yliopistossa opiskelleet, kokivat ohjauksen huonoimpana. Tarkat keskiarvot ja -hajonnat jaoteltuna koulutustaustan perusteella löytyvät taulukosta 12. Tätä saattaa toki selittää vahvasti se, että yliopistossa jo opiskelleet eivät kokeneet tarvitsevänsä ohjausta, toisin kuin

ainoastaan peruskoulun suorittaneet, eli täysin ilman ammatillista koulutusta olevat. Toisaalta myös enemmän opiskelleet ovat todennäköisesti ehtineet opiskeluaikanaan saada monenlaista ohjausta, joten he voivat suhtautua ohjaukseen myös tästä syystä kriittisemmin.

Taulukko 12. Koulutustausta ja kokemus ohjauksen määrästä

	Vastaajien määrä	Keskiarvo	Keskihajonta
Peruskoulu	18	3.43	.87
Ammatillinen	24	3.06	.92
Lukio	109	3.38	.85
AMK	9	2.67	1.04
Yliopisto	7	2.31	.92

Toinen taustamuuttuja, joka oli yhteydessä kokemuksiin ohjauksesta, oli ikä. Ikämuuttuja jaoteltiin kolmeen eri luokkaan, nuoret aikuiset (=24-vuotiaat ja nuoremmat), aikuiset (25–35-vuotiaat) ja vanhimmat (36-vuotiaat tai yli). Mitä nuorempia vastaajat olivat, sitä parempaa ohjausta he kokivat saaneensa. (p -arvo=0.001) Vanhimman ryhmän ohjaus-summamuuttujan keskiarvo oli vain 2.40 (keskihajonta=0.73) kun taas nuorimpien keskiarvo oli 3.36 (keskihajonta=0.86). Heidän kokemuksissaan oli siis huomattava ero. Tämä saattaa johtua siitä, että vanhemmat opiskelijat eivät koe tarvetta ohjaukselle esimerkiksi tulevaisuudensuunnittelussa yhtä paljon kuin nuoremmat opiskelijat, joilla ei vielä ole takanaan kuin lukio-opinnot.

Myös nykytilanne oli jonkin verran yhteydessä ohjaus-summamuuttujan keskiarvoihin, tosin ei tilastollisesti merkitsevästi (p -arvo=0.077). Kuitenkin tällä hetkellä täysipäiväisesti opiskelevat kokivat saaneensa

parasta ohjausta (ka=3.33) kun taas työttömät ja muu-ryhmään kuuluvat huonointa (keskiarvot 2.88 ja 2.78)Ne jotka ovat tyytyväisiä tämän hetkiseen tilaansa todennäköisesti pitävät kansanopistoa positiivisempänä kokemuksena kuin ne, jotka esimerkiksi eivät päässeet opiskelemaan minne hakivat.

Ohjauksen liittyvät sanalliset palautteet olivat vaihtelevia, mutta melkein kaikki vastaajat olivat sitä antaneet. Mitä ilmeisimmin ohjaus oli vastaajia mietityttänyt ja suurin osa koki sen tärkeäksi osaksi kansanopistoelämää. Osan mielestä ohjausta oli ollut selkeästi liian vähän, osan mielestä taas jopa liikaa. Ylivoimaisesti eniten ohjausta kaivattiin lisää jatko-opintoihin suuntautumisessa. Osalle tulevaisuus näyttäytyi avointen vastausten perusteella vielä hyvin hämäränä, eivätkä he kokeneet saaneensa tarpeeksi ohjausta tulevaisuudensuunnittelulle kansanopistossa. Varsinkin nuoremmat (alle 21-vuotiaat) kirjoittivat muita useammin kokeneensa tarvetta tulevaisuudensuunnitelmien ohjauksen lisäämiselle.

- *Tulevaisuuden suunnitelmat jäivät hieman auki. Nykyisen opiskelupaikkani löysin kaverini kautta joka ei siis opiskellut opistolla. Henkilökohtaista ohjausta oli paljon mutta kaikki keskittyi hetkeen eikä tulevaisuudesta piitattu. (n19)*
- *Tulevaisuuden ohjaaminen jäi melko pieneksi. Esimerkiksi jatko-opintojen suhteen ei puhuttu mistään muusta koulusta kuin Jyväskylän yliopistosta(n19)*

Toisaalta taas ohjaus yleisesti sai myös paljon kehuja, kuten myös yksittäiset opettajatkin. Tällaista palautetta tuli runsaasti, josta voi päätellä sen, että kansanopistot tarjoavat jo nykyisin hyvin laajasti ohjausta eri osa-alueilla.

- *Mielestäni opistolla sai ohjausta kaikessa missä sitä tarvittiinkin. En osannut edes odottaa niin yksilöllistä ja monipuolista ohjaamista ennen opistolle menoa, se oli todella hyöä juttu.(n19)*

Henkilökohtaista ohjausta opiskelijat kuitenkin peräänkuuluttivat suhteellisen paljon. Tässä saattaa korostua y-sukupolven tarve yksilöllisyyteen ja huomioimiseen/palautteeseen, kuten esimerkiksi Monaco ja Martin (2007, 44) kuviossaan esittävät. Kuitenkin yksittäisiä kommentteja tuli paljon myös hyvin erilaisistakin asioista. Kaikille eivät esimerkiksi opintojen rahoitusasiat olleet täysin selviä.

- *Enemmän tietoa raha-asioista, lainoista, Kelan toiminnasta ja tuista ja miten ne tulisi jakaa opiskelun aikana ja milloin niitä pitää maksaa takaisin yms. (n19)*
- *Henkilökohtaisia keskusteluja jatko-opintomahdollisuuksista.(m19)*

Avoimiin kysymyksiin tuli paljon kehitysehdotuksia, mutta myös kehuja mm. osaavasta henkilökunnasta. Kuitenkin monipuolinen palaute kertoo siitä, että ohjauksen tarve on hyvin yksilöllistä ja osa tarvitsee sitä enemmän kuin toiset. Toisille suunnitelmat voivat olla jo täysin selvät opistolle tullessa, kun toiset vasta miettivät eri vaihtoehtoja. Palautteista voidaan päätellä myös se, että opistojen tulisi kiinnittää huomiota ohjauksen monipuolisuuteen myös jatko-opiskelupaikkoja mietittäessä yhdessä ohjattavan kanssa. Kaikki eivät välttämättä halua hakeutua korkeakouluihin, vaan alavalinta saattaa kansanopistossa vietetyn ajan jälkeenkin olla vielä hakusessa.

Kyselylomakkeen ohjaus-osiossa oli puutteita, koska siinä ei kysytty, kokivatko opiskelijat tarvetta ohjaukselle. Vastauksia saattaa vääristää jonkin

verran se, että kaikki (esimerkiksi vanhemmat, jo pitkän koulutustaustan omaavat) eivät välttämättä koe tarvitsevansa ohjausta lainkaan/jossain tietyssä osa-alueessa. Välttämättä yli 60-vuotias, eläkkeelle pian siirtyvä ei tarvitse ohjausta samalla tavoin kuin nuorempi esimerkiksi raha-asioihin liittyen tai tulevaisuudensuunnittelussaan. Ohjaustarpeen kokemisen lisääminen olisi lisännyt tutkimuksen luotettavuutta.

6.5 Opiskelijoiden elämä kansanopiston jälkeen

Alavalinta mietitytti odotetusti useaa vastaajaa. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin nuoria ilman ammatillista koulutusta, joten tulevaisuudensuunnitelmat pyörivät varmasti paljon mielessä kansanopistossa opiskelun aikana. Suuri osa vastaajista ilmoitti joko saaneensa varmistuksen siitä, että ala, jota opistolla opiskeli, on sopiva itselle tai sitten päinvastaisen vahvistuksen. Moni oli opistoaikanaan huomannut, että opistolla opiskeltu ala ei ollutkaan se sopivin ala. Osa kyllä piti alasta, mutta ei halunnut sitä ammatikseen, vaan ainoastaan jatkaa sitä harrastusmielessä.

- *Opiskelin opistolla kieliä, mutten päässyt opiskelemaan (vielä, tänä vuonna uusi yritys) kieltä, jota olisin halunnut opiskella yliopistossa. Opiskelen kuitenkin kieliä tälläkin hetkellä.(n19)*
- *Ymmärsin että tanssi olikin enemmän harrastus kuin se mitä haluaisin tehdä tulevaisuudessa ammatikseni.(n18)*
- *Kansanopisto varmisti, etten halua tehdä luovaa kirjoittamista työkseni, vaan olen parhaimmillaan siinä, kun minulla ei ole paineita. Hakeudu in osittain*

samalle alalle, sillä opiskelen tällä hetkellä äidinkielen- ja suomi toisena kielenä-opettajaksi ja opintoihin sisältyy paljon kirjallisuuden opintoja, mitä tein myös kansanopistossa. (n19)

- *Kansanopisto antoi minulle itsetuntoa päästä jatkokoulutukseen. Vuoden aikana kiinnostus omaa alaa kohtaan lisääntyi ja löysin aivan uuden työmoraalin ja työskentelykulttuurin. (m20)*

Vanhemmat vastaajat eivät saaneet välttämättä samalla lailla alavalintaan liittyviä hyötyjä. Kansanopisto saattoi kuitenkin tarjota heille esimerkiksi lisäkoulutusta, joka muutti työnkuvaa opiston jälkeen. Ero nuorten ja vanhempien vastaajien välillä oli suhteellisen selkeä, koska opistolla opiskelulle alun perin jo asetetut tavoitteet olivat todennäköisesti erilaiset.

- *Työnantaja otti opiskelun huomioon ja sain sijaisuuden toisessa yksikössä, liittyen ohjaustyöhön. (n45)*

6.6 Miten kansanopistokokemus olisi voinut olla parempi ja vapaa sana

Opiskelijoilta kysyttiin avoimena kysymyksenä, miten heidän kansanopistokokemuksensa olisi voinut olla parempi. Naiset olivat läpi kyselylomakkeen miehiä innokkaampia vastaamaan avoimiin kysymyksiin. Myös vapaan sanan kohdassa naisten vastausten määrä oli suurempi.

Avoimet vastaukset teemoiltiin kolmeen osaan:

1. Opetuksen taso ja opettajat
2. Ongelmat opiskelukaverien kanssa/yhteisöllisyys tai henkilökohtaiset ongelmat.
3. Muut asiat, kuten aktiviteetteihin liittyvät ongelmat, kansainvälisyyden lisäämisen kaipuu sekä opintojen hinta.

Opetuksen taso sai jonkin verran parannuskehotuksia. Myös opettajien ammattitaitoa, innovatiivisuutta, opetusmetodeja ym. kritisoitiin useassa vastauksessa. Vastaajat kokivat sen tärkeänä, että heidän ajatuksiaan ja ehdotuksiaan olisi kuunneltu opetusta järjestettäessä. Y-sukupolvelle tyypillistä onkin vaativa opetukselta laatua ja pyrkiä dialogiseen ja vuorovaikutukselliseen toimintaan (ks. esim. Gardner & Eng 2005).

- *Opettajat olisivat voineet ottaa huomioon enemmän opiskelijoiden toiveita esim tunneista ja niiden sisällöstä. Opiskeluun ei kamalasti panostettu.(n19)*
- *Opetuksen laatu olisi voinut olla parempaa. Myös opettajat olisivat voineet olla innostavampia sekä asiantuntevampia.(n18)*

Ihmisuhteisiin liittyviä kommentteja tuli myös suhteellisen paljon. Osa koki omien henkilökohtaisten asioiden hankaloittaneen kansanopistossa opiskeluaan. Toisaalta myös omaa suhtautumista ja toimintatapoja reflektotiin suhteessa opistokokemukseen. Osan mielestä taas yhteisöllisyydessä oli parannettavaa ja paljon tuli myös kommentteja liittyen opiskelutovereiden kanssa olleisiin ristiriitoihin ja hankaluuksiin. Ulkopuolisuuden tunne ja sen seurauksia (esimerkiksi opintojen keskeyttämistä, eristäytymistä) pohdittiin myös. Konkreettisia parannusehdotuksia tuli kuitenkin vähän. On kuitenkin

ensiarvoisen tärkeää huomata myös tällaiset opiskelijat, jotka keskeyttivät opintonsa ja näiden taustalla vaikuttavat syyt.

- *Yhteisö ehkä liiankin tiivis, opiskelijoiden ja opettajien suhde turhan läheinen.(n19)*
- *Olisi pitänyt osata hyödyntää paremmin sen tarjoama vapaus toteuttaa itseään ja luoda uutta.(n19)*
- *Olisi ryhmän kesken pitänyt olla enemmän toimintaa, että olisi tutustunut paremmin. Tunsin itseni usein ulkopuoliseksi ja osittain senkin takia jätin opinnot kesken. (m21)*

Viimeiseen luokkaan vastattiin erilaisia kommentteja mm. opintojen hintaan, kansainvälisyyteen ja vapaa-ajan aktiviteetteihin liittyviä asioita. Moni pohti opintojen maksullisuuteen liittyviä seikkoja, kuten opiskelijajoukon valikoitumista, taloudellisia ongelmia ja hyötysuhdetta. Kuitenkin nämä kommentit olivat suhteellisen yksittäisiä, moni kyllä mainitsi hinnan yhtenä ongelmakohtana, mutta myönsi kuitenkin ymmärtävänsä maksullisuuden syyt.

- *Oli monia kansanopiston omia iltamia mutta niitä olisi voinut olla vieläkin enemmän ja erilaisia.(n19)*
- *Hinta olisi voinut olla matalampi, itselläni oli välillä vaikeuksia selviytyä maksuista.(m21)*
- *Jos olisi tullut enemmän ulkopuolisia vieraita, enemmän kansanvälistä toimintaa.(m21)*

Kyselylomakkeen lopussa olleessa vapaan sanan kohtaan tuli paljon vastauksia. Useat opiskelijat olivat kehuneet niin opiskelukavereitaan, opettajiaan kuin kansanopistojaankin. Osa oli myös pohtinut syvällisemmin kansanopistojen paikkaa koulutusjärjestelmässä tai sen merkitystä opiskelijalle.

- *Kansanopistot pystyvät vastaamaan moneen tarpeeseen. Minun kohdallani kirjoittajalinja tasoitti tietä eläkkeelle. Se antoi keinoja päästä syvemmälle rakkaaseen harrastukseen.(m60)*
- *Kansanopistovuosi teki rajaa nuoruuden ja aikuisuuden välille.(n20)*

Moni vastaaja koki hyötynensä paljon kansanopistosta. Useat opiskelijat myös pohtivat muuttuneensa huomattavasti opistossa opiskelunsa aikana. Opiskelijat kokivat että kansanopisto on monipuolinen paikka ja sieltä saa paljon muutakin kuin pelkästään suoraan opiskeltuihin asioihin liittyviä hyötyjä. Huomionarvoista on, että myös vanhemmat vastaajat totesivat saaneensa eväitä elämäänsä, eikä se ollut ainoastaan nuorten etuoikeus (ks. esim. yllä oleva 60-vuotiaan miehen kommentti).

- *En tiedä onko aika kullannut jo muistoja, mutta ilman opistovuotta opiston jälkeinen vuoteni olisi todennäköisesti ollut aivan erilainen. Opistovuosi on nyt ajateltuna yksi viisaimmista päätöksistäni, vaikka silloin en niin ajatellutkaan.(n19)*
- *Olen ollut kolme vuotta kansanopistossa, ensin yhden Orivedellä, sitten kaksi Lahdessa. Ne olivat elämäni parhaimmat ja kalleimmat vuodet. Yhteiskunta ei tue kansanopisto-opiskelua rahallisesti niin, että lainatta kykenisi opiskelemaan. Varmasti monelta jää tämäkin lysti kokematta taloudellisista syistä. Vain*

kansanopisto mahdollistaa todellisen kehittymisen, sillä vain sellaisessa ympäristössä on mahdollisuus keskittyä siihen mihin haluaa, taitonsa saa tuoda esille omaan tahtiin ja omalla tavallaan, mikään ei ole suorittamista. Ne ihmiset joiden kanssa on jakanut kokemuksen opistovuodesta ovat tietenkin pysyneet hyvinä ystävinä ja on mielenkiintoista seurata minne kukin päätyy. Vaikka opistovuoden jälkeen tekisi jotakin ihan muuta, on kansanopistolla tapana jättää hyvää jälki ihmiseen. Jos voisinkin, olisin koko loppuelämäni opistolla, siellä tuntee elävänsä (n21)

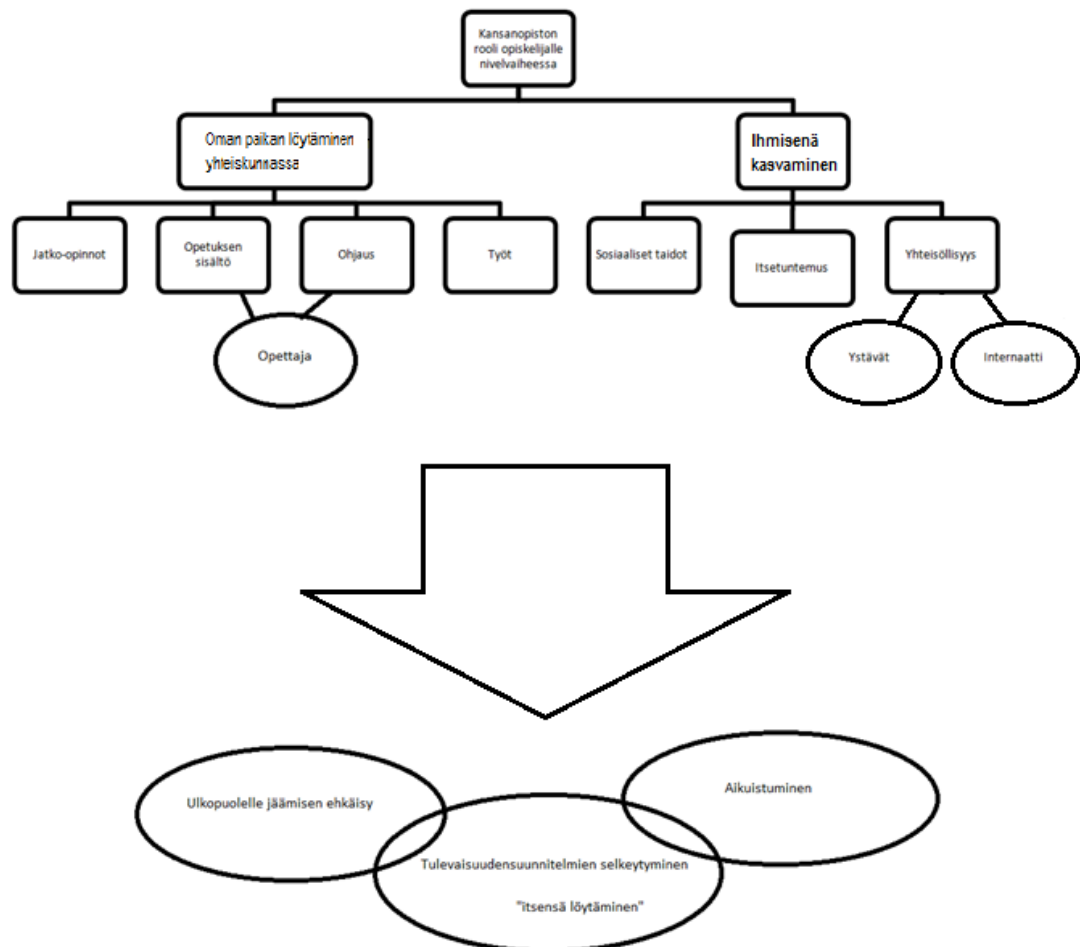
Myös kaverit, yhteisöllisyys ja opistojen henki mainittiin useasti avoimissa vastauksissa. Yhteistyö eri opintolinjojen välillä sai paljon kehuja ja toiveita yhteistyön lisäämisestä. Erilaisten ihmisten kanssa työskentely koettiin antoisana.

- *Opistolla koin sellaista yhteisöllisyyttä, että en ole muualla sellaista kokenut.(m19)*
- *Tykkäsin myös siitä, että opistossa oli maahanmuuttajalinja, joka toi kansainvälisen ilmapiirin opistoon. Meillä oli paljon yhteistoimintaa heidän kanssaan, joka vähensi merkittävästi ennakkoluulojani ja varauksellisuuttani heitä kohtaan. Löysin heidän joukostaan aivan ihania persoonia. (n19)*
- *Kansanopistossa parasta yliopisto-opiskelijan näkökulmasta on se, että se on kuin pieni, tiivishenkinen yliopisto. Se valmentaa tulevaa yliopistoelämää varten, eikä tarvitse suoraan pienestä lukiosta isoon yliopistoon hypätä :) Ihanaa on myös eri opintolinjojen yhteinen ohjelma, se lisää ryhmähenkeä ennestään.(n19)*

Avoimista vastauksista ilmeni, että moni vastaajista koki kansanopiston erityislaatuisena suhteessa muihin oppilaitoksiin. Varsinkin yhteisöllisyys ja pienehkö koko suhteessa esimerkiksi yliopistoihin olivat niitä asioita, jotka

erottavat kansanopistoa muista oppilaitoksista. Kansanopistossa opiskelun vapautta ja moninaisuutta arvostettiin, mutta toisaalta kritiikkiä saivat niin opettajat kuin opiskelukaveritkin. Monelle vastaajalle kansanopistokokemus oli kuitenkin vastausten mukaan kasvattava ja antoisa.

Kuviossa 11 on pyritty tiivistämään avoimien vastausten sisältö yhteen kuvioon. Vastaukset jaettiin ylä- ja alakategorioihin. Kuvion alareunassa on esiteltyinä joko välillisesti mainittuja tai osassa vastauksissa jopa suoraan ilmeneviä mahdollisia seurauksia/hyötyjä eri osioiden kehittymisestä kansanopistossa. Näitä ovat aikuistuminen, tulevaisuudensuunnitelmien selkeytyminen ja ulkopuolelle jäämisen ehkäisy.

Kuvio 11. Kansanopiston rooli opiskelijalle nivelvaiheessa

Kun kuvion eri osa-alueet, konkreettiset ja psyykkiset hyödyt, kehittyvät kansanopistossa opiskelun aikana, voidaan olettaa että suurin osa vastaajista hyötyy näistä asioista jollain tai kaikilla yllämainitulla tavoilla. Opettajan rooli kansanopistokokemuksessa on merkittävä, koska hän vastaa opetuksen lisäksi myös suurimmaksi osaksi ohjauksen antamisesta opiskelijalle. Opetuksen laatu ja opettajan merkitys ylipäättään ohjaajana ja apuna korostuu opiskelijoiden näkökulmasta käsin suuresti. Monelle vastaajista kansanopistossa opiskelu näyttäytyi aikuistumisen ja tulevaisuudensuunnitelmien selkeytymisen apuna. Välillisesti myös ulkopuolelle jäämisen tunteen ehkäisy näkyy vastauksista lisääntyneinä sosiaalisina suhteina tai esimerkiksi koulupaikan saamisen.

7. POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen rooli kansanopistossa opiskelulla on opiskelijoille. Kansanopistossa opiskelun roolia selvitettiin kyselylomakkeella, jonka keskeisinä osina olivat ohjaus, yhteisöllisyys, tulevaisuudensuunnittelu ja kansanopistosta saadut hyödyt tulevaisuutta varten. Tässä luvussa pohditaan tulosten merkitystä, tarkastellaan tutkimusta kriittisesti ja pohditaan mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

7.1 Keskeiset tulokset

Opiskelijoiden kansanopistoon hakemiseen olivat vaikuttaneet monet erilaiset tekijät. Tärkeimmäksi hakumotiiviksi nousi ylivoimaisesti halu osaamisen/tietämyksen kehittymiseen opiskeltavalla alalla. Yllättävää oli, että kovin moni ei korostanut kansanopiston olleen ainoastaan varavaihto kun ei muualle päässyt. Mahdollisuus suorittaa avoimen yliopiston/ammattikorkeakoulun opintoja jäi pienimmäksi hakumotiiviksi. Aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Niemivirta 2002) korkeaksi kansanopistoon hakemista selittäväksi tekijäksi on noussut se, että opiskelija ei ollut päässyt muualle. Niemivirran tutkimuksessa aineisto kerättiin kuitenkin silloin kun opiskelijat opiskelivat vielä kansanopistossa, kun taas tässä tutkimuksessa kansanopistossa opiskelusta oli kulunut vuosi aikaa, jolloin kansanopistokokemus ja aika ennen kansanopistoa saatetaan muistaa erilaisena. Tähän kyselyyn vastanneet olivat mahdollisesti myös reflektoineet kansanopistokokemukstaan eritavoin kuin vielä siellä opiskelevat, joka saattaa vaikuttaa vastauksiin.

Kansanopistossa suoraan saadut hyödytoli kyselylomakkeessa jaoteltu kolmeen osa-alueeseen: 1. itsetuntemus ja arkielämä, 2. kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat ja 3. opiskelu- ja työelämätaidot ja hyödyt. Itsetuntemus ja arkielämä –osion korostuminen kertoo sen, että opiskelijat kokivat saaneensa kansanopistossa paljon myös muita kuin suoranaisesti opiskeluun liittyviä hyötyjä. Kansainvälisyys ja yhteiskunnalliset asiat sai matalan keskiarvon, joka kertoo siitä, että kansanopistot eivät ehkä ole vielä täysin onnistuneet kannustamaan opiskelijoitaan osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen toimintaan.. Toisaalta kuitenkin kansanopisto-opiskelijoista erittäin moni hakeutui jatko-opintoihin, jonka voi ajatella ehkäisevän esimerkiksi syrjäytymistä ja koulu- ja työmaailman ulkopuolelle jäämistä. Jo tämä on osaltaan osoitus siitä, että kansanopisto-opiskelijat ovat keskimääräisesti hyvin turvassa yhteiskunnan ulkopuolelle jäämisestä. Odotetustikin eniten vastaajat kokivat saaneensa hyötyä opiskelu- ja työelämään liittyviin asioihin. Erityisesti opiskelupaikkaa hakeneet vastaajat kokivat saaneensa paljon hyötyä näihin asioihin. Todennäköisesti vastauksiin vaikuttaa vastaajan nykyhetken tilanne. Jokainen arvioi hyötyä omasta lähtökohdastaan käsin. Kaikki vastaajat eivät välttämättä vielä koe saaneensa hyötyä johonkin osa-alueeseen, jos he eivät joudu/pääse hyödyntämään opittuja taitoja nykyhetken tilanteessaan.

Tulevaisuudensuunnitelmat selkenivät vastaajilla pääsääntöisesti hyvin. Osaltaan tähän varmasti vaikuttaa se, että varsinkin lukiosta suoraan tulevista osa pääsi todennäköisesti ensimmäistä kertaa kansanopistossa opiskelemaan itseä kiinnostavaa alaa ja näkemään sen käytännössä. Kansanopistojen opintotarjonta on usein myös hyvin laaja, joten opiskelijat voivat kokeilla myös muita opintoja kuin varsinaisen linjansa opintoja. Avoimissa vastauksissa moni totesi varmistuneensa alasta ja osa puolestaan huomasi kansanopistossa, että kyseinen ala sittenkin sopivan paremmin esimerkiksi harrastukseksi varsinaisen ammatin sijasta.

Ohjaukseen liittyvät tekijät nousivat myös keskeiseen asemaan tuloksissa. Ohjauksen eri osa-alueet saivat hyvin erilaisia tuloksia. Opiskelijat kokivat saaneensa eniten ohjausta jatko-opintoihin liittyen. Sen sijaan esimerkiksi rahoitukseen liittyvä ohjaus ei noussut selkeästi keskeiseksi ohjauksen osa-alueeksi ja siihen pyydettiin parannusta myös avoimissa vastauksissa. Vastaajat kokivat saaneensa tarpeeksi yksilöohjausta opettajaltaan. Kysymykseksi nouseekin, keneltä muulta he olisivat ohjausta halunneet, jos opettajan antamaan ohjaukseen oltiin tyytyväisiä. Ohjauksen kokeminen vaihteli opistoittain, joten siihen tulee ehdottomasti kiinnittää huomiota. Tulosten perusteella ohjauksen kehittämiseen tulee jatkossa edelleen kiinnittää huomiota. Ohjauksessa täytyy myös huomioida yksilöllisyys, koska muutamat taustatekijät vaikuttivat selvästi ohjauskokemuksiin. Tästä syystä yksilöllinen ohjaus ja lähestymistapa ohjaukseen ovat paikallaan, jotta jokainen opiskelija tuntee saavansa riittävää ohjausta ja saa näin ollen apuja myös tulevaisuuttaan ajatellen.

Yhteisöllisyyden ja kaveri/ystävyyssuhteiden merkitys nousi tutkimuksessa suureen rooliin. Vastaajat kokivat niiden merkityksen suurena. Muista opiskelijoista saatiin tukea niin opintoihin liittyvissä asioissa kuin muutenkin. Y-sukupolven edustajille tämä on luonnollista, koska he panostavat kaverisuhteisiin ja yhteisöllisyyteen huolimatta yksilöllisyytensä korostamisesta.

Grundtvigin ajatusten mukaisesti kansanopisto näyttäisi palvelevan opiskelijoiden elämää kokonaisvaltaisesti, toimien todella ”kouluna elämää varten”. Monipuolinen kehittyminen opiskeluaikana auttaa opiskelijaa eteenpäin elämässä niin koulutuksen kuin arjenkin toimivuuden kautta. Myös lain määräämä tehtävä kasvattaa opiskelijoita yksilöinä näyttäisi toteutuvan esimerkiksi parantuneen itsetuntemuksen kautta. Y-sukupolven peräänkuuluttamana yhteisöllisyys on ehdottomasti kansanopistojen vahvuus. Kaikkien oppilaitosten tulisi pohtia omia kehittymisen paikkojaan nimenomaan opiskelijoiden näkökulmasta käsin. Tästä syystä esimerkiksi kuvaukset

tyypillisestä y-sukupolven edustajasta voivat olla suuresti avuksi, kun mietitään esimerkiksi Internet-kurssien tuomia mahdollisuuksia tai uusien opetusmuotojen kehittämistä.

Yllättävää tuloksissa oli, että sukupuoli ei näyttänyt vaikuttavan vastaajien vastausprofiileihin. Naisia on ylivoimaisesti eniten kansanopistoissa, mutta miesten ja naisten vastaukset eivät eronneet toisistaan. Tämä saattaa johtua siitä, että kansanopistoihin hakeutuu tietynlaisia ihmisiä sukupuolesta välittämättä tai että kyselyihin vastaavat tietyn tyyppiset ihmiset. Myös iän pieni merkitys kansanopistokokemuksiin oli keskeinen tieto. Esimerkiksi Niemivirran (2002) kansanopisto-opiskelijoille tekemän tutkimuksen mukaan iäkkäämmät opiskelijat olivat nuoria myönteisempiä ja oppimishalukkaampia. Vanhemmat opiskelijat myös korostivat enemmän suvaitsevaisuuden ja itsetunnon kehittämistä. Tämän suuntaisia eroja ei tästä aineistosta löytynyt. Kuitenkin tulee huomioida se, että tässä tutkimuksessa paino ei ollut opetuksessa, tavoitteissa ja motivaatiossa toisin kuin Niemivirran tutkimusasetelmassa.

Millainen rooli kansanopistolla sitten on opiskelijalle elämän nivelvaiheessa? Lyhyt vastaus kysymykseen tämän tutkimuksen valossa on, että rooli voi olla hyvin merkittävä. Kansanopisto mahdollistaa monen kohdalla kehittymisen sekä opiskeluun liittyvissä asioissa että ihmisenä. Monen tulevaisuudensuunnitelmat selkeytyvät kansanopistossa ja vielä useampi saa uusia ystäviä. Uudet taidot eivät ole niin suuressa roolissa kansanopistojen merkitystä mietittäessä kuin esimerkiksi yhteisöllisyys ja kaverisuhteet. Opiskelijat kokivat saaneensa ohjausta usealla eri osa-alueella aina jatkokoulutuksesta yleiseen tulevaisuudensuunnitteluun. Kansanopisto näyttäisi näiden tulosten valossa suojaavan opiskelijaa välillisestä syrjäytymisestä.

Tutkimuksen alussa kerrottiin erilaisista y-sukupolvea määrittelevistä tekijöistä. Vaikka aivan kaikki tämän tutkimuksen vastaajat eivät edusta y-

sukupolvea, 90 % vastaajista kuuluu kuitenkin tähän sukupolveen. Vastauksissa korostuu erityisen suurena yhteisöllisyyden ja kaverisuhteiden merkitys, joka on erityisesti y-sukupolvea määrittelevä tekijä. Tapscottin (2010) mukaan y-sukupolvea määrittelee esimerkiksi halu toimia yhdessä ja myös Jokitalon y-sukupolvikuvauksessa yhteisöllisyys on keskeinen selittäjä. Pohtimisen arvoista onkin, miten kansanopistot voisivat entistä paremmin huomioida yhteisöllisyyden tarvetta, vertaistukea ja kaverisuhteiden kehittymistä. Vaikka suurin osa vastaajista koki saaneensa kaveri/ystävyyssuhteen/suhteita opistolla, oli joukossa myös niitä, joiden mielestä yhteisöllisyyttä ei ollut ollut tai oli kokenut jääneensä porukan ulkopuolelle. Koska tällaiset kokemukset voivat vaikuttaa mm. opintojen keskeyttämiseen ja tätä kautta mahdollisesti jopa syrjäytymiseen, olisi siihen tärkeää kiinnittää huomiota.

Yhteisöllisyyden korostamisesta löytyy yhteyksiä myös Grundtvigin ajatuksiin. Vaikka tässä tutkimuksessa ei keskitytty opetukseen, sen järjestämiseen tai ylipäätään luokkahuonetilanteisiin, ei voida sivuuttaa sitä tärkeää tekijää, että yhteisöllisyyden ja dialogin tulee näkyä myös luokkahuoneissa. Opettaja on keskeisessä roolissa ryhmyttäjänä ja keskustelun synnyttäjänä, joilla puolestaan voi olla kauaskantoiset seuraukset aina madaltuneeseen kynnykseen keskustella opiskelukaverien kanssa myös luokkahuoneen ulkopuolella, mutta myös opiskeluun ja muuhun elämään liittyvään vertaistuen saamiseen.

Laajemmin ajateltuna kansanopiston tarkoituksena on sivistää opiskelijoita ja kehittää heidän aktiivisuuttaan yhteiskunnan jäseninä, ”kansalaisina”. Tämän tutkimuksen valossa kansalaisaktiivisuus esimerkiksi poliittisella osa-alueella ei näytä suuresti muuttuvan kansanopistossa opiskelun aikana. Kansalaisaktiivisuuteen kuuluu kuitenkin useita eri osia, eikä käsite ole yksiselkoisesti määriteltävissä. Vastaajat kokivat tässä kyselyssä oppineensa kansanopistossa paljon. Toisaalta esim. Nivala (2008) on määritellyt kansaiskasvatuksen sosiaaliseksi ilmiöksi ja kansanopistolla opiskelijat saivat

uusia ihmissuhteita. Aktiivisessa kansalaisuudessa ei ole kyse pelkästään poliittisesta tai muuten aktiivisesti yhteiskunnassa esilläolevasta toiminnasta, vaan siihen liittyy paljon myös pienempää, huomaamattompaa ja arkipäiväisempää toimintaa, kuten vastuunottaminen lähimmäisistä. (ks. Esim Niemelä 2011).

Niemelän (2008, 24) mukaan vapaan sivistystyön tulisi näkyä sekä yksilössä, yhteisössä että yhteiskunnassa. Esimerkiksi hankkeen tavoitteina mainittu syrjäytymisen ehkäisy liittyy oleellisesti kaikkiin näihin kolmeen tasoon. Yksilön etu on myös yhteisön ja yhteiskunnan etu, koska esimerkiksi syrjäytyneen nuoren auttaminen vaatii paljon enemmän resursseja usealta eri taholta kuin jo aikaisemmin toteuttu ehkäisytyö.

Näiden tulosten vertaaminen suoraanaikaisempiin tutkimuksiin on hankalaa, koska aikaisempia tutkimuksia kansanopisto-opiskelijoista on vähän. Tässä tutkimuksessa on keskitytty pelkästään G-laatuopistoihin, joten grundvigilaisuus määrittelee opistojen toimintaa omalta osaltaan. Kyselylomake muodostettiin erityisesti hanketta ajatellen, joten siellä on paljon sellaisia osioita, joita ei aikaisemmissa tutkimuksissa ole kysytty. Vastaajajoukko vastaa taustatiedoiltaan aikaisempia (kuten Niemivirta 2002, Kinnunen 2008) tutkimuksia hyvin. Tästä syystä tätä tutkimusta kannattaa tarkastella pääsääntöisesti omana kokonaisuutenaan., vaikka tulosten vertailu aikaisempiin tutkimuksiin joiltain osinonkin mahdollista.

7.2. G-nivel –hankkeen tavoitteiden onnistuminen

G- nivel –hankkeen tavoitteina oliestää nuorten syrjäytymiskehityksen alkua, yhteiskunnallista osattomuutta sekä oman elämän ja koulutuksen ulkopuolelle jäämistä. Koulutustarjonnan avulla kansanopistojen on tarkoituksena tukea elämänhallintaa, eheän minuuden rakentumista sekä tavoitteellisuutta oman

elämän, koulutuksen ja työn suhteen. Tarkoitus on sekä kannatella kriittisissä nivelvaiheissa sekä myös ohjata ja tukea koulutukseen ja välillisesti myös kiinnittymisessä työelämään.

Suurin osa vastaajista (yli 80 prosenttia) oli tällä hetkellä joko työ- tai opiskelumaailmassa. Koulu- tai työpaikan saaminen ehkäisee todennäköisesti yhteiskunnasta syrjäytymistä. Myös hyvällä oppilaitoksessa annetulla ohjauksella on Aholan (2009, 60) mukaan mahdollista vähentää syrjäytymistä ja koulupudokkuutta. Vastaajat kertoivat saaneensa kansanopistoilta hyvää ohjausta ja moni oli myös ehdottomasti sitä mieltä, että tulevaisuudensuunnitelmat selkenivät opistolla. Näiden tulosten valossa kansanopisto antaa opiskelijoilleen hyvän ja vahvan pohjan tulevaisuuden koulutusta/työelämää ajatellen.

Vastaajat eivät kuitenkaan kokeneet saaneensa hyötyä työelämään siirtymisessä. Toisaalta kaikkia taitoja ei välttämättä osata yhdistää työelämään kuuluvaksi, vaan asiat on helpompi nähdä opiskeluympäristöön kuuluvaksi. Työelämätaitojen tunnistaminen tulee todennäköisesti ajankohtaisemmaksi suurella osalla vasta sitten, kun siirrytään opiskelusta työhön.

Yhteisöllisyys koettiin kansanopistoilla hyväksi. Yhteisöllisyydenkokemuksilla ja syrjäytymisen ehkäisyllä puolestaan on usein yhteys toisiinsa. (Koskinen 2005, 31–32). Yhteiskunnan ulkopuolelle jääminen on epätodennäköisempää silloin kun ihmisellä on kavereita, yhteenkuuluvuuden tunnetta ja esimerkiksi hyvät opiskeluvälit ja tietoa siitä, mihin suuntaan hän haluaa elämäänsä viedä. Suurin osa opiskelijoista kuitenkin koki tulevaisuudensuunnitelmien selkeytyneen opistolla.

Tuloksia tarkastellessa tulee huomioida se, että vaikka ne ovatkin hyvin myönteisiä ja positiivisia, löytyy joukosta kuitenkin myös niitä, jotka eivät olleet tyytyväisiä kansanopistokokemukseensa tai jotka olisivat kenties tarvinneet tehokkaampaa yksilöllistä ohjausta, jotta elämälle olisi löytynyt varmempi suunta.

Aina ei välttämättä ole helppoa huomata opiskelijoita, jotka tarvitsevat erityistä huomiota, mutta jos tavoitteena on pyrkiä estämään syrjäytymiskehityksen alkua, on tämä ensiarvoisen tärkeää. Opiskelijat myös elävät hyvin erilaisia vaiheita elämässään, joka tulisi myös osata ottaa huomioon. Pelkästään jatko-opinto-ohjaukseen painottaminen ei liene viisasta, koska osa on hakemassa kansanopistosta parempia valmiuksia työelämään tai esimerkiksi eläkkeelle siirtymiseen. Tästäkin syystä ohjauksen kokonaisvaltaisen kehittämisen jatkaminen on tärkeää.

Ohjaus ja sen ongelmat/kehittämiskohteet nousivat yhdeksi isoksi teemaksi vastauksissa. Ohjauksen vastauksissa oli suhteellisen paljon hajontaa, joka kertoo vastaajien erilaisista näkemyksistä ja kokemuksista. Yksilöllisen ohjauksen lisäksi myös ohjaajien ammattitaitoon tulisi kiinnittää huomiota, jotta ohjauksen antaja osaisi ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset ohjaustarpeet. Opiskelijat kokivat opettajan tärkeäksi ohjauksen antajaksi ja opistojen tulisikin kiinnittää huomiota siihen, että erityisesti linjojen opettajat hallitsevat oppilaiden ohjaamisenoman erityisalaosaamisen lisäksi.

Opetus ja sen laatu taas oli toinen monien vastaajien mielessä ollut asia. Opetus ei tässä kyselylomakkeessa ollut keskeisin teema, mutta selkeästi se on sellainen asia, johon tulee kiinnittää huomiota ja sen laatua tulee tarkkailla. Opiskelijat kokivat vahvasti haluavansa rahoilleen vastinetta. Opiskelijoiden toiveiden huomioiminen ja vuorovaikutus työntekijöiden ja opiskelijoiden välillä on ensiarvoisen tärkeää, jos halutaan kehittää toimintaa ja vastata opiskelijoiden tarpeisiin ja haluihin.

Tämän tutkimuksen merkitys perustuu paljolti hankkeen tarpeisiin ja niihin vastaamiseen. Hankkeen tavoitteena oli suorittaa kysely vanhoille opiskelijoille ja tässä onnistuttiin. Tulosten hyöty kansanopistoille perustuu onnistuneiden asioiden ja kehityskohteiden tiedostamiseen ja antaa niille näin

ollen paremmat kehitysmahdollisuudet. Yhteiskunnan tasolla tärkeää on tiedostaa nuorten kansanopistoilta saama hyöty. Esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisy on erittäin tärkeää työtä niin yksilön, yhteisön kuin yhteiskunnankin kannalta. Myös tulevaisuudensuunnitelmien selkeytymisellä on vaikutusta niin yksilöön kuin yhteiskuntaankin mahdollisesti lyhentyeinä koulutusurina kun opiskelijan ei tarvitse esimerkiksi yliopistolla vaihtaa montaa kertaa alaa löytääkseen itselleen sopivan.

Kyselyn tuloksissa ei selvinnyt paljon ennalta-arvaamatonta tai odottamatonta. Vaikka tulosten vertaaminen suoraan aikaisempiin tutkimuksiin onkin haastavaa, voidaan kuitenkin havaita selkeästi sama linja kuin aikaisemmissa tutkimuksissa. Ainoastaan muutamat yksittäiset seikat (kuten sukupuolen vaikutusettomuus ja hakumotiivit) olivat sellaisia tuloksia joita ei välttämättä ennalta osattu arvioida. Hakumotiivien kohdalla tulokset eroasivat jonkin verran aikaisemmista tutkimuksista, koska ns. varavaihtoehtona hakeminen ei noussut niin suuremmiksi kuin esimerkiksi Kinnusen (2008) tutkimuksessa.

7.3 Kyselylomakkeen kehitysehdotukset

Kyselylomake ei ollut täysin jokaiselta osioltaan täysin toimiva. Kaikki vastaajat eivät olleet ymmärtäneet kaikkia vastausvaihtoehtoja, kuten aikaisemmin jo mainittiin. Koska kyseessä on G-laatuopistoille tehty, myös jatkossa käyttöön todennäköisesti tuleva kyselylomake, pohdittiin kyselylomakkeen konkreettisia parannusehdotuksia, jotta jatkossa voidaan käyttää yhä paremmin laadittua kyselylomaketta.

Taustatiedoissa olevaa 'opintolinja' -käsitettä voisi avata lisäämällä sanan perään muutaman esimerkin erilaisista opintolinjoista. Tällaisia voisivat olla

esimerkiksi breikit, oikeustieteen linja ja tanssilinja. Lisäksi taustatietoihin kuuluvaa työnteon kysymystä on pakko selkeyttää, jos haluaa kyseisellä tiedolla voitavan tehdä minkääläistä tilastollista analyysiä. Nyt kyseinen osa piti jättää analyysistä pois, koska hajanaisia vastauksia oli mahdotonta koodata tilastolliseen analyysiin sopiviksi. Jos vastaaja on ollut työelämässä ennen kansanopistopintojaan, tulisi hänelle antaa valmiit vastausvaihtoehdot työnteon ajalle. Vastausvaihtoehdot voisivat olla esimerkiksi: 1. lyhyitä pätkiä (esim. kesätyöt), 2. 1-5 vuotta osa- tai kokoaikaisesti ja 3. yli 5 vuotta osa- tai kokoaikaisesti töissä. Myös kysymys ”missä olit töissä” sai laajoja vastauksia, sen voisi muuttaa esimerkiksi muotoon ”oletko ollut töissä samalla alalla kuin mitä opiskelit kansanopistossa”. Toisaalta kysymyksen voisi myös jättää kokonaan pois, ellei koeta sen tuovan oleellisesti jotain lisäarvoa vastauksiin.

Ohjaukseen liittyviin väittämiin tulisi lisätä kohta ”en kokenut tarvetta tällaiselle ohjaukselle”. Nyt kysymys sisälsi ainoastaan ohjauksen määrään liittyviä seikkoja, mutta unohdettiin täysin kartoittaa ohjauksen tarvetta, joka on yksilöllistä.

Myös kansanopistoihin liittyviin hyötyihin (esim. kansanopistossa sain varmuutta ryhmätyöskentelyyn) lisätä yksi vastausvaihtoehto lisää. Tämä voisi olla muotoiltu esimerkiksi seuraavasti: ”en koe, että tämä taito voisi enää kehittyä/en koe tarvetta sen kehittymiselle”. Nyt osa vastaajista oli kertonut avoimissa vastauksissa tämän samaisen asian ja todennut ettei tiennyt mikä olisi tällaisessa tapauksessa sopiva vastausvaihtoehto annetussa skaalassa.

7.4 Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu

Vastaustilanteessa luotettavuutta voivat alentaa vastaajien tunnetila tai esimerkiksi kiire. Vastaamiseen ei välttämättä paneuduta niin hyvin kuin olisi ehkä tarpeen luotettavien vastausten saamiseksi. Kaikki vastaajat eivät välttämättä ota kyselyyn vastaamista tosissaan tai he eivät välttämättä vastaa kysymyksiin rehellisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Tämä on kuitenkin asia, johon tutkija ei voi kovin paljon vaikuttaa. Vastaukset käytiin ennen analysointia huolellisesti läpi, jotta mahdolliset epärealistiset vastaukset voitaisiin jättää pois. Vastaajista kaksi täytyi kuitenkin poistaa, koska he eivät vastanneet kohdejoukkoa.

Tutkimusvaiheet pyrittiin kuvaamaan tarkasti ja avoimesti, jotta tutkimuksen luotettavuus lisääntyisi. Myös ongelmakohtista, esimerkiksi kyselylomakkeeseen liittyen, pyrittiin raportoimaan huolellisesti. Kyselyn reliabiliteettia ja validiteettia arvioitiin tarkemmin jo luvussa 5.5. Reabiliteetin arvioimisessa käytettiin Cronbachin alfaa, jonka mukaan summamuuttujien muodostus oli onnistunutta, koska kaikki alfat olivat yli .7. Sisäistä validiteettia paransivat mittarin perustuminen kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin sekä esitestaus. Ulkoinen validiteetti liittyy puolestaan yleistettävyyteen (Metsämuuronen 2011, 65.) Tämän tutkimuksen ongelmaksi muodostui kato, koska vastausprosentiksi tuli vain 28,6 %. Koska kato oli suhteellisen suuri, voi myös vastaajajoukko olla vinoutunut. Osasta kansanopistoja tuli huomattavasti enemmän vastauksia kuin toisista, joka tulee huomioida vertailtaessa opistoja keskenään.

Tulosten yhtenä vahvuutena voidaan kuitenkin pitää sitä, että kyselyssä oli mukana useita eri kansanopistoa eri puolelta Suomea. Opistojen omat painotukset ovat myös erilaiset, joten tutkimusaineisto on tästä syystä monipuolinen. Kymppiluokan edustajia oli kuitenkin niin vähän, ettei heidän

tuloksistaan voida tehdä yleistyksiä. Kyselyn opistoja yhdistää erojen lisäksi kuitenkin grundtvigilaisuus vahvana tekijänä, joten suoria tulkintoja tämän kyselyn tuloksista ei voida tehdä koskemaan kaikkia kansanopistoja Suomessa.

Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ollut yleistää tämän kyselyn tuloksia koskemaan kaikkia Suomen kansanopistoissa opiskelevia, vaan ainoastaan G-laatuopistoissa opiskelevia. Tutkimuksen vastaajajoukko vastasi kuitenkin vastaajajakaumaltaan hyvin kansanopistoissa opiskelevia ylipäätään (ks. esim. Kinnunen 2008). Tässä tutkimuksessa ei pyritty tulosten yleistettävyyteen, vaan tarkoituksena oli tuoda lisätietoa kansanopiston roolista nivelvaiheessa olevien opiskelijoiden elämässä.

Aina kyselylomaketutkimuksesta tulee kuitenkin huomioida se, että valmiit vastausvaihtoehdot ovat tutkijan valitsemia. Tästä syystä kyselyn ulkopuolelle jäi paljon eri vastausvaihtoja. Tämän mukanaan tuomaa ongelmaa pyrittiin ratkaisemaan lisäämällä kyselylomakkeeseen avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat mielellään lisäsivätkin omia vaihtoehtojaan tai perustelivat valintojaan.

7.5 Jatkotutkimusehdotuksia

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli olla osa G-laatuopistojen G-nivel -hanketta. Hankkeen tarkoituksena oli luoda kyselylomake, jota jokainen opisto voi myös myöhemmin hyödyntää. Järjestelmällinen tutkimustyö edellisen vuoden opiskelijoista olisikin tästä syystä helposti toteutettavissa. Tällä tavoin pystyttäisiin tarkastelemaan sitä, millaisena tässä kyselyssä kehittämiskohteiksi nousseet kohdat näyttäytyvät tulevina vuosina.

Myös jatkotutkimus samalle perusjoukolle, joka tässä tutkimuksessa oli, olisi mielekästä, jotta voitaisiin nähdä, saako yhä useampi toivomansa

jatkokoulutuspaikan ja millaisena opiston merkitys näyttäytyy myöhemmin elämässä. Samaa perusjoukkoa voitaisiin seurata esimerkiksi muutaman vuoden ajan, jotta pystyttäisiin paremmin selvittämään esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä tekijöitä. Näin ollen myös pitkäjänteinen kansanopistojen kehitystyö olisi mahdollisesti tuloksekkaampaa.

Myös laadullisen tutkimuksen menetelmin saataisiin aiheeseen uutta tietoa ja hieman erilaista näkökulmaa. Haastatteluilla saataisiin yksityiskohtaisempaa tietoa esimerkiksi opiskelijoiden kansanopistoon hakeutumisen syistä, ohjauksen laadusta ja yhteisöllisyyden eri merkityksistä.

Jatkotutkimuksia tarvitaan, jotta saataisiin monipuolisempaa ja laajempaa tietoa aiheesta. Erityisesti nuorten vuoksi on tärkeää, että syrjäytymiseen ehkäisyyn ja koulupudokkuuteen kiinnitetään huomiota ja heidän omat tarpeensa huomioidaan. Koulutusjärjestelmää ja kansanopistoja yhtenä sen osana pitäisi kehittää palvelemaan sekä yhteiskuntaa, yhteisö ja yksilöä, jotta Gruntvigin ajatus "koulusta elämää varten" toteutuisi kaikista näkökulmista käsin.

LÄHTEET

- Alatalo, A. & Ilén, P. 2005. Kansanopisto kokonaisvaltaisena oppimisympäristönä. Teoksessa S. Virtanen & V. Marjomäki (toim.) Kansanopistokirja. Helsinki: Kansanvalistusseura, 100–110.
- Ahola, S., Galli, L. & Ikonen, S. 2009. Koulutuksesta syrjäytymisen ehkäisy Varsinais-Suomessa. Koulutussosiologiantutkimuskeskus, RUSE. Turku: Turun yliopisto.
- Ahola, S. & Galli, L. 2010. Nuorten koulupudokkaiden ja heidän ohjaajiensa syrjäytymispuheen ulottuvuudet. Teoksessa A-H Anttila, K. Kuussaari & T. Puhakka (toim.). Ohipuhuttu nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja. Nuorisotutkimusverkosto, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, THL & Valtion nuorisosaain neuvottelukunta.
- Black, A. 2010. Gen Y: Who they are and how they learn. Educational Horizons 88:2. 92–101.
- Brown, K. 2001. Analysis of the implementation of the Grundtvigian folk high school ideal within three provincial Grundtvigian Finlandssvensk Folk Highschools In Pre-Independence Finland: 1889-1919. Thesis (Ph. D.) Loyola University of Chicago.
- Bugge, K. E. Grundtvigin pedagogiset ajatukset. 1989. Teoksessa Grundtvig uudessa valossa. Artikkeleita teoksesta Grundtvig og grundtvigianismen i nyt lys, Århus 1983. Suom. A. Koponen. Suomen Kansanopistoseniorien Kilta. Jyväskylä: Gummerus, 23–43.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. 2007. Research methods in education. New York: Routledge.
- Etelä-Pohjanmaan Opiston Internet-sivut.
http://www.epopisto.fi/projektit_ja_hankkeet/gnivel.php. Viitattu 14.3.2012.
- Gardner, S., & Eng, S. 2005. What students want: Generation Y and the changing function of the academic library. Portal, 5:3, 405-420.
- Goldgehn, L. 2004. Generation Who, What, Y? What You Need to Know About

Generation Y. *International Journal of Educational Advancement*, 5:1. 24–34.

G-laatuopistojen Internetsivut. <http://www.laatuopistot.fi/>. Viitattu 27.2.2012.

Hagston, J. 2000. Folk High Schools – An Important part of Adult Education in Sweden. *ARIS Resources Bulletin* 11/2, 2-6.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.

Houtsonen, J. 1996. Koulutusidentiteetin kulttuurisen rakentumisen ainekset: identiteettien tyypittelyt ja elämäkerralliset teemat. Teoksessa Antikainen, A. & Huotelin, H. (toim.) *Oppiminen ja elämänhistoria*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 199–216.

Jokinen, J., Poikela, E. & Sihvonen, J. 2012. Sivistyshyöty ja sosiaalinen pääoma vapaassa sivistystyössä. *Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestö r.y.*

Jokitalo, J. 2011. Y-sukupolvi puolustusvoimissa – näkökulmia nuorukaisiin. Teoksessa P-L. Vesterinen & M. Suutarinen (toim.) *Y-sukupolvi työ(elämä)ssä*. Vantaa: Hansaprint. 67–83.

Kauppila, R. 2007. Ihmisen tapa oppia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kasurinen, H. 2006. Ohjaus opintopolun nivelvaiheissa. Teoksessa M. Karjalainen & H. Kasurinen (toim.) *Ohjauksen toimintakulttuurin muutos alueellisessa yhteistyössä. Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen raportti*. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos.

Keränen, J. & Salvi, H. 1999. Kansanopistotyötä 110 vuotta: kansallisia ihanteita, käytännön tarpeita, koulutuksen markkinoita. Teoksessa P. Sallila & S. Niemelä (toim.). *Sivistystyö osaamisyhteiskunnassa*. Helsinki: Kansanvalistusseura ja aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 157–168.

Keski-Petäjä, T. 1999. Vapaa sivistystyö – kolmannen sektorin oppimisfoorumi. KYP esimerkkinä reaktiivisesta projektihallinnan koulutuksesta. *Opintotoiminnan Keskusliitto: Helsinki*.

Kinnunen, K. 2008. Kansanopistot väylänä korkeakouluun. Tutkimus neljän kansanopiston opiskelijoiden odotuksista ja sijoittumisesta jatko-opintoihin. *Työväen akatemia*.

Kivipelto, M. 2008. Osallistava ja valtaistava arviointi. *Johdatus periaatteisiin ja*

käytänteihin. Stakes, työpapereita 17.

- Koskinen, H. 2005. Monet talot – monet tarinat. Teoksessa S. Virtanen & V. Marjomäki (toim.) *Kansanopistokirja*. Helsinki: Kansanvalistusseura, 30–50.
- Loy, D. 2010. Y-Generation. They're coming; are we ready? 42–45.
- Metsämuuronen, J. 2002. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä.
Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.
- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä.
Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy.
- Metsämuuronen, J. 2011. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. E-kirja.
- Monaco, M. & Martin, M. 2007. The Millennial Student: A New Generation of Learners. *Athletic Training Education Journal*, Volume 2, 42-46.
- Määttä, K. & Uusiautti, S. 2012. Pedagoginen auktoriteetti ja pedagoginen rakkaus – Yhdessä vai vastakkain? *International Journal of Whole Schooling*, 8:1, 21–39.
- Niemelä, S. 2011. Sivistyminen - Sivistystarve, -pedagogiikka ja -politiikka pohjoismaisessa kansansivistystraditiossa. Kansanvalistusseura ja Snellman-instituutti. Keuruu.
- Niemelä, S. 2008. Sivistystyö. Helsinki: Arprint.
- Niemelä, S. 1999. Vapaa sivistystyö 2000-luvun kynnyksellä. Tilaa sivistykselle nro 1. Kansanvalistusseura. Saarijärvi: Gummerus.
- Niemivirta, M. 2002. Valmiuksia, virikkeitä vai vaihtelua? Kansanopisto-opiskelijan motivaatio ja opiskelukokemukset. Helsinki : Opetushallitus.
- Nivala, E. 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa. Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen viitekehys. Jyväskylä: Snellman-instituutti.
- Ojanen, E. 2010. Asuuko henki lammessa? Oriveden Opisto 1909–2009. Kansanvalistusseura. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Opetusministeriö. 1995. Aikuiskoulutus Suomessa.
- Opetusministeriö. 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen

kehittämistyöryhmän muistio.

Pirie, M. & Worcester, R.M. 1998. The Millennial Generation. MORI/ Adam Smith Institute, London

Poul, D. 1983. N.F.S. Grundtvig. Kööpenhamina: Royal Danish Ministry of Foreign Affairs.

Raivola, R. 2000. Tehoa vai laatua koulutukseen? Aikuiskasvatus. Porvoo: WSOY.

Rutonen, M. 2011. Leikkuribudjetti uhkaa koulutusta. Opettajat eLehti 14.10.2011.

Luettavissa osoitteessa:
http://www.opettaja.fi/pls/portal/docs/PAGE/OPETTAJALEHTI_EPAPER_PG/2011_41/163967.htm

Sallila P. 2010. Vapaan sivistystyön kehittämisohjelma linjaa lähivuosien toimintaa. Aikuiskasvatus 3/2010, 228–232.

Skovmand, R. 1989. Grundtvigilainen kansanopisto. Teoksessa Grundtvig uudessa valossa. Artikkeleita teoksesta Grundtvig og grundtvigianismen i nyt lys, Århus 1983. Suom. A. Koponen. Suomen Kansanopistoseniorien Kilta. Jyväskylä: Gummerus, 44–76.

Siljander, P. 1982. N.F.S. Grundtvigin sivistysnäkemys ja kansanopiston tehtävä. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia.

Suutarinen, M. 2011. Suomalaisten pörssiyhtiöiden johdon näkemyksiä nuorten johtamisesta ja henkilöstönsä sosiaalisen median käytöstä. Teoksessa P-L. Vesterinen & M. Suutarinen (toim.) Y-sukupolvi työ(elämä)ssä. Vantaa: Hansaprint. 17–41.

Stallvik, T. 1979. Kansanopisto, kansansivistystyö ja aikuiskoulutus. Teoksessa Grundtvig ja kansansivistystyö - kokoelma artikkeleita, jotka kytkeytyvät N.F.S. Grundtvigin ajatusmaailmaan. Suom. M. Krause. Pohjoismainen kansanopistoneuvosto, Pohjolan kansanakatemia, 59–69.

Tapscott, D. 2010. Syntynyt digiaikaan - sosiaalisen median kasvatit. Jyväskylä: Docendo.

Tilastokeskus. Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset. Koululaitoksen

oppilaitokseen tehdyt muutokset edellisestä vuodesta oppilaitostyyppin mukaan 2011. Saantitapa:

http://www.tilastokeskus.fi/til/kjarj/2011/kjarj_2011_2012-02-16_tau_001_fi.html. Viitattu 16.4.2012. Helsinki: Tilastokeskus

- Tilastokeskus. Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset. Koululaitoksen oppilaitoksiin tehdyt muutokset oppilaitostyyppin mukaan 2008 . Saantitapa: http://www.tilastokeskus.fi/til/kjarj/2008/kjarj_2008_2009-02-20_tau_005.html. Viitattu 16.4.2012. Helsinki: Tilastokeskus.
- Toivanen, H. 2011. Y-sukupolvi opiskelemassa yrittäjyyttä Tiimiakatemiassa. Teoksessa P-L. Vesterinen & M. Suutarinen (toim.) Y-sukupolvi työ(elämä)ssä. Vantaa: Hansaprint. 84–90.
- Tuomisto, J. 1999. Vapaa sivistystyö 2000-luvun kynnyksellä – uudet tehtävät ja vaatimukset. Teoksessa P. Sallila & S. Niemelä (toim.). Sivistystyö osaamisyhteiskunnassa. Helsinki: Kansanvalistusseura ja aikuiskasvatuksen tutkimusseura, 23–55.
- Tuomola-Karp, P. 2005. Laatu luottamuksen rakentamisena – laatukäsitys kansanopistossa. Akateeminen väitöskirja
- Vaherva, T., Malinen, A., Moisio, A., Raivola, R., Salo, P., Kantasalmi, K., Kamppi, P. & Silvennoinen, H. 2006. Vapaan sivistystyön oppilaitosrakenne ja palvelukyky. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 16.
- Valli, R. 2010a. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalla. Juva: WS Bookwell oy, 103–127.
- Valtari, J. 2011. Kamppailua niukkenevista resursseista. Kansanopisto-lehti 5, 17.
- Vesterinen, P. 2011. Y-sukupolvi johdattavana. Teoksessa P-L. Vesterinen & M. Suutarinen (toim.) Y-sukupolvi työ(elämä)ssä. Vantaa: Hansaprint. 115–128.
- Vind, O. 1999. Grundtvigs historie filosofi. Kööpenhamina: Gyldendal.
- YLEn Internetsivut. Yle Kainuu / Tikkanen, E. 13.1.2012.
- http://yle.fi/uutiset/opetusministerio_pistaa_kansanopistot_ahtaalle/5059196. Viitattu 12.1.2013.

LIITTEET

LIITE 1 Kyselylomake

MITÄ SAIN KANSANOPISTOSTA MUKAANI

Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 15 minuuttia.

Sukupuoli

- Mies
 Nainen

Ikäsi kansanopisto-opintojen alkaessa? *

Äidinkielenesi? *

- Suomi
 Muu:

Pohjakoulutuksesi ennen kansanopisto-opintoja? *

- Peruskoulu
 Lukio
 Ammatillinen koulutus
 Ammattikorkeakoulu
 Yliopisto
 Muu:

Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttivat kansanopistoon hakeutumisessasi?

	Ei lainkaan	Melko vähän	Jossain määrin	Melko paljon	Todella paljon
Halusin avartaa maailmankatsomustani	☐	☐	☐	☐	☐
Ajattelin kansanopiston parantavan jatko-opiskelumahdollisuuksiani	☐	☐	☐	☐	☐
Halusin parantaa osaamistani/tietämystäni	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 1 jatkuu.

	Ei lainkaan	Melko vähän	Jossain määrin	Melko paljon	Todella paljon
<input type="text" value="kyseisellä alalla"/>					
Halusin suorittaa avoimen yliopiston tai amk:n arvosanoja	☐	☐	☐	☐	☐
Ajattelin, että opinnoista on hyötyä työelämän kannalta	☐	☐	☐	☐	☐
En päässyt opiskelemaan sinne minne halusin	☐	☐	☐	☐	☐

Olitko ollut töissä ennen kansanopisto-opintoja? *

- Kyllä
- Ei

Työelämä

Missä olit töissä ennen kansanopisto-opintojasi? _____

Kuinka kauan olit ollut työelämässä ennen kansanopisto-opintojasi?

Kansanopistovuotesi 2010-2011

Opisto, jossa opiskelit? *

Opiskelin kansanopistossa... *

Opintolinjalla

Kymppiuokalla

Muu:

Opintojesi kesto? *

Lukuvuosi (7kk tai enemmän)

Lukukausi (3-6kk)

Lyhyemmän ajan (alle 3kk)

Keskeytin opintoni ennen niiden virallista loppumista

Suorittiko opistovuotesi aikana jotain seuraavista opinnoista?

- Avoimen yliopiston yksittäisiä opintojaksoja
- Avoimen ammattikorkeakoulun yksittäisiä opintojaksoja
- Lukio-opintoja
- Peruskoulun opintoja
- Avoimen yliopiston opintoja vähintään 25op (esim. perusopinnot)
- Avoimen ammattikorkeakoulun opintoja vähintään 25op

Asuitko kansanopistolla opintojesi ajan? *

- Kyllä
- Ei

Kuinka tärkeä osa kansanopistoa opistolla asuminen mielestäsi oli? *

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin tärkeä

Missä asuit?

Asuin... *

- Vanhempieni/huoltajieni kanssa
- Omillani

Kansanopistossa..

*

	Täysin eri mieltä	Melko vahvasti eri mieltä	Osin samaa, osin eri mieltä	Melko vahvasti samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Sain muilta opiskelijoilta tukea opiskeluuni	☐	☐	☐	☐	☐
Tunsin kuuluvani kiinteästi ryhmään opiskellessani opistolla	☐	☐	☐	☐	☐
Saatoin keskustella muiden opiskelijoiden kanssa opiskeltavista asioista	☐	☐	☐	☐	☐
Sain opistolla uusia kavereita	☐	☐	☐	☐	☐

	Täysin eri mieltä	Melko vahvasti eri mieltä	Osin samaa, osin eri mieltä	Melko vahvasti samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Saatoin keskustella muiden opiskelijoiden kanssa myös muista kuin opiskeltavista asioista	☐	☐	☐	☐	☐
Muodostin opistolla ystävyyssuhteen/-suhteita	☐	☐	☐	☐	☐
Koin opiskelukaverit tärkeäksi osaksi opistolla opiskelua	☐	☐	☐	☐	☐
Pidän edelleen yhteyttä kansanopiston aikaisiin opiskelukavereihin tai ystäviin	☐	☐	☐	☐	☐
Koin yhteisöllisyyden vahvaksi osaksi opisto-elämää	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistuin aktiivisesti oppilaskunnan toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐
Mielestäni kansanopisto antoi minulle mahdollisuuden vaikuttaa opiston asioihin	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaskunnan toiminta lisäsi aktiivisuutta opistolla	☐	☐	☐	☐	☐

Kuinka paljon osallistuit kansanopiston vapaa-ajan toimintaan? *esimerkiksi peli-iltoihin

	1	2	3	4	5	
en lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	aina kun jotain järjestettiin

Haitko jatko-opintoihin kansanopistossa opiskelun aikana tai sen jälkeen? *

- Kyllä
- Ei

Mihin hait opiskelemaan kansanopiston jälkeen? *

- Yliopistoon
- Ammattikorkeakouluun
- Toisen asteen koulutukseen (esim. ammattikoulu)
- Muu:

Missä menet nykyisin?**Nykyisin olen ***

- Päätöinen opiskelija
- Työssä
- Työtön
- Muu:

Missä opiskelet nykyisin?

Missä olet töissä nykyisin?

Olen tyytyväinen nykyiseen opiskelu- tai työtilanteeseeni *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Sain kansanopistossa ohjausta *

	vähän	melko vähän	jossain määrin	melko paljon	paljon
<input type="text"/> Tulevaisuuden suunnittelussa	☐	☐	☐	☐	☐
AmmatINVALINNASSA	☐	☐	☐	☐	☐
<input type="text"/> Jatko-opintoihin hakemisessa	☐	☐	☐	☐	☐
Elämäntilanteeseen/ arkielämään liittyvissä kysymyksissä	☐	☐	☐	☐	☐
<input type="text"/> Opintojen rahoitukseen liittyvissä asioissa	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelutaidoissa	☐	☐	☐	☐	☐

Sain opettajaltani tarpeeksi yksilöllistä ohjausta ja palautetta *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Liite 1 jatkuu.

Saatoin keskustella opettajani kanssa opinnoista ja edistymisestääni *

	1	2	3	4	5	
Täysin eri mieltä	☐	☐	☐	☐	☐	Täysin samaa mieltä

Millaista ohjausta jäit kaipaamaan opistolla? _____

Kansanopisto-opintojen hyödyllisyys

Kansanopistossa	Ei lainkaan	Melko vähän	Jossain määrin	Melko paljon	Todella paljon
Yleissivistykseni parantui	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelutaitoni karttuivat	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnostukseni opiskeluun kasvoi	☐	☐	☐	☐	☐
Osallistumiseni yhteiskunnalliseen toimintaan lisääntyi	☐	☐	☐	☐	☐
Sain varmuutta ryhmätyöskentelyyn	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnostukseni kansainväliseen toimintaan lisääntyi	☐	☐	☐	☐	☐
Sain apua työllistymiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Luottamukseni päätöksentekokykyyni kehittyi	☐	☐	☐	☐	☐
Tietämykseni yhteiskunnallisista asioista lisääntyi	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnostukseni osallistua poliittiseen toimintaan kasvoi	☐	☐	☐	☐	☐
Opin tunnistamaan heikkouksiani ja vahvuuksiani	☐	☐	☐	☐	☐
Sain eväitä arkielämän asioihin	☐	☐	☐	☐	☐
Sain osaamista työelämää varten	☐	☐	☐	☐	☐

Urasuunnitelmani selkeytyivät	☐	☐	☐	☐	☐
Vastuuntuntoni kasvoi	☐	☐	☐	☐	☐
Sain apua jatko-opintoihin pääsemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Tietämykseni muista kulttuureista ja kansainvälisyydestä kasvoi	☐	☐	☐	☐	☐
Erilaisuuden kunnioittamiseni kasvoi	☐	☐	☐	☐	☐
ATK-taitoni parantuivat	☐	☐	☐	☐	☐

Voit halutessasi perustella vastauksiasi kansanopiston hyödyllisyyteen liittyen.

Selkeyttivätkö kansanopisto-opinnot tulevaisuudensuunnitelmiasi? *

	1	2	3	4	5	
Ei lainkaan	☐	☐	☐	☐	☐	Erittäin paljon

Hakeuduitko samalle alalle, jota opiskelit kansanopistossa? *

- Kyllä
- Ei

Voit halutessasi perustella vastaustasi alavalintaasi liittyen tähän.

Oletko suositellut kansanopisto-opintoja muille? *

- Kyllä
- Ei

Miten kansanopistokokemuksesi olisi voinut olla parempi? _____

Vapaa sana, mitä muuta haluat sanoa?

LIITE 2 Saatekirje G-laatuopistoille

Hei,

tässä olisivat G-nivel-hankkeen kyselylomake opiskelijoille välitettäviksi. Kyselylomakkeen tulisi tavoittaa kaikki lukuvuonna 2010–2011 *päätoimisesti* vapaan sivistystyön piirissä opiskelleet. Esimerkiksi ammatillisen puolen opiskelijat ja monimuoto-opiskelijat eivät siis kuulu tämän kyselyn kohdejoukkoon!

Opiskelijoilla on aikaa vastata kyselyyn kaksi viikkoa, aikavälillä 14.5.2012–27.5.2012. Opistojen tulisikin kerätä sähköpostiosoitteet mieluiten jo etukäteen, jotta kysely saataisiin kaikkialla matkaan jo tuolloin maanantaina 14.5. Näin ollen kaikille osallistujilla olisi sama aika vastata kyselyyn.

Lopullista raporttia varten tarvitaan opistoilta myös tietoa opiskelijoiden lukumäärästä:

- montako kyselyn kohdejoukkoon kuuluvaa opiskelijaa oikeasti opistolla oli lukuvuonna 2010–2011
- montako tavoitettiin sähköpostitse (eli niiden lukumäärä, joiden sähköpostiosoite löytyi ja joille sähköposti oikeasti lähti, eikä esimerkiksi ponnahtanut takaisin!)

Muistattehan, että kyselyyn osallistumisesta opistonne saa 1000 euron rahapalkkion!

Jos teillä on kysyttävää kyselyyn tai sen jakamiseen liittyen, ottakaa rohkeasti yhteyttä kyselystä vastaavaan Suvi Erkkoon.

Ystävällisin terveisin,

Pro gradu –tutkielmaa tekevä Suvi Erkko & G-nivel –hankkeen työntekijät

suvi.m.erkko@student.jyu.fi

040 8378688